

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE ȘI CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE

Adina Grigore • Cristina Ipate-Toma • Nicoleta-Sonia Ionică
Georgeta-Mihaela Crivac • Claudia-Daniela Negrițoiu • Augustina Anghel • Elena-Otilia Țiroiu

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Manual pentru
clasa a IV-a
Semestrul al II-lea

Acest manual este proprietatea

Ministerului Educației Naționale și Cercetării Științifice.

Acest manual școlar este aprobat prin Ordinul Ministrului Educației Naționale și Cercetării Științifice nr. 5471/ 12.10.2016 și este realizat în conformitate cu Programă școlară aprobată prin OM nr. 5003/02.12.2014.

116 111 numărul de telefon european de asistență pentru copii

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE ȘI CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE

Adina Grigore • Cristina Ipate-Toma • Nicoleta-Sonia Ionică
Georgeta-Mihaela Crivac • Claudia-Daniela Negrițoiu • Augustina Anghel • Elena-Otilia Țiroiu

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Inspectoratul Școlar al Județului/ Municipiului .....

Școala/ Colegiul/ Liceul .....

ACEST MANUAL A FOST FOLOSIT DE:

Anul	Numele elevului	Clasa	Anul școlar	Aspectul manualului*			
				format tipărit		format digital	
				la primire	la predare	la primire	la predare
1							
2							
3							
4							

* Pentru precizarea aspectului manualului se va folosi unul dintre următorii termeni: nou, bun, îngrijit, neîngrijit, deteriorat.

- Cadrele didactice vor verifica dacă informațiile înscrise în tabelul de mai sus sunt corecte.
- Elevii nu vor face niciun fel de însemnări pe manual.
- Manualul este distribuit elevilor în mod gratuit, atât în format tipărit, cât și digital, și este transmisibil timp de patru ani școlari, începând cu anul școlar 2016-2017.

Limba și literatura română. Manual pentru clasa a IV-a. Semestrul I

Adina Grigore, Cristina Ipate-Toma, Nicoleta-Sonia Ionică,

Georgeta-Mihaela Crivac, Claudia-Daniela Negrițoiu, Augustina Anghel, Elena-Otilia Țîroiu

Referenți științifici: Conf. univ. dr. Mihaela Păiși-Lăzărescu, Conf. univ. dr. Loredana-Sofia Tudor,

Conf. univ. dr. Maria-Magdalena Stan, Conf. univ. dr. Cristina-Loredana Bloju, Prof. grad I Mihaela-Elena Pătrașcu

Copyright © Editura Ars Libri, 2016

Toate drepturile rezervate

ISBN: 978-606-36-0079-1

978-606-36-0081-4 (sem II)

Certificat seria Q nr. 102

ISO 9001: 2008

Editura Ars Libri

Str. Victoriei, bl. Z1, sc. D, ap. 1

oraș Costești, județul Argeș

Tel: 0248 546 357; 031 82 82 293; Fax: 0248 546 469

e-mail: arslibri@yahoo.com

www.edituraarslibri.ro

Editor: Iulian Grigore

Coordonator colecția „Manuale școlare”: Prof. Adina Grigore

Redactor-șef: Prof. Cristina Ipate-Toma

Tehnoredactare, grafică și design: Mariana Muscalu, Sorin Oprîș

Ilustrații: Elena Mirică

Coperta: Eduard Mirică

Machetare și prepress: Ștefan Tănase

Tipărit la Polichrom Industry 2006 SRL, Costești, Argeș

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Limba și literatura română : manual pentru clasa a IV-a / Adina

Grigore, Cristina Ipate-Toma, Nicoleta-Sonia Ionică, ... - Costești : Ars

Libri, 2016

2 vol.

ISBN 978-606-36-0079-1

Vol. 2. - ISBN 978-606-36-0081-4

I. Grigore, Adina

II. Ipate-Toma, Cristina

III. Ionică, Nicoleta Sonia

811.135.1(075)

821.135.1.09(075)

Orice preluare, parțială sau integrală a textului, a graficii sau a formatului digital al acestui manual se face doar cu acordul expres în scris al Editurii Ars Libri. Acest manual, în format tipărit și electronic, este protejat de legile române și internaționale privind drepturile de autor, drepturile conexe și celelalte drepturi de proprietate intelectuală.

Deșteaptă-te, române!

Versuri: Andrei Mureșanu

Muzica: Anton Pann

Deșteaptă-te, române, din somnul cel de moarte,
În care te-adânciră barbarii de tirani!
Acum ori niciodată croiește-ți altă soarte,
La care să se-nchine și cruzii tăi dușmani!

Acum ori niciodată să dăm dovezi la lume
Că-n aste mâni mai curge un sânge de roman,
Și că-n a noastre piepturi păstrăm cu fală-un nume
Triumfător în lupte, un nume de Traian!

Priviți, mărețe umbre, Mihai, Ștefan, Corvine,
Româna națiune, ai voștri strănepoți,
Cu brațele armate, cu focul vostru-n vine,
"Viață-n libertate ori moarte!" strigă toți.

Preoți, cu crucea-n frunte! căci oastea e creștină,
Deviza-i libertate și scopul ei preasfânt.
Murim mai bine-n luptă, cu glorie deplină,
Decât să fim sclavi iarăși în vechiul nost' pământ!

Competențe

1. Receptarea de mesaje orale în diverse contexte de comunicare

- 1.1. Realizarea de deducții simple pe baza audierii unui text literar sau informativ accesibil
- 1.2. Deducerea sensului unui cuvânt prin raportare la mesajul audiat în contexte de comunicare previzibile
- 1.3. Sesizarea abaterilor din mesajele audiate în vederea corectării acestora
- 1.4. Manifestarea atenției față de diverse tipuri de mesaje în contexte previzibile
- 1.5. Manifestarea interesului pentru receptarea mesajului oral indiferent de perturbările de canal

2. Exprimarea de mesaje orale în diverse situații de comunicare

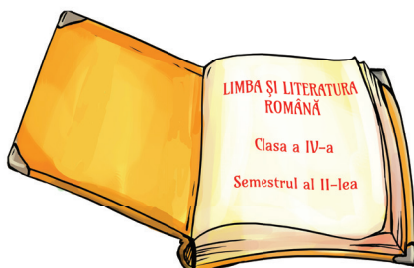
- 2.1. Descrierea unui personaj dintr-o carte/ dintr-un film/ a unui personaj imaginar urmărind un set de repere
- 2.2. Relatarea unei întâmplări imaginate pe baza unor întrebări de sprijin
- 2.3. Prezentarea ordonată logic și cronologic a unui proiect/ a unei activități derulate în școală sau extrașcolar
- 2.4. Inițierea și menținerea unei interacțiuni în vederea rezolvării de probleme individuale sau de grup
- 2.5. Manifestarea interesului pentru participarea la interacțiuni orale

3. Receptarea de mesaje scrise în diverse contexte de comunicare

- 3.1. Formularea de concluzii simple pe baza lecturii textelor informative sau literare
- 3.2. Asocierea elementelor descoperite în textul citit cu experiențe proprii
- 3.3. Extragerea dintr-un text a unor elemente semnificative pentru a susține o opinie referitoare la mesajul citit
- 3.4. Evaluarea elementelor textuale care conduc la înțelegerea de profunzime în cadrul lecturii
- 3.5. Sesizarea abaterilor din textele citite în vederea corectării acestora
- 3.6. Manifestarea interesului pentru lectura literară și de informare

4. Redactarea de mesaje în diverse situații de comunicare

- 4.1. Recunoașterea și remedierea greșelilor de ortografie și de punctuație în redactarea de text
- 4.2. Redactarea unor texte funcționale scurte pe suport de hârtie sau digital
- 4.3. Redactarea unei descrieri tip portret pe baza unui plan simplu
- 4.4. Povestirea pe scurt a unei secvențe dintr-o poveste/ dintr-un film/ desen animat/ a unei activități/ a unei întâmplări imaginate/ trăite
- 4.5. Manifestarea interesului pentru scrierea creativă și pentru redactarea de texte informative și funcționale

UNIVERSUL COPILĂRIEI

Conținuturi

- Poezia. Strofa. Versul
- Înțelegerea mesajului poeziei
- Formularea de concluzii simple pe baza unei poezii
- Scrierea corectă a cuvintelor mia/ mi-a, ai/ a-i
- Dialogul în textul narativ
- Formularea de întrebări și răspunsuri
- Formularea unor predicții pe baza unor fragmente din text
- Pronumele personal. Pronumele personal de politețe
- Numărul pronumelui
- Persoana pronumelui
- Genul pronumelui
- Alte forme ale pronumelui personal
- Textul creativ cu început sau sfârșit dat
- Sensurile cuvintelor (Deducerea sensului unui cuvânt din contexte de comunicare)
- Relatarea unei întâmplări după banda desenată

Iarna pe uliță

de George Coșbuc

A-nceput de ieri să cadă
Câte-un fulg, acum a stat,
Norii **s-au mai răzbunat**
Spre apus, dar stau grămadă
Peste sat.

Nu e soare, dar e bine,
Și pe rău e numai fum.
Vântu-i liniștit acum,
Dar **năvalnic** **vuiet** vine
De pe drum.

Sunt copii. Cu multe sănii,
De pe coastă vin țipând
Și se-mping și sar râzând;
Prin zăpadă **fac mătânii**;
Vrând-nevrând.

Gură fac ca roata morii;
Și **de-a valma** se pornesc,
Cum prin gard se **gâlcevesc**
Vrăbii **gureșe**, când norii
Ploi vestesc.

Colo-n colț acum răsare
Un copil, al nu știu cui,
Largi de-un **cot** sunt pașii lui,
Iar el mic, căci pe cărare
Parcă nu-i.

Haina-i măturând pământul
Și-o târăște-abia, abia:
Cinci ca el încap în ea,
Să mai bată, soro, vântul
Dac-o vrea!

„– Uite-i, mă, căciula, frate,
Mare cât o zi de post -
Aoleu, ce urs mi-a fost!
Au sub dânsa șapte sate
Adăpost!”

Vine-o babă-ncet pe stradă
În cojocul rupt al ei
Și încins cu sfori de tei.
Stă pe loc acum să vadă
Și ea ce-i.

S-oțărăște rău bătrâna
Pentru micul Barbă-cot.
„– Ați înnebunit de tot -
Puiul mamii, dă-mi tu mâna
Să te scot!”

„– Ce-i pe drum atâta gură?”
„– Nu-i nimic. Copii **ștregari**.”
„– Ei, auzi! Vedea-i-aș mari,
Parcă trece-adunătură
De **tătari**!”

Vocabular

s-au mai răzbunat: (aici) s-au mai risipit
năvalnic: vijelios, care nu poate fi stăpânit
vuiet: zgomot puternic și îndelung
a face mătânii: (aici) a cădea cu fața în zăpadă
de-a valma: grămadă
a se gâlcevi: a se certa
gureș: (aici) care ciripește mult; guraliv
cot: (aici) unitate veche de măsură pentru lungime de aproximativ 60 centimetri
a se oțări: a se mânia, a se înfuria
ștregar: copil zburdalnic, care se ține de pozne
tătari: populație din Mongolia, care a invadat Europa, distrugând și jefuind

Medalion literar

George Coșbuc (1866 - 1918)
s-a născut în localitatea Hordou,
județul Bistrița-Năsăud.

El a fost numit poetul țărănimii,
deoarece era un bun cunoscător al
satului românesc. În opera sa a pre-
zentat frumusețea naturii, obiceiuri și tradiții ale popo-
rului român, precum și eroismul acestuia. I-au fost pu-
blicate volume de poezii, cum ar fi: *Fire de tort*, *Balade*
vesele și triste, *Cântece de vitejie*.

Poezia. Strofa. Versul

Ne amintim!

Poezia este un text în versuri. Ea poate fi alcătuită din una sau mai multe strofe.

Strofa este un grup de două sau mai multe versuri.

Versul este un rând dintr-o poezie.

Într-o poezie, de obicei, versurile au rimă.

Rima este potrivirea ultimelor sunete de la finalul versurilor dintr-o strofă.

Lungimea versurilor unei poezii poate fi diferită: versuri scurte (formate chiar dintr-un cuvânt) și versuri lungi.

Invitație la lectură

Vasile Alecsandri este unul dintre poeții care au înfățișat tabloul iernii în splendoarea ei. Citește poeziile: *Miezul iernii*, *Iarna*, *Sfârșitul iernii*, *Gerul*, *Sania*, *Bradul!*

JURNAL DE CITITOR

Ne folosim cunoștințele!

1. Ce stare ne transmite poetul prin conținutul strofei a treia?
2. Transcrie versurile scurte ale fiecărei strofe.
3. Selectează, din poezie, versurile care arată îngrijorarea și mila bătrânei pentru micul băiat.
4. Alcătuieste o propoziție în care cuvântul *cot* să aibă alt sens decât cel din poezie.
5. Memorează strofa al cărei conținut corespunde imaginii alăturate.
6. Precizează cuvintele care rimează din prima strofă a poeziei *Iarna pe uliță* de George Coșbuc.

Înțelegerea mesajului poeziei

Ne amintim!

Poeziile au o tematică diversă. Ele ne prezintă fapte, sentimente, idei, aspecte din natură, înfățișarea unor persoane, a unor viețuitoare, a unor obiecte etc.

Mesajul poeziei este ceea ce poetul ne transmite prin intermediul acesteia: sentimente, idei, stări etc.

Ne folosim cunoștințele!

1. Enumeră personajele care apar în poezie.
2. Ce emoții trăiesc copiii care au ieșit la săniuș?
3. Descrie cum este prezentat în poezie copilul mic, ce apare la săniuș.
4. Precizează timpul și spațiul desfășurării acțiunii din poezie.

JOC DE ROL

Imaginează-ți că ești prezentatorul emisiunii „Starea vremii”. Folosind cuvinte proprii, prezintă starea vremii, așa cum este aceasta în ziua desfășurării întâmplărilor din poezie.

JOC

Împărțiți-vă în grupe. Alegeți un coleg din fiecare grupă, care să vă explice regulile unui joc cunoscut de el.

Jucați-vă acest joc!

PORTOFOLIU

Desenează-l pe „micul Barbă-cot” așa cum ți-l imaginezi.

EXPRIMĂ-ȚI PĂREREA!

Ce crezi că reprezintă jocul, pentru copii?

Universul copilăriei

- Alcătuiește câte un enunț în care să introduci expresiile: *cât o zi de post*, *de-a valma*, *vedea-i-aș mari*.
- Enumeră cinci cuvinte din poezie care denumesc elemente din natură.

Formularea de concluzii simple pe baza unei poezii

Descoperim!

- Identifică și transcrie, din strofele a treia și a patra ale poeziei *Iarna pe uliță* de George Coșbuc, cuvintele și expresiile care sugerează sunete.
- Ce concluzie poți desprinde cu ajutorul cuvintelor și expresiilor transcrise la exercițiul 1?
  - Copiii de la săniuș sunt gălăgioși.
  - Copiii de la săniuș sunt tăcuți.

Reținem!

Concluzia se formulează pe baza unor argumente sau constatări. Aceasta trebuie să fie formulată clar (lămuritor).

Exersăm!

- Citește versurile care conțin cuvinte subliniate din poezia *Iarna pe uliță* de George Coșbuc. Ce îți sugerează acestea?

- venirea iernii
- mișcare
- gălăgie
- bucuria copiilor

- Formulează o concluzie simplă pe baza răspunsului dat. Argumentează-ți răspunsul.

- Care este concluzia pe care o poți formula pe baza versurilor de mai jos?

„Puiul mamei, dă-mi tu mâna
Să te scot!”

EXPRIMĂ-ȚI PĂREREA!

Ce crezi că exprimă expresia „vedea-i-aș mari” din poezia *Iarna pe uliță* de George Coșbuc?

— Scriem corect!

- Pe pajiște paște o **mia** blândă.
- Pe **mia** de garoafe vândute am încasat **mia** de lei necesară florăriei.
- Am chemat-o pe **Mia** să mă ajute.
- Oana **mi-a** spus o poveste.
- Mi-a** făcut plăcere să ascult muzică.

mia
mi-a

- Se scrie **mia** când cuvântul are înțelesul de oiță, de o mie (ca număr) sau nume de fată (în acest caz se scrie cu majusculă).
- Se scrie **mi-a** când sunt două cuvinte diferite care se rostesc într-o singură silabă.

- Completează spațiile, folosind cuvintele: *mia*, *Mia*, *mi-a*.

Ionică .... fost de mare ajutor.
Sora mea, ..., pictează frumos.

Bunicul are o .... neagră și o .... albă.
.... de PET-uri va fi reciclată.

- Formulează enunțuri în care să folosești cuvintele: *mia*, *Mia*, *mi-a*.

Întâlnirea lui Tom cu prințul

adaptare după Mark Twain

În străvechea cetate a Londrei, într-o zi de toamnă, a venit pe lume în familia Canty, un băiețuș pe nume Tom. Familia lui Tom era săracă.

În aceeași zi, într-o familie bogată pe nume Tudor, s-a născut un alt copil englez. Acesta era așteptat cu nerăbdare de întreaga Anglie. Oamenii nu mai vorbeau altceva decât de copilul nou-născut, prințul Edward Tudor, care dormea înfășurat în scutece de mătase, fără să aibă habar de zarva din jurul lui.

Nimeni nu sufla nimic despre celălalt prunc, Tom Canty, învelit în bielele lui haine. Traiul acestei familii de cerșetori era destul de greu.

Familia lui Tom Canty locuia departe de Podul Londrei, într-o **șandrama**, pe strada numită Curtea Gunoaielor. Toată familia se îngrămădea într-o singură cameră. Dormeau acolo: tata, mama, bunica, Tom și cele două surori gemene. Surorile lui, Beth și Nan erau fete cu inima bună, îmbrăcate în haine vechi și **soioase**.

Micul Tom o ducea greu, însă nu-și dădea seama. Cerșea, dar îi rămânea timp să asculte încântătoarele basme pe care i le povestea preotul Andrew în curtea casei. El îl învățase pe Tom să scrie și să citească, dar și puțin din limba latină.

Culcat pe paie și foarte obosit, uita de suferințele sale, zugrăvind-și în minte tablouri ale vieții fermecătoare pe care o ducea vreun prințisor în palatele regale. Avea o mare dorință: să vadă un prinț adevărat.

Tot citind, băiatului începu să nu-i mai placă hainele sale și sărăcia în care trăia. Graiul și purtările băiatului se schimbau pe măsură ce afla tot mai multe învățături din cărți.

Într-una din zile, Tom se sculă înfometat și porni să bată ulițele. Merse mai mult ca de obicei și se trezi dincolo de casele bogaților. Mai merse până ajunse la zidurile unui palat. Aici putea să vadă un prinț în carne și oase. Inima îi bătea cu putere. Deodată zări printre **zăbrelele** aurite un băiat frumușel, îmbrăcat în mătăsuri, scânteind de bijuterii, la șold având o mică spadă, iar pe cap o pălărioară cu pene. Era un prinț!

Unul dintre ostașii de gardă îl smulse și-l îmbrânci cu asprime pe Tom.

Tânărul prinț se repezi la poartă și strigă la soldat **indignat**:

– Cum de ai **cutezat** să te porți așa cu un băiat sărman? Deschide poarta și dă-i voie să intre! Ostașii dădură onorul, deschiseră porțile prințului sărăciei, să dea mâna cu prințul belșugului.

– Arăți foarte obosit și înfometat. Vino cu mine!

Ostașii săriră. Eduard îi înlătură cu un gest regal. Prințul îl duse pe Tom în **iatacul** său. Porunci să i se aducă fel de fel de bunătați. Apoi începu să-i pună întrebări în timp ce băiatul mânca.

– Cum te cheamă și unde locuiești tu? Întrebă prințul.

– Mă numesc Tom Canty, Înălțimea Voastră, răspuse Tom. Locuiesc în orașul vechi, să nu vă fie cu supărare, în Curtea Gunoaielor.

– Curtea Gunoaielor? Se petrece bine acolo?

– Da, Înălțimea Ta, uneori vin păpușari și **saltimbanci**. Iar noi, băieții, ne luptăm în joacă.

– Așa ceva mi-ar plăcea și mie! zise prințul entuziasmat.

– Vara ne bălăcim și înotăm prin canale. Facem turte din noroi și zburdăm în noroi ca porcii, iertate-mi fie cuvintele.

– Și asta mi-ar plăcea... De m-aș putea înveșmânta cu haine ca ale tale, să-mi descalț picioarele și să mă tăvălesc în noroi, ca nimeni să nu mă mustre, mai că aș uita de coroană.

– Iar eu, de m-aș putea înveșmânta așa cum ești Luminăția Ta!

Peste câteva minute micul prinț era îmbrăcat cu haine vechi, iar Tom era împopoțonat cu penajul regalității. Cei doi se apropiară de o oglindă mare și se priveau uimiți. Semănau la păr, la ochi, la glas și ținută, aveau aceeași statură și trăsături asemănătoare.

– De s-ar întâmpla să fim amândoi îmbrăcați la fel, nimeni n-ar putea să spună care dintre noi ești tu și care Prințul de Wales. Nu te mișca de aici până nu mă întorc! E porunca mea! zise prințul, acum îmbrăcat în hainele lui Tom.

În clipa următoare luă de pe masă un obiect cu însemne regale și-l ascunse, apoi ieși pe ușă, alergând prin palat în hainele sale vechi ce fluturau ca un steag, roșu la față și cu ochii scânteietori.

Când ajunse la poarta cea mare, soldatul care-l îmbrâncise pe Tom, îi deschise poarta și-i trase peste ureche o palmă zdravănă, care îl trimise, rostogolindu-se, în drum și-i spuse:

– Asta, pui de cerșetor, e pentru **dojana** ce-am încasat-o de la Înălțimea Sa!

Mulțimea izbucni în hohote de râs. Prințul se ridică din noroi și se repezi la soldat, strigând:

– Eu sunt Prințul de Wales și persoana mea e **sacră**, iar tu vei atârna în ștreang pentru că ai îndrăznit să mă atingi.

Soldatul îi dădu onorul cu **halebarda** și-i spuse batjocoritor:

– O salut pe sacra Voastră Înălțime! Hai, întinde-o, cerșetor obraznic!

Mulțimea batjocoritoare se strânse în jurul bietului prinț și îl îmbrânci și îl înghionti, până de parte pe drum, huiduindu-l și strigând:

– Faceți loc pentru Alteța Sa! Faceți loc pentru Prințul de Wales!

Vocabular

sandrama: clădire veche, gata să se dărâme

soios: murdar

zăbrele: gratii de fier ale unui gard

indignat: revoltat, supărat, necăjit

a cuteza: a îndrăzni, a se încumeta

iatac: cameră mică, dormitor

saltimbanci: actori de circ cu înfățișare caraghioasă, care execută acrobații ușoare

dojană: muștrare, ceartă

sacră: (aici) sfântă, demnă de respect

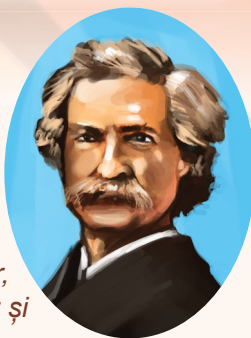
halebardă: armă medievală din lemn cu vârf de fier ascuțit

Medalion literar

Mark Twain (1835 – 1910)

a fost scriitor și umorist american, autorul cunoscutelor romane *Aventurile lui Huckleberry Finn*, *Un yankeu la curtea regelui Arthur*, *Aventurile lui Tom Sawyer* și *Prinț și cerșetor*.

Mark Twain a fost renumit pentru umorul și buna sa dispoziție, datorită cărora s-a bucurat de o popularitate imensă în întreaga lume. El a fost probabil cel mai cunoscut scriitor american din acea vreme.

Înțelegem textul!

Cubul Colorați fețele unui cub în culorile pătratelor de mai jos. Formați șase grupe. Aruncați cubul pentru a afla care dintre sarcini revine fiecărei grupe. Stabiliți un reprezentant pentru fiecare grupă, care să prezinte răspunsurile voastre.

 Descrieți cum erau îmbrăcați Tom și Edward.

 Comparați!

Tom   Asemănări   Edward

 Analizați dorința lui Tom de a cunoaște un prinț. Scrieți două motive pentru care avea această dorință.

 Dacă ați fi fost în locul prințului ați fi dorit să vă schimbați viața cu a lui Tom? Argumentați-vă răspunsul.

 Imaginați-vă un final al povestirii și scrieți-l în cinci-șapte rânduri.

 Ce crezi că a făcut prințul deghizat în cerșetor?

Dialogul în textul narativ

Descoperim!

1. Citiți pe roluri fragmentul marcat în text.
2. Care sunt personajele ce participă la dialogul din fragment?
3. Indică, în fragmentul citit, verbele care însoțesc intervenția personajelor.
4. Scrie trăsăturile lui Tom, care reies din ceea ce spune și din felul în care acesta se exprimă.

Reținem!

Dialogul este o succesiune de cel puțin două replici.

Replica reprezintă intervenția unui personaj în dialog.

Replicile personajelor care participă la dialog pot fi introduse prin verbe ca: a zice, a spune, a întreba, a răspunde, a adăuga, a striga, a interveni etc.

Dialogul oferă posibilitatea personajelor să se prezinte singure prin ceea ce spun și prin felul de a se exprima.

Invitație la lectură

Textul *Întâlnirea lui Tom cu prințul* face parte din cartea *Prinț și cerșetor* de Mark Twain. Dacă vrei să afli peripețiile prin care trec Tom și prințul, citește cartea.

JURNAL DE CITITOR

JOC DE ROL

Interpretați rolurile personajelor din textul *Prinț și cerșetor* de Mark Twain.

JOC DE CUVINTE

Pornind de la cuvintele cu sens opus **prinț** și **cerșetor**, găsiți alte perechi de cuvinte de acest fel. Ieșiți din joc copilul care repetă perechea de cuvinte spusă de alt coleg.

EXPRIMĂ-ȚI PĂREREA!

Ce părere ai despre copilăria lui Tom? Argumentează-ți răspunsul!

ACTIVITATE PRACTICĂ

Realizați elemente vestimentare, pe care să le folosiți pentru **dramatizarea** textului *Prinț și cerșetor* de Mark Twain.

a dramatiza: (aici) a interpreta rolurile personajelor din povestire.

Universul copilăriei

Exersăm!

1. Citește fragmentul în care este redat dialogul dintre prințul deghizat în cerșetor și soldatul de la poarta palatului.
2. Identifică verbele care introduc replicile personajelor, apoi înlocuiește-le cu alte verbe cu sens asemănător.
3. Transcrie replica din care reiese că soldatul are o atitudine batjocoritoare față de prințul deghizat.
4. Selectează dintre verbele de mai jos doar pe cele prin care se pot introduce replici într-un dialog.

Semnele de punctuație dintr-un dialog marchează:

- ? - o întrebare, o nedumerire etc.
- ! - o exclamație, emoția, uimirea, surpriza etc.
- ... - pauza de vorbire, ezitarea etc.

a exclama, a relata, a se îmbrăca, a alerga, a zice, a veni, a spune, a ruga

Formularea de întrebări și răspunsuri

Ne amintim!

Întrebările și răspunsurile trebuie să fie precise, formulate clar și corect.

Ne folosim cunoștințele!

1. Completează un tabel asemănător celui de mai jos cu răspunsurile potrivite.

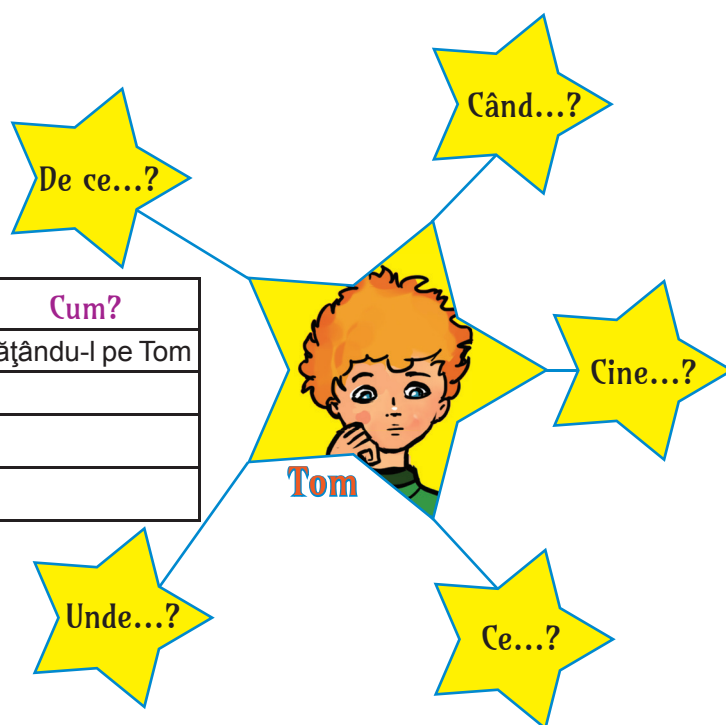
Întrebare	Răspuns
1. Cine l-a învățat pe Tom să scrie și să citească?	
2. Unde are loc întâlnirea lui Tom cu prințul?	
3. Care dintre cei doi băieți a observat că au aspectul fizic asemănător?	

2. Explozia stelară

Formulează întrebări pe baza textului. Răspunde la aceste întrebări.

3. Completează un tabel după modelul de mai jos, apoi transcrie enunțurile obținute.

Cine?	Ce face?	Unde?	Cum?
Preotul Andrew	își petrece timpul	în curtea casei	învățându-l pe Tom
Tom			
Prințul			
Soldatul			

Formularea unor predicții pe baza unor fragmente din text

Împărțiți-vă în opt echipe. Fiecare echipă va rezolva sarcinile pentru un fragment.

Rezumăm: Realizați pe scurt povestirea fragmentului.

Întrebăm: Formulați o întrebare referitoare la fragment.

Clarificăm: Clarificați aspectul la care v-ați referit în întrebare (răspundeți la întrebare).

Prezicem (fiecare echipă prezice pentru fragmentul ales):

- **pentru fragmentul 1:** Ce s-ar fi întâmplat dacă și Tom s-ar fi născut într-o familie bogată?
- **pentru fragmentul 2:** Ce s-ar fi întâmplat dacă Tom nu ar fi locuit pe strada Curtea Gunoaielor?
- **pentru fragmentul 3:** Ce s-ar fi întâmplat dacă Tom nu ar fi știut să citească?
- **pentru fragmentul 4:** Ce s-ar fi întâmplat dacă Tom nu ar fi mers mai mult ca de obicei pe ulițe?
- **pentru fragmentul 5:** Ce s-ar fi întâmplat dacă prințul nu l-ar fi văzut pe Tom la porțile palatului?
- **pentru fragmentul 6:** Ce s-ar fi întâmplat dacă Tom nu i-ar fi povestit prințului cum se petrece în Curtea Gunoaielor?
- **pentru fragmentul 7:** Ce s-ar fi întâmplat dacă prințul nu s-ar fi decis să-și schimbe hainele cu Tom?
- **pentru fragmentul 8:** Ce s-ar fi întâmplat dacă soldatul și-ar fi dat seama că prințul era deghizat în cerșetor?

Rezumând, întrebând, clarificând, prezicând

Fragmentul	Rezumăm	Întrebăm	Clarificăm	Prezicem

Pronumele personal. Pronumele personal de politețe

Ne amintim!

Pronumele este partea de vorbire care ține locul unui substantiv.

Pronumele care ține locul numelui unei persoane se numește **pronume personal**.

Pronumele care este folosit în locul numelor persoanelor, pentru a exprima respectul față de acestea, se numește **pronume personal de politețe**.

Ne folosim cunoștințele!

1. Identifică pronumele din fragmentul marcat al textului *Întâlnirea lui Tom cu prințul* după Mark Twain. Precizează felul acestora.

2. Înlocuiește substantivele subliniate cu pronume personale.

- Ionuț ne citește cu drag povestea.
- Am anunțat că mama va sosi la spectacol.
- Băieții și fetele dansează vals.

3. Alcătuieste enunțuri în care să introduci următoarele pronume: *ele, tu, dumneaei, eu, dânsul*.

Dânsa, dânsul, dânsule, dânsii sunt forme ale pronumelui personal, nu sunt pronume personale de politețe.

Pronumele personale de politețe se pot scrie cu forme prescurtate:

- *dv., dvs., d-voastră* pentru *dumneavoastră*
- *d-ta* pentru *dumneata*
- *d-ei* pentru *dumneaei*
- *d-lui* pentru *dumnealui*
- *d-lor* pentru *dumnealor*

Universul copilăriei

4. Identifică pronumele și completează un tabel asemănător celui de mai jos.

- – Faceți loc pentru Alteța Sa!
- El i-a ajutat pe dâșii când au avut nevoie.
- Dumnealui este unchiul meu.
- Preferăm florile și eu, și dumneavoastră.

Pronumele	Felul pronumelui

Alte forme ale pronumelui personal de politețe folosite în anumite situații sunt: Înălțimea Voastră, Luminăția Ta, Alteța Sa, Domnia Ta, Măria Sa, Excelența Sa etc.

Numărul pronumelui

Ne amintim!

Pronumele personal are două numere:

- **singular** - când arată o singură persoană (eu, tu, el, ea, dânsul, dânsa, dumneata, dumneavoastră, dumnealui, dumneaei);
- **plural** - când arată două sau mai multe persoane (noi, voi, ei, ele, dâșii, dâsele, dumnealor, dumneavoastră).

Ne folosim cunoștințele!

1. Transcrie propozițiile de mai jos, apoi subliniază pronumele, specificând felul și numărul acestora.

Tom era un băiat sărman, dar isteț. El a învățat să citească de la preotul Andrew. Dumnealui avea răbdare cu Tom. Ceea ce l-a învățat i-a folosit când l-a întâlnit pe Alteța Sa, prințul Edward.

2. Transformă următoarele propoziții, astfel încât pronumele să fie la celălalt număr.

Ele au o copilărie fericită.

M-am întâlnit cu dânsa ieri.

Dumneata ai fost la schi?

Tu desenezi foarte frumos.

Noi suntem invitați la o petrecere.

Dumneavoastră ați ajuns la timp?

Persoana pronumelui

Descoperim!

1. Citește propozițiile.

Eu colecționez pixuri.

Tu ești curios să afli vestea.

Ea și **el** s-au întâlnit în parc.

Noi ocrotim animalele.

Voi îi respectați pe cei din jur.

Ele și **ei** lucrează la un proiect.

Dânsa este mătușa mea.

Dumneata prezinți spectacolul.

Dumnealor au sosit devreme.

2. Realizează corespondența.

eu, noi

tu, voi, dumneata

ea, el, ele, ei, dânsa, dumnealor

persoanele despre care se vorbește

persoanele care vorbesc

persoanele cu care se vorbește

Reținem!

Pronumele personal are trei persoane:

- **persoana I** - indică persoana sau persoanele care vorbesc (eu, noi);
- **persoana a II - a** - indică persoana sau persoanele cu care se vorbește (tu, voi, dumneata, dumneavoastră);
- **persoana a III - a** - indică persoana sau persoanele despre care se vorbește (el, ea, ei, ele, dânsul, dânsa, dâșii, dâsele, dumnealui, dumneaei, dumnealor).

Exersăm!

1. Precizează persoana pronumelor evidențiate în fragmentul de mai jos.

„ – E atât de frumos aici, la **voi**, încât nu aş mai pleca niciodată.

Ea îşi încântă privirea cu florile de munte.

– Clara, trebuie să vezi şi **tu** aceste splendori! strigă Heidi.

Dar Clara căzuse de pe scaun. Heidi şi Peter s-au apropiat de ea. **Ei** au ridicat-o şi au reuşit să o pună pe picioare. Fetiţa făcu câţiva paşi.

– Vezi, Heidi, vezi? Pot să merg! **Eu** sunt acum fericită.

– Şi **noi** suntem fericiţi, au spus Heidi şi Peter. Peter se întinse la soare. **Ei** adormi mângâiat de razele calde.”

(Heidi, fetiţa munţilor după Johanna Spyri)

2. Alcătuieste câte o propoziție, folosind pronume personale la:

- persoana a II -a, numărul plural;
- persoana a III -a, numărul plural;
- persoana I, numărul singular;
- persoana a III -a, numărul singular.

Genul pronumelui

Descoperim!

1. Precizează genul substantivelor evidențiate.

- **Băiatul** caută informații despre dinozauri pe internet.
- **Fata** împletește cozile păpușii.
- **Prietenii** noștri vorbesc limba engleză.
- **Colegele** mele merg la cursul de înot.

2. Înlocuiește substantivele evidențiate de la exercițiul 1 cu pronume personale potrivite.

- Pronumele care înlocuiesc substantivele au același gen cu substantivele cărora le țin locul.

Reținem!

Pronumele personal are gen numai la persoana a III-a:

- **genul masculin** (el, ei, dânsul, dânșii, dumnealui);
- **genul feminin** (ea, ele, dânsa, dânsele, dumneaei).

Exersăm!

1. Grupează pronumele după gen: **el, dânsa, ei, dumnealui, ele, dânșii, ea, dânsul, dumneaei, dânsa**.

2. Precizează genul și numărul pronumelor.

Ele consideră că fapta aceasta trebuie apreciată.

Dumnealui este agent de circulație.

Voi merge în vizită la ea.

De la ei am împrumutat cartea.

3. Alcătuieste două propoziții în care să folosești, pe rând, un pronume personal de genul feminin, persoana a III -a, numărul plural și unul de genul masculin, persoana a III -a, numărul singular.

Alte forme ale pronumelui personal

Ce denumesc cuvintele evidențiate în textul de mai jos?

- a) fenomene ale naturii   b) persoane   c) obiecte   d) acțiuni

– **Mie** îmi place să îmi petrec timpul cu **tine**. Cred că și **ție** îți place. Vii diseară la **mine**? Mă gândesc să vizionăm un film.
 – Vin cu plăcere!
 – M-am întâlnit și cu fratele **tău**, ieri. I-am spus și **lui** să vină.
Vouă vă surâde ideea de a viziona un documentar?
 – **Nouă** ne plac mult aceste filme!
 – Vor veni și verișorii mei. Și **lor** le place acest gen de film.
 – Ne vom simți minunat!

Pronumele personale au și alte forme.

- persoana I
  - numărul singular **eu** → **mine, mie** etc.
  - numărul plural **noi** → **nouă** etc.
- persoana a II -a
  - numărul singular **tu** → **ție, tine** etc.
  - numărul plural **voi** → **vouă** etc.
- persoana a III -a
  - numărul singular
    - genul masculin **el** → **lui** etc.
    - genul feminin **ea** → **ei** etc.
  - numărul plural
    - genul masculin **ei** → **lor** etc.
    - genul feminin **ele** → **lor** etc.

Exersăm!

1. Transcrie propozițiile și subliniază formele pronumelui personal.
  - Ție îți plac fructele de pădure?
  - Le-am spus doar lor secretul.
  - Nouă și vouă ne place muzica.
2. Alcătuieste enunțuri cu următoarele forme ale pronumelui personal: *lui, tine, mie, mine*.

Textul creativ cu început sau sfârșit dat

Ne amintim!

În partea de început a textului creativ stabilim locul și timpul desfășurării întâmplărilor. În introducerea apar și unele personaje, care vor lua parte la acțiune.

Sfârșitul unui text creativ, de obicei, este formulat ca o învățătură sau ca o concluzie. Acesta poate fi vesel sau trist.

Ne folosim cunoștințele!

1. Citește fragmentele de mai jos.
2. Ce parte dintr-un text creativ reprezintă fiecare dintre fragmentele de mai jos?
3. Precizează părțile care lipsesc fiecărui fragment pentru a alcătui un text creativ.

În sfârșit, piticul era fericit! Lucrurile din Lumea Copilăriei erau acum în ordine și totul avea un sens.

Este pauza mare. Ceața deasă nu-i împiedică pe copii să se joace veseli în curtea școlii.

Într-un colț din curtea școlii descoperă un obiect ciudat, nemaivăzut, care le stârnește curiozitatea.

- Ce interesant e! Să fie un OZN?
- Dar nu are extraterestre.

OZN = prescurtarea pentru obiect zburător neidentificat
extraterestru = ființă care se află în afara globului terestru

În redactarea unui text creativ trebuie să avem în vedere:

- stabilirea unui titlu potrivit;
- respectarea părților unui text creativ;
- succesiunea logică a întâmplărilor;
- respectarea ortografiei și punctuației;
- folosirea unor expresii frumoase/ deosebite;
- folosirea unor cunoștințe de la alte discipline, potrivite conținutului textului creativ;
- așezarea corectă a textului în pagina caietului.

4. Scrie un text creativ, având ca introducere sau încheiere unul dintre fragmentele de mai sus, dezvoltând firul întâmplărilor.

Sensurile cuvintelor

1. Precizează sensul cuvintelor subliniate din comunicările de mai jos.

În atmosferă se simte umezeală.

Atmosfera din timpul antrenamentului a fost plăcută.

Dintre animale, mi-a plăcut elanul pe care l-am văzut la Zoo.

Mi-a plăcut elanul de care ai dat dovadă în timpul concursului.

Am fotografiat un exemplar din specia fluturilor de noapte.

Comportamentul exemplar al colegei m-a impresionat.

Croitoreasa își cumpără o cutie cu acele necesare.

Acele albinelor le ajută pe acestea să se apere.

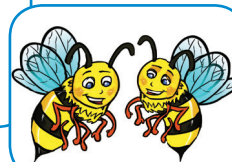
Acele fete sunt prietenele mele.

- Găsește și alte sensuri ale cuvintelor subliniate din conținuturile de mai sus, acolo unde este cazul.

Sensul cuvântului este determinat de context, adică de înțelesul pe care îl are în diverse situații de comunicare.

Există cuvinte care au formă identică, sens diferit și se pronunță la fel.

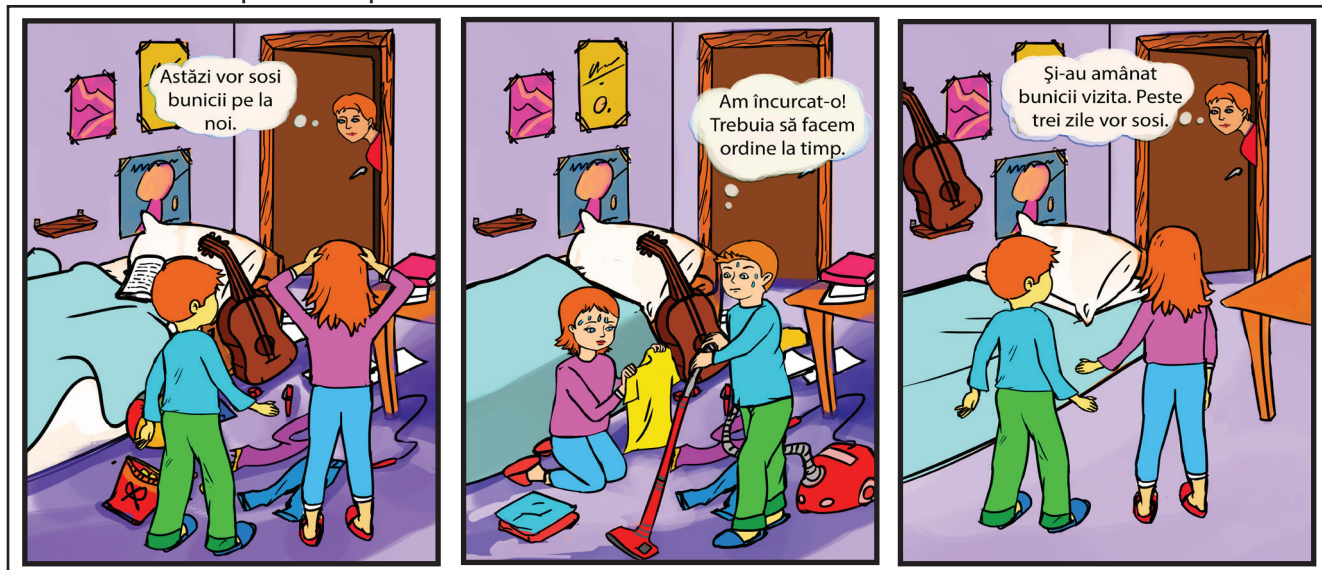
Există cuvinte care au formă identică, sens diferit, dar se pronunță diferit.

2. Alcătuieste enunțuri cu sensuri ale cuvintelor: *cuișoare*, *bloc*, *corn*, *joc*. Folosește dicționarul.
3. Alcătuieste câte două enunțuri în care cuvintele *mobilă* și *copii* să aibă înțelesuri diferite și să se rostescă diferit.

Relatarea unei întâmplări după banda desenată

1. Relatează întâmplarea după banda desenată.

2. Scrie o povestire după banda desenată de mai sus.

3. Realizează o bandă desenată care să conțină comunicările de mai jos. Poți adăuga și alte comunicări.

TROSC! BUIF! POC!

Ce s-a întâmplat?

M-am speriat degeaba.

LUCREZ ÎN ECHIPĂ

Realizează o bandă desenată împreună cu un coleg, în care să ilustrați o întâmplare cu personaje preferate de voi, din desenele animate.

Scriem corect!

1. Mioara, **ai** în bibliotecă un atlas geografic?
2. Tu **ai** realizat cel mai frumos colaj.
3. E omenește **a-i** ajuta pe semeni.

ai
a-i

- Se scrie **ai** când cuvântul are înțelesul de a avea sau când ajută la formarea unui verb la timpul trecut.
- Se scrie **a-i** când sunt două cuvinte diferite care se rostesc într-o singură silabă.

Exersăm!

1. Selectează forma corectă a cuvintelor și transcrie propozițiile.

- Ai/ A-i cumpărat cadou mamei?
- A început ai/ a-i striga numele.

- Mi-e drag ai/ a-i spune povești fratelui meu.
- Am aflat că ai/ a-i un joc nou.

2. Alcătuieste câte două enunțuri în care să introduci fiecare dintre cuvintele: *mia, mi-a, ai, a-i*.

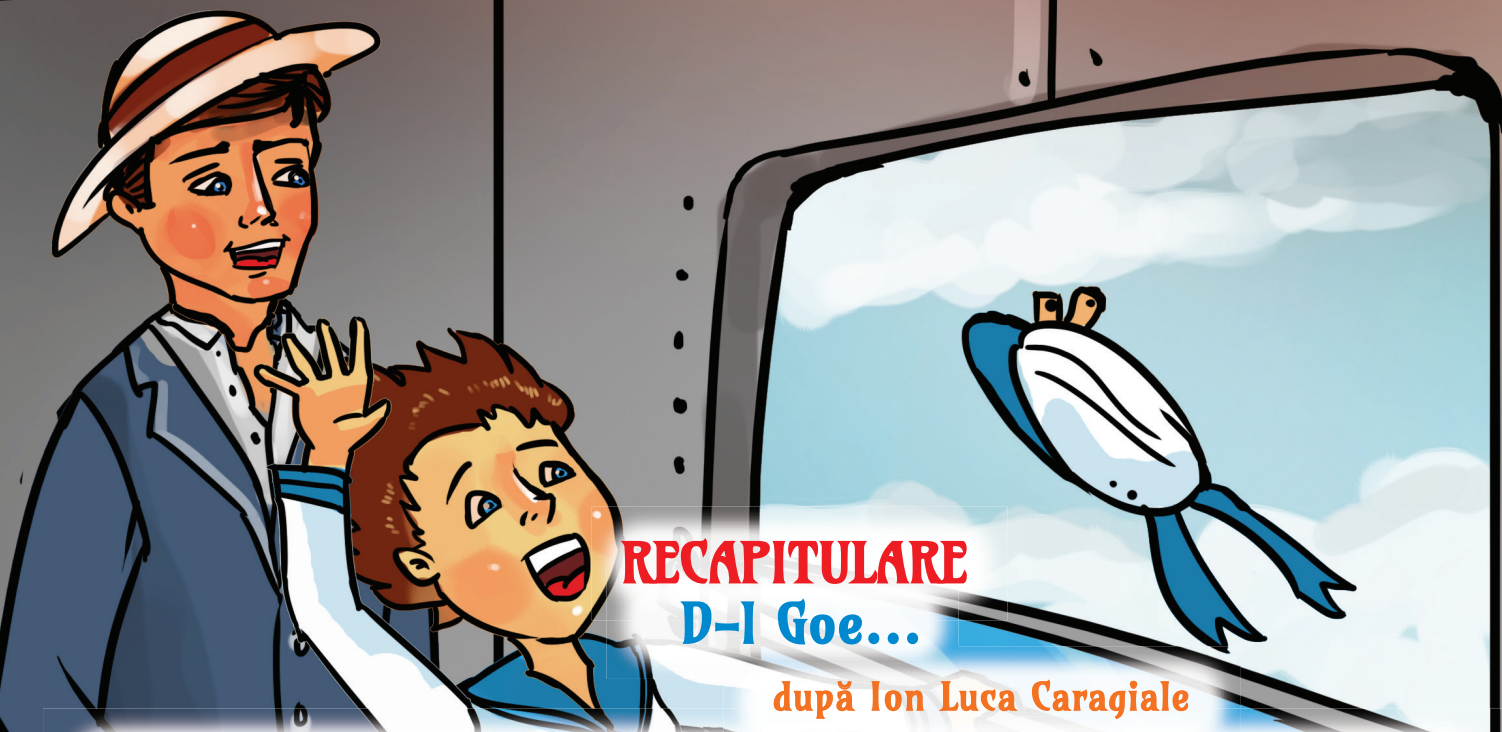
3. Transformă după model.

a-i spune - a îi spune

a-i chema
a-i vorbi

a-i ajuta
a-i cumpăra

a-i arăta
a-i iubi

RECAPITULARE D-I Goe...

după Ion Luca Caragiale

Ca să nu mai rămână repetent și anul acesta, mam' mare, mamița și tanti Mița au promis tânărului Goe să-l ducă-n București de 10 mai.

Trenul în care se vor sui ajunge în Gara de Nord la opt fără zece. Goe este foarte **impacient** și, cu un ton de comandă, zice încruntat:

- Mam' mare! De ce nu mai vine?... Eu vreau **să vie!**
- Vine, vine acuma, pușorul mami! răspunde cucoana.

Tânărul Goe poartă un frumos costum de marinar, pălărie de paie, cu inscripția pe **pamblică: le Formidable**, și sub pamblică biletul de călătorie înfipț de tanti Mița, că „așa țin bărbații biletul”.

- Vezi ce bine-i **șade** - zice mam' mare - cu costumul de marinel?

- Mamițo, nu ți-am spus că nu se zice marinel? Se zice marinal...

– Vezi, că sunteți proaste amândouă? întrerupe tânărul Goe. Nu se zice nici marinal, nici marinel... Se zice mariner...

- Apoi de! N-a învățat toată lumea carte ca d-ta! zice mam' mare.

Trenul este plin... Dar cu multă bunăvoință din partea unor tineri politicoși, se fac locuri pentru **dame**. Trenul a plecat... Goe nu vrea să intre în **cupeu**; vrea să șadă în coridorul vagonului cu bărbații.

– Nu!... Nu e voie să scoți capul pe fereastră, mititelule! zice unul dintre tineri lui Goe, și-l trage puțin înapoi.

- Ce treabă ai tu, urâtule? zice mititelul smucindu-se.

Și după ce se strâmbă la urâtul, scoate iar capul pe fereastră. Mititelul își retrage îngrozit capul gol înăuntru și-ncepe să zbiere .

- Mamițoo! Mam' maree! Tanti!

- Ce e? Ce e? sar cucoanele.

- Să oprească trenul! Mi-a zburat pălăria! Să opreascăăă!!!

Conducătorul intră și cere biletele. Cucoanele arată biletele dumnealor, explicând d-lui conducător de ce nu poate și Goe să facă același lucru.

Conducătorul însă nu înțelege, cere bilet. Dacă nu, la stația apropiată, trebuie să-l dea jos pe d-l Goe. Așa scrie în regulament.

N-au ce să facă. Trebuie să se hotărască a plăti biletul, pe care are să-l taie conducătorul din carnetul lui. Păcat însă de pălărie!... Ce-o să facă d-l Goe la București cu capul gol? Dacă se întâmplă să plouă, ori să fie răcoare? Și mam' mare scoate din săculețul ei un **beret** tot din uniforma

canonierii le Formidable.

- Parcă-i șade mai bine cu beretul!... zice mam' mare, apoi îl sărută dulce.
- Cu ce nu-i șade lui bine? adaugă tanti Mița, și-l scuipe de deochi și-l sărută.
- Lasă-l încolo! Auzi d-ta! Pălărie nouă și biletul! zice mamița, prefăcându-se foarte supărată.
- Să fie el sănătos, să poarte mai bună! zice mam' mare.

Mamița începe să râdă; ea scoate din săculeț ceva și zice:

- Cine mă pupă... uite!... **Ciucalată!**

Mamița pupă pe Goe, Goe pe mamița și, luând bucata de ciocolată, iese iar în coridor.

- Puișorule, nu mai scoate capul pe fereastră!... E lucru mare, cât e de deștept! zice mam' mare.
- E ceva de speriat, **parol!** adaugă tanti Mița.

Pe când Goe își mănâncă afară ciocolata, cucoanele se dau în vorbă de una, de alta...

- la mai vezi ce face băiatul afară, mamițo! zice mamița către mam' mare.

Mam' mare se ridică bătrânește și se duce în coridor:

- Goe! puișorule! Goe!... Vai de mine! Unde e băiatul!... S-a prăpădit băiatul! A căzut din tren băiatul! Țațo, mor! țipă cucoana.

Dar deodată, se aud bubuituri în ușa compartimentului unde nu intră decât o persoană.

- Goe, maică! Acolo ești? leși odată! zice mam' mare. Ne-ai speriat pe toți!
- Nu pot! Nu pot deschide! zbiară Goe dinăuntru.
- E încuiat! Vai, îi vine rău băiatului înăuntru! zice mam' mare, vrând să deschidă pe dinafară.

În sfârșit, apare conductorul cu biletul: primește **paralele** și eliberează pe captiv, pe care toate trei cucoanele îl sărută dulce, ca și cum l-ar revedea după o îndelungată absență. Și mam' mare se hotărăște să stea în coridor, să păzească pe Goe, să nu se mai întâmple ceva puișorului.

Trenul își urmează drumul de la Periș către Buftea cu mare viteză. Pe la mijlocul kilometrului 24, deodată s-aude un șuier, apoi semnalul de alarmă, trei fluierie scurte, și trenul se oprește.

„Ce e? Ce e?...” Toți pasagerii sar înspăimântați la ferestre, la uși, pe scări...

- Goe! Puișorule! Goe! strigă tanti Mița și se repede afară din compartiment.

Goe este în coridor... Cineva a tras semnalul de alarmă. Din ce vagon?... Asta e ușor de constatat; mânerul semnalului nu se poate trage decât rupându-se sigiliul. Personalul trenului umblă agitat, examinând roțile trenului, tamponate cu toată presiunea, că-i trebui vreo zece minute mecanicului să poată urni trenul din loc.

Cine poate ghici în ce vagon era rupt sigiliul și tras mânerul? Ciudat! tocmai în vagonul de unde zburase mai adineauri pălăria marinarului! Cine a tras manivela? Mam' mare doarme în spatele cupeului cu puișorul în brațe. Nu se poate ști cine a tras mânerul de alarmă.

Trenul se pornește, în sfârșit, și ajunge în București cu o întârziere de câteva minute.

Vocabular

impacient: nerăbdător

să vie: să vină

pamblică: panglică, fâșie îngustă de material textil

le Formidable: (aici) numele unei unități militare; Formidabilul

șade: stă

dame: doamne, femei

cupeu: compartiment de călători într-un vagon

beret: șapcă marinărească fără cozoroc

canonier: militar dintr-o unitate de artilerie

ciucalată: ciocolată

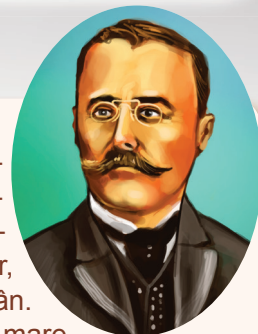
parol (franzuzism): Pe cuvânt! Zău! Serios!

parale: monede

Medalion literar

Ion Luca Caragiale

(1852–1912) s-a născut în județul Prahova, localitatea Hai-manale. A fost dramaturg, novelist, pamfletar, poet, scriitor, director de teatru și ziarist român.

Este considerat a fi cel mai mare dramaturg român și unul dintre cei mai importanți scriitori români, volumul *Momente și schițe*, fiind cel mai îndrăgit de către copii. A fost ales membru post-mortem al Academiei Române.

1. Rezumând, întrebând, clarificând, prezicând

Rezumând ● Povestește fragmentul în care apare dialogul despre costumul de marinar.

Întrebând ● Formulează trei întrebări și răspunsurile acestora, pe baza textului.

Clarificând ● Clarifică motivul pentru care Goe avea un comportament neadecvat. Cum și față de cine își manifesta acest comportament?

Prezicând ● Ce s-ar fi putut întâmpla, dacă Goe nu ar fi fost eliberat din compartiment de către conductor?

2. Precizează sensul cuvântului *gol* din enunțul de mai jos. Alcătuieste două enunțuri cu alte sensuri ale acestui cuvânt decât cel dedus din enunț.

Mititelul își retrage îngrozit capul gol înăuntru și începe să zbiere.

3. Înlocuiește substantivele evidențiate cu pronume personale.

Actorii își repetă rolurile.

Poezia a fost recitată de **Eliza**.

Mara și Iulia sunt prietene bune.

L-am întâlnit pe **băiat** la pescuit.

Eu, Sonia și Albert vom merge sâmbătă în parc.

EXPRIMĂ-ȚI PĂREREA!

Cine crezi că era vinovat pentru comportamentul lui Goe?

4. Scrie felul, numărul și genul pronumelor personale subliniate în textul *D-I Goe...* de Ion Luca Caragiale.

5. Formulează enunțuri, folosind cuvintele *ai, a-i, mi-a, mia*. Folosește pronume personale în alcătuirea enunțurilor.

6. Realizează o bandă desenată, pornind de la desenul alăturat, apoi redactează întâmplarea prezentată.

7. Alcătuieste un text creativ, folosind începutul sau finalul de mai jos.

Este o zi frumoasă de sfârșit de iarnă. Printre norii pufoși, se zăresc razele timide și călduțe ale soarelui.

Sub un pom, Bobiță ...

... Așa am învățat cu toții că prietenia este o comoară neprețuită.

JOC DE ROL

Puneți în scenă textul *D-I Goe...* după Ion Luca Caragiale, folosind replicile personajelor.

8. Citește cu intonația corespunzătoare poezia *Jucăriile celui cuminte* de George Coșbuc.

Jucăriile celui cuminte

de George Coșbuc

Un copil, când jocu-i place,
Toată lumea joc îi face;
Iar el toate le pricepe
Și cu ele-un joc începe.

Zice tufa de zambile:

– Bună ziua, drag copile!

Floarea zice: – Oprește-ți pașii!

– Prinde-ne! zic fluturașii.

– Eu sunt netedă și mică,
Ia-mă! zice-o pietricică.

Cântă rândunica iară:

– Eu de mult te chem afară!

Cățelușul și el vine:

– Hai și joacă-te cu mine!

Vrăbii zboară pe tot locul:

Vezi, așa e vesel jocul!

.....
Toate-așa cu drag îl cheamă
Și el vesel ia de seamă
Numai cel ursuz nu știe
Cum să-și facă-o jucărie
Și numai posomorâtul
Nu-și știe-alunga urâtul.

EXPRIMĂ-ȚI PĂREREA!

Crezi că jocul este important pentru copii? Argumentează!

9. Jurnalul dublu

Completează pe caiet *Jurnalul dublu* de mai jos.

Cine dorește să se joace	Spusele celor care doresc să se joace
...	...

10. Care este mesajul poeziei *Jucăriile celui cuminte* de George Coșbuc?

11. Care este concluzia pe care o poți formula pe baza acestei poezii?

EVALUARE

Frumusețea Neagră

după Anna Sewell

Cel dintâi loc de care îmi amintesc limpede e o pajiște întinsă și îmbietoare, în care se găsea un iaz cu apă limpede, cristalină. O mulțime de arbori umbroși se aplecau asupra lui, iar pe marginile sale creșteau în voie papura și nuferii. Pe unul dintre maluri, peste un gard viu, zăream un **ogor** arat, iar în partea cealaltă, peste o poartă, casa stăpânului nostru, așezată lângă drum. Pajiștea cobora lin, de la o pădure de brazi la un pârâu, deasupra căruia se înălța un mal **abrupt**.

Câtă vreme am fost mic m-am hrănit cu laptele mamei mele, căci nu eram în stare să mănânc iarbă. În timpul zilei alergam pe lângă ea, iar noaptea mă culcam alături. Când era arșiță, obișnuiam să stăm lângă iaz la umbra copacilor, iar când era frig, aveam un culcuș frumos și călduros, chiar lângă plantația de brazi.

Imediat ce am ajuns suficient de mare pentru a mă hrăni cu iarbă, mama se ducea la muncă în timpul zilei și se întorcea la căderea serii.

Mai erau încă șase mânji pe pajiște împreună cu mine, toți mai în vârstă, unii dintre ei fiind aproape la fel de mari precum cailor în putere. Obișnuiam să alergăm împreună și să ne distrăm de minune; **galopam** laolaltă în jurul câmpului, cât ne țineau puterile. Se întâmpla uneori ca joaca să se transforme într-o mică bătălie, căci nu de puține ori ne împingeam și azvârleam unii în alții cu copitele, în timp ce alergam.

Într-una din zile, după ce ne-am ciocnit mai serios, mama a nechezat spre mine și m-a chemat la ea, spunându-mi:

– Aș vrea să **ciulești** urechile și să ascuți cu atenție ceea ce îți voi spune. Mânjii de aici sunt niște mânji **de ispravă**, iar părinții lor sunt cai puternici. Tu ești bine-crescut, iar părinții tăi sunt mândri de tine. Tatăl tău era celebru pe aceste **meleaguri**, iar bunicul tău a câștigat de două ori cupa învingătorului la cursele de la Newmarket. Bunica ta avea cea mai blândă fire pe care am văzut-o vreodată la un cal, și cred că nici pe mine nu m-ai văzut mușcând sau dând din copite în stânga și-n dreapta. Sper că vei crește cumsecade și blând și că nu vei căpăta nicicând obiceiuri nedemne. Să-ți îndeplinești voios munca, să ridici cum se cuvine picioarele atunci când mergi la trap, să nu muști și să nu lovești niciodată cu copita, nici măcar în joacă!

Universul copilăriei

Stăpânul nostru era un om bun la suflet. Ne dădea hrană bună, un adăpost strașnic și ne adresa cuvinte de alint, vorbindu-ne la fel de blând cum o făcea cu proprii lui copii. Țineam cu toții la el, dar mama îl iubea cel mai mult. Atunci când îl zărea la poartă, **necheza** bucurată și alerga la el, în trap săltat. El o mângâia și o bătea încetșor cu palma, zicându-i: „Ei bine, draga mea, ce mai face Frumusețelul tău negru?” Eram negru precum **abanosul**, din cauza asta îmi spunea Frumusețea Neagră. După aceea îmi dădea o bucată de pâine, care era nespun de gustoasă, iar uneori îi aducea și mamei câte un morcov.

Toți caii veneau la el, dar cred că noi eram preferații lui. Mama era cea care îl ducea întotdeauna la oraș, atunci când era zi de târg, într-o **șaretă** ușoară.

La fermă era un băiat, Dick, care uneori venea pe câmpul unde eram noi pentru a culege coacăze din gardul viu. După ce se **ghiftuia** până se sătura, se amuza, după cum zicea el, aruncând în mânji cu pietre sau bețe, pentru a-i face să alerge în galop. Noi nu ne **sinchiseam** prea mult de el, căci puteam să fugim și să ne îndepărtăm de el, dar se mai întâmpla să ne mai și lovească vreun bolovan pe care îl arunca după noi, și atunci ne dureau.

Într-una din zile se **îndeletnicea**, la fel, cu această distracție, fără să știe că stăpânul se găsea prin preajmă, nescăpându-i nimic din ceea ce făcea. Dintr-o dată, acesta făcu un salt peste gardul viu și îl **înșfăcă** pe Dick de braț, luându-l prin surprindere, certându-l așa de zdravăn, încât îl făcu să roșească din pricina vorbelor și a faptului că îl respecta pe stăpân. Cum îl zărirăm pe stăpân, ne apropiarăm la trap să vedem ce se va mai petrece.

– Băiat rău ce ești! se răsti dumnealui la el. Tu de ce fugărești mânjii? Și nu se întâmplă nici pentru prima și nici pentru a doua oară, dar va fi pentru ultima. Uite, ia-ți banii ce ți se cuvin și du-te acasă, căci nu mai vreau să te mai țin la mine la fermă.

Prin urmare, noi nu l-am mai văzut niciodată pe Dick. Bătrânul Daniel, omul care se îngrijea de cai, era la fel de blând ca și stăpânul nostru, așa că aveam parte de un trai cât se poate de liniștit.

Citește *Medalionul literar* după ce ai rezolvat și ai verificat testul.

Vocabular

- ogor:** bucată de pământ cultivată
- abrupt:** cu pantă foarte înclinată
- galop:** mersul cel mai rapid al calului, constând dintr-o succesiune de salturi
- a ciuli:** a ridica urechile drept în sus
- de ispravă:** cumsecade, vrednici
- meleag:** împrejurime
- a necheza:** a scoate strigătul caracteristic cailor
- abanos:** lemnul din specii de copaci exotici de culoare neagră
- șaretă:** trăsură ușoară trasă de un singur cal
- a se ghiftui:** a se îndopa, a mânca foarte mult
- a se sinchisi:** a lua în seamă ceva sau pe cineva
- a se îndeletnici:** a-și ocupa timpul
- a înșfăca:** a apuca brusc, cu putere

Medalion literar

Anna Sewell (1820 - 1878)

cunoscută ca autoare a celebrului roman *Black Beauty* (Frumusețea Neagră) s-a născut în Anglia. Mama ei era Mary Wright Sewell, autoare de cărți pentru copii.

La vârsta de 14 ani a suferit un accident care i-a afectat mersul, nemaiputându-se deplasa decât folosind cârje, iar pe distanțe lungi folosea trăsura trasă de cai. Astfel a luat naștere dragostea ei pentru cai.

În 1871, când a început să scrie romanul *Black Beauty*, sănătatea ei s-a înrăutățit. Pentru că nu mai putea scrie, îi dicta mamei ei textul, iar din 1876 a început să scrie pe bilețele pe care mama ei le transcria.

Pe 24 noiembrie 1877 își publică unicul roman. Cinci luni mai târziu se stinge din viață.

1. Scrie întrebări și răspunsuri pe baza textului *Frumusețea Neagră* după Anna Sewell.

Întrebare	Răspuns
Ce îl sfătuiește mama pe Frumusețea Neagră?	
	Dintre toți caii, stăpânul îi prefera pe Frumusețea Neagră și pe mama sa.
Ce i s-a întâmplat lui Dick în urma comportamentului său?	

2. Ce crezi că s-ar fi întâmplat cu Dick, dacă ar fi avut un comportament adecvat față de cai?
3. Precizează felul, numărul, persoana și genul pronumelor subliniate în fragmentul marcat al textului *Frumusețea Neagră* de Anna Sewell.
4. Alcătuieste un enunț cu alt sens al cuvântului *poartă* decât cel dedus din enunțul de mai jos.
Atunci când îl zărea la *poartă*, necheza bucuroasă și alerga la el, în trap săltat.
5. Citește versurile, apoi alege răspunsul corect.

Sfârșitul iernii

de Vasile Alecsandri

S-a dus zăpada albă de pe întinsul țării,
S-au dus zilele Babei și nopțile vegherii.
Câmpia scoate aburi; pe umedul pământ
Se-ntind cărări uscate de-al primăverii vânt.

Un fir de iarbă verde, o rază-ncălzitoare,
Un gândăcel, un fluture, un clopoțel în floare,
După o iarnă lungă ș-un dor nemărginit,
Aprind un soare dulce în sufletul uimit!

- Ce usucă vântul primăverii?
a) flori   b) câmpii   c) cărări
- Cine aprinde „soarele dulce” în suflet?
a) un fir de iarbă, o rază, un gândăcel, un fluture, un clopoțel
b) un fir de iarbă, o rază, o albină, un gândăcel, un fluture, un clopoțel
c) un fir de iarbă, o rază, un gândăcel, un fluture, o rândunică, un clopoțel
- Care este mesajul transmis prin intermediul versurilor?
a) sosește iarna   b) sosește primăvara   c) gândăceii, florile și fluturii se joacă

Universul copilăriei

6. Transcrie propozițiile, alegând forma corectă a cuvintelor.

- Mama *mia/ mi-a* povestit despre copilăria ei.
- Ce fel de stilou *ai/ a-i*?
- Tu *ai/ a-i* răspuns corect.

7. Redactează în zece - douăsprezece rânduri cuprinsul unui text creativ, care să aibă introducerea și încheierea de mai jos.

E seară. Iulian citește o poveste. E o poveste captivantă despre un băiețel Jack. Iulian își imaginează ceea ce citește. Visează? Tocmai ce Jack urcă pe vrejul de fasole care s-a înălțat până la cer, la stele.

La un moment dat vocea caldă a mamei îl anunță că e timpul să se trezească pentru a se pregăti de școală.

	S	B	FB
1.	un enunț	două enunțuri	trei enunțuri
2.	Îndeplinește următorii descriptori cu trei omisiuni: - corelarea răspunsului cu întrebarea; - alcătuirea corectă a enunțului; - formularea unei predicții logice.	Îndeplinește următorii descriptori cu două omisiuni: - corelarea răspunsului cu întrebarea; - alcătuirea corectă a enunțului; - formularea unei predicții logice.	Îndeplinește următorii descriptori cu o omisiune sau fără omisiuni: - corelarea răspunsului cu întrebarea; - alcătuirea corectă a enunțului; - formularea unei predicții logice.
3.	un pronume analizat	două pronume analizate	trei pronume analizate
4.	Îndeplinește următorii descriptori cu trei omisiuni: - deducerea sensului corect din enunțul formulat; - scrierea corectă a enunțului; - folosirea corectă a semnelor de punctuație.	Îndeplinește următorii descriptori cu două omisiuni: - deducerea sensului corect din enunțul formulat; - scrierea corectă a enunțului; - folosirea corectă a semnelor de punctuație.	Îndeplinește următorii descriptori cu o omisiune sau fără omisiuni: - deducerea sensului corect din enunțul formulat; - scrierea corectă a enunțului; - folosirea corectă a semnelor de punctuație.
5.	un răspuns	două răspunsuri	trei răspunsuri
6.	o propoziție	două propoziții	trei propoziții
7.	Îndeplinește următorii descriptori cu patru omisiuni: - corelarea conținutului cu celelalte părți date ale textului creativ; - alcătuirea propozițiilor într-un text; - exprimarea corectă din punct de vedere gramatical și ortografic; - așezarea corectă a textului în pagină; - respectarea spațiului indicat; - complexitate/ originalitate.	Îndeplinește următorii descriptori cu două-trei omisiuni: - corelarea conținutului cu celelalte părți date ale textului creativ; - alcătuirea propozițiilor într-un text; - exprimarea corectă din punct de vedere gramatical și ortografic; - așezarea corectă a textului în pagină; - respectarea spațiului indicat; - complexitate/ originalitate.	Îndeplinește următorii descriptori cu o omisiune sau fără omisiuni: - corelarea conținutului cu celelalte părți date ale textului creativ; - alcătuirea propozițiilor într-un text; - exprimarea corectă din punct de vedere gramatical și ortografic; - așezarea corectă a textului în pagină; - respectarea spațiului indicat; - complexitate/ originalitate.

E PRIMĂVARĂ IAR!

Conținuturi

- Cuvântul – parte de propoziție
- Predicatul exprimat prin verb
- Sensurile neobișnuite ale cuvintelor (Deducerea sensului unui cuvânt din contexte de comunicare previzibile)
- Textul creativ în care se introduc expresii și cuvinte de sprijin
- Subiectul. Subiectul exprimat prin substantiv
- Subiectul exprimat prin pronume personal
- Acordul subiectului cu predicatul (Sesizarea și corectarea abaterilor din mesaje)
- Propoziția simplă. Părțile principale de propoziție
- Propoziția dezvoltată. Părțile secundare de propoziție
- Scrierea corectă a cuvintelor var/ v-ar
- Organizatori grafici
- Extragerea unor elemente considerate importante dintr-un text de informare
- Textul creativ cu titlu dat
- Formularea de concluzii simple pe baza lecturii unui text informativ
- Prezentarea unei activități
- Povestirea scrisă a unei activități
- Textul creativ în care se introduce dialogul
- Familia de cuvinte

Grădina Uriașului

poveste populară

A fost odată ca niciodată, la marginea unui oraș îndepărtat, o grădină minunată, numită Grădina Uriașului. Printre flori parfumate și copaci, se adunau, după ce ieșeau de la școală, o mulțime de copii **zburdalnici**. Veneau să se joace aici pe orice vreme, chiar și iarna, când zăpada și gheața dădeau o strălucire de vis acestui loc. Grădina răsuna de veselie și voie bună, iar copiii erau tare fericiți că se puteau juca în acest loc binecuvântat.

Dar grădina aceasta **neasemuit** de frumoasă înconjura castelul unui uriaș de pe acele **meleaguri**, vestit pentru răutatea lui. Într-o bună zi, acesta se întoarse acasă, după ce lipsise vreme îndelungată, îi văzu pe copii jucându-se **nestingheriți** printre flori și se înfurie rău.

– Ce căutați în grădina mea? urlă el. Cine v-a lăsat înăuntru? Afară cu toții, să nu vă mai prind pe aici!

Speriați, copiii o luară la fugă, iar Uriașul puse să-i fie înconjurată grădina cu un gard înalt. Încuie apoi poarta cu un lacăt mare și lăsă la vedere o tăbliță pe care scrisese cu litere **de-o șchioapă**: „Intrarea interzisă”. Ba, mai cumpără și niște câini răi, care s-o păzească **strașnic** de „musafirii” nedoriți.

Curând, veni și anotimpul rece în acele ținuturi, iar apoi, primăvara își intră în drepturi. Numai din Grădina Uriașului, iarna nu mai pleca. Nu se mai zăreau copiii râzând și jucându-se printre copaci, iarba nu mai încolțea... În grădina albă, fără viață, se vedeau doar omătul, gheața și Pasărea Zăpezii, care părea că își făcuse cuib acolo, pentru totdeauna.

Uriașul stătea lângă foc, învelit în multe păături și nu putea să priceapă de ce mai era încă atât de frig afară. „Oare de ce nu mai vine primăvara?” întrebă îngrijorat. Într-o bună dimineață, o muzică veselă îi ajunse la urechi. „Ce să fie oare? Aud clopoțelii sau e glas de copii?”

Câțiva copilași se furișaseră în grădină și se cățarau prin copaci, cântând și **chicotind** veseli. Păsărelele îi urmăreau fericite, ciripind. Ca prin farmec, frunzele copacilor și pajiiștea se înverziră ca odinioară.

Numai lângă un copac, un băiețel se uita trist la ceilalți, cu lacrimile **șiroindu-i** pe față: copilul era prea mic și nu se putea cățăra în copac. Atunci, Uriașul, care nu iubea pe nimeni, își spuse în sinea lui: „Am fost **egoist!** I-am alungat pe copii din grădina mea și, din cauza aceasta, primăvara nu s-a mai întors. Îl voi ajuta pe micuț să se cațere alături de ceilalți. De azi, viața mea se va schimba!”

Uriașul ieși în grădină. Speriați, copiii o rupseră la fugă.

– Nu, nu, rămâneți! strigă Uriașul. În sfârșit, am înțeles! Voi îmi aduceți primăvara în casă! De acum încolo ne vom juca împreună! Și un zâmbet blând îi lumina chipul.

Apoi îl luă în brațe pe micuțul care plângea și mângâindu-l, îl așeză pe o ramură groasă. Îndată copacul se acoperi de frunze și începu să înflorească. Fericit, copilul îl îmbrățișă pe Uriaș cu drag.

– Ce bun ești! Te iubesc!

Uriașului i se încălzi inima pentru prima dată în viață. Astfel, copiii se întoarseră la vechiul lor loc de joacă și, odată cu ei, apărură florile, fructele și păsărelele. Uriașul se juca cu toți și le povestea întâmplări minunate din ținuturile prin care colindase.

Trecură ani și ani. Primăveri, veri, toamne și ierni își luau zborul rând pe rând, dar în Grădina Uriașului primăvara venea întotdeauna la timp. Acum, nimeni nu se mai teme de Uriaș, iar copiii îl iubeau nespus de mult.

Din ziua în care se împrietenise cu copiii, Uriașul nu îl mai revăzuse pe băiețelul pe care îl ajutase să se urce în copac. Adesea îi întreba pe ceilalți dacă știau ceva despre micuț.

– Nu îl cunoaștem, răspundeau cei mici. A plecat, poate, în alt oraș. Timpul trecea și Uriașul nu mai avea liniște.

Trecură anii în zbor și Uriașul, îmbătrânit, privea odată posomorât la grădina acoperită de zăpadă. Deodată, văzu cu uimire un copac înflorit. Iar sub copac îl zări pe băiețelul pe care-l căuta de atâta timp. Dar... pentru el timpul nu trecuse deloc, căci era la fel de mititel cum îl văzuse Uriașul ultima oară! Bătrânul Uriaș alergă în grădină, îl îmbrățișă pe micuț, apoi îl întrebă:

– Unde ai fost și cum de ai rămas tot mititel? Eu am îmbătrânit, tu ai rămas însă, același...

– Eu sunt Spiridușul faptelor bune, îi răspunse atunci copilul. Pentru mine timpul trece fără să îmbătrânesc. Te poftesc, dacă vrei, în grădina mea.

– Și unde se află aceasta?

– Iat-o! îi răspunse băiețelul și îi arătă un curcubeu apărut ca din senin. Apoi îl luă de mână pe Uriașul **gârbovit** de ani și se îndreptară împreună spre curcubeul minunat, ce strălucea vesel în înălțimile cerului.

A doua zi, copiii îl găsiră pe Uriaș sub copacul înflorit, adormit pentru totdeauna, dar cu un zâmbet fericit pe față. De atunci, Grădina Uriașului a rămas cel mai drag loc din lume pentru mulți copii, iar dacă n-o fi dispărut de pe fața pământului, poate că mai există și astăzi.

Vocabular

zburdalnic: vioi, zglobiu, neastâmpărat

neasemuit: extraordinar, incomparabil

meleag: loc, țărâm, ținut

nestingherit: care se simte în largul său

de-o șchioapă: (aici) foarte mari

strașnic: sever, aspru

a chicoti: a râde pe ascuns

a șiroi: a curge din abundență

egoist: care are o atenție exagerată față de propria persoană și de interesele personale

gârbovit: cocoșat

Medalion literar

Poveștile populare sunt acele creații literare din popor, care au fost transmise prin viu grai de la o generație la alta, al căror autor nu se cunoaște.

Acestea pot fi culese și scrise în cărți.

E primăvară iar!

Înțelegem textul!

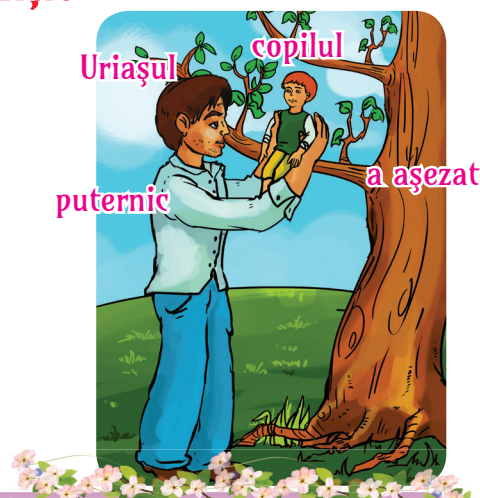
1. Cum erau copiii care se jucau în Grădina Uriașului?
2. Ce a făcut Uriașul pentru a interzice copiilor să mai vină în grădina sa?
3. Cu ce a asemănat Uriașul glasul copiilor?
a) cu foșnetul vântului   b) cu clopoței   c) cu ciripitul de păsărele
4. Ce hotărâre a luat Uriașul când și-a dat seama că a fost egoist?
5. Cum și-a schimbat viața Uriașul din ziua în care primăvara a sosit din nou în grădina lui?
6. Pe cine a căutat Uriașul vreme îndelungată? Care erau motivele căutării sale?
7. Consideri că Uriașul a sfârșit fericit? Argumentează-ți răspunsul!

Cuvântul - parte de propoziție

Descoperim!

1. Precizează ce parte de vorbire este fiecare cuvânt din imagine.
2. Ordonează cuvintele din imagine, pentru a alcătui o propoziție și răspunde la întrebări.

- Câte cuvinte are propoziția?
- Despre cine se vorbește în propoziție?
- Ce fel de uriaș este?
- Ce a făcut Uriașul?
- Pe cine a așezat Uriașul?

Reținem!

Cuvintele, când intră în alcătuirea unei propoziții, pe lângă faptul că sunt părți de vorbire, devin și părți de propoziție.

Astfel, un cuvânt poate fi în același timp și parte de vorbire și parte de propoziție.

Părțile de propoziție sunt exprimate prin părți de vorbire.

Fiecare parte de propoziție poate fi descoperită cu ajutorul unor întrebări (*cine?*, *ce face?*, *ce fel de?*, *când?*, *cum?*, *unde?* etc.).

Exersăm!

1. Ordonează cuvintele pentru a alcătui propoziții.
  - din, iarna, nu, Uriașului, mai, Grădina, pleca
  - fericit, I-au, copiii, pe, făcut, Uriaș
2. Alcătuieste enunțuri formate din: două părți de propoziție, trei părți de propoziție, patru sau mai multe părți de propoziție.
3. Formulează patru propoziții, folosind următoarele întrebări:
  - a) ... cine? ... ce fel de? ... ce face?
  - b) ... cine? ... ce face? ... unde?
  - c) ... ce face? ... cine? ... când?
  - d) ... unde? ... cine? ... ce fel de? ... ce face?
4. Alcătuieste câte un enunț în care să introduci, pe rând, fiecare parte de vorbire.

substantiv	adjectiv	verb	pronume
curcubeu	fericit	a se împrieteni	noi
vis	blând	a zâmbi	tu

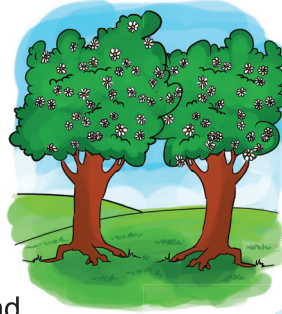
- Câte părți de propoziție are fiecare enunț formulat?

Predicatul exprimat prin verb

Descoperim!

1. Precizează verbele din propozițiile de mai jos.
  - Copilul se joacă în grădină.
  - Copacul din Grădina Uriășului a înflorit.
  - Va sosi primăvara.
2. Ce cuvinte răspund la întrebarea „ce face?”, din propozițiile de mai sus?

Observăm că părțile de propoziție care răspund la întrebarea „ce face?” sunt exprimate prin verbe.

Reținem!

Partea de propoziție exprimată prin verb, care răspunde la întrebarea **ce face?** se numește **predicat verbal**.

Exersăm!

1. Transcrie părțile de vorbire care pot îndeplini rol de predicat în propoziție.

se zăreau, anotimp, a ajunge, răsună, oraș, minunată, iubesc, inima, răspunse, Spiriduș, el, bun, a dispărut, dumneavoastră

2. Completează propozițiile cu predicate potrivite.

- Uriășul .... lângă foc.
- Copiii .... din Grădina Uriășului.
- Eu .... natura.
- .... păsările călătoare.
- Alin, prietenul meu, ...
- Florile parfumate .... o mulțime de copii.

O propoziție are doar un singur predicat.

Predicatul poate ocupa diferite poziții în propoziție.

3. Subliniază predicatele din fragmentul de mai jos.

Au intrat câțiva copilași în grădină. Ei se cațără prin copaci. Păsărelele au urmărit fericite jocul lor. Ca prin farmec, frunzele copacilor și pajiștea se înverziră.

4. Alcătuieste câte o propoziție în care predicatul să se afle la început, în interior și la final. Precizează prin ce parte de vorbire sunt exprimate aceste predicate.

Invitație la lectură

Dacă dorești să afli și alte povești despre prietenie, citește lecturi din volumul *Povești cu tâlc* de Alexandru Mitru.

JURNAL DE CITITOR

EXPRIMĂ-ȚI PĂREREA!

Imaginează-ți ce s-ar fi întâmplat, dacă pe pământ ar fi existat doar anotimpul iarna. Exprimă-ți părerea în legătură cu acest lucru.

JOC DE ROL

Interpretați rolurile personajelor la momentul în care Uriășul a devenit bun.

JOC DE CUVINTE

„Joacă-te” cu verbul *a avea* și găsește sensuri neobișnuite ale acestuia. Exemplu: *a avea minte, a avea zile bune*.

Sensurile neobișnuite ale cuvintelor

Descoperim!

1. Citește propozițiile de mai jos și observă sensurile cuvintelor evidențiate.

Sensuri obișnuite ale cuvintelor	Sensuri neobișnuite ale cuvintelor
Copiii luară mere din coș. (a lua)	Copiii <u>o luară</u> la fugă. (a fugi)
Palma i se încălzi de la mânășă. (a se încălzi)	Uriășului i <u>se încălzi</u> inima pentru prima dată în viață. (se îmbună, se înduioșă)
Sebi nu avea minge. (a avea)	Uriășul <u>nu mai avea</u> liniște. (a fi neliniștit)

Cuvintele pot dobândi sensuri neobișnuite, când sunt însoțite de alte cuvinte alături de care formează expresii.

E primăvară iar!

Exersăm!

1. Alcătuieste enunțuri cu expresiile următoare: *o rupseră la fugă, își luau zborul, a-i plânge inima, ca un motan plouat.*
2. Împărțiți în echipe, scrieți cât mai multe propoziții în care unele cuvinte să aibă sensuri neobișnuite.

Textul creativ în care se introduc expresii și cuvinte de sprijin

1. Eseul de cinci minute

Scrie, în timp de cinci minute, un text creativ, folosind cuvintele: *pretutindeni, văzduh, mireasmă, soare, mugur, vesel, jucăuș, flori, năzdrăvan.*

2. Selectează cuvinte și expresii preferate din textul *Grădina Urișului.*
3. Redactează un text creativ în care să introduci cuvintele și expresiile selectate. Dă-i un titlu alcătuit din cuvinte care să aibă sensuri neobișnuite.

Subiectul. Subiectul exprimat prin substantiv

Descoperim!

- Tata curăță pomii.
- Sara pictează flori.
- Sădește panseluțe mama.
- Peste tot fluturii zboară.

1. Transcrie propozițiile și subliniază predicatul.
2. Precizează despre cine se vorbește în propoziții sau cine face acțiunea.

Tata curăță pomii.

Cine curăță? → tata

Despre cine se vorbește în propoziție? → despre tata

3. Numește părțile de vorbire prin care sunt exprimate părțile de propoziție descoperite la exercițiul 2.

Reținem!

Partea de propoziție care arată despre cine se vorbește în propoziție se numește **subiect**.
Aflăm subiectul cu ajutorul întrebărilor: *cine?, despre cine se vorbește în propoziție?*
Subiectul poate fi exprimat prin substantiv sau prin alte părți de vorbire.

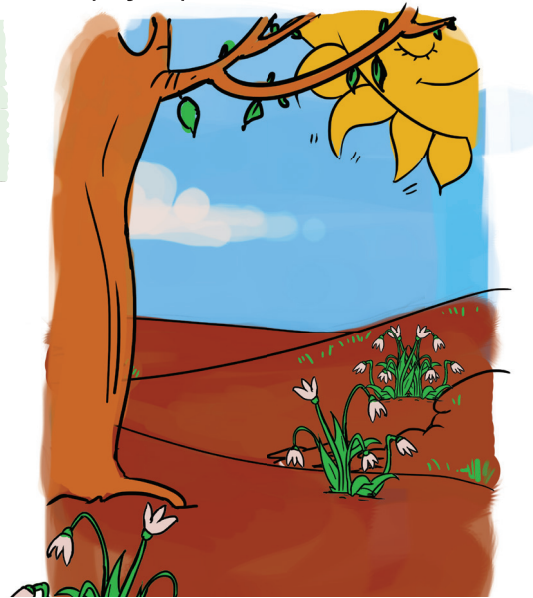
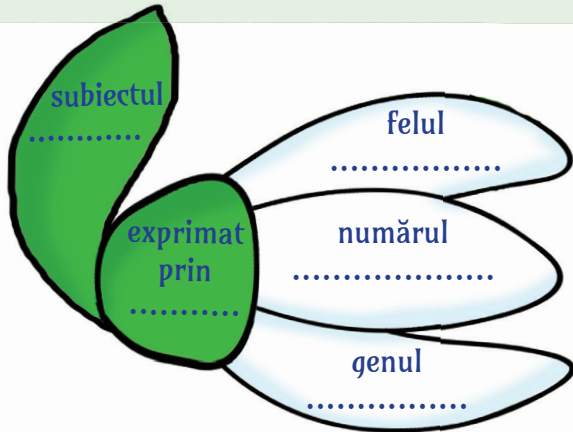
Exersăm!

1. Completează propozițiile cu subiecte potrivite.
(Cine?) .... de primăvară adie printre ramuri.
S-au deschis (ce?) .... florilor.
În poiană se joacă (cine?) ....
2. Alcătuieste câte o propoziție în care subiectul să fie exprimat prin substantiv comun și substantiv propriu.

Subiectul poate ocupa diferite poziții în propoziție.

3. Desenează ghiociei asemănători celui de mai jos, apoi completează spațiile punctate.

A venit primăvara. Omătul s-a topit. Răsar ghiociei nerăbdători. Mugurii copacilor s-au deschis. Apar primele frunze. Păsările călătoare vor sosi. Cântecele lor va răsună.

Subiectul exprimat prin pronume personal

Descoperim!

Eu citesc o carte.

El cântă la nai.

Noi învățăm limba engleză.

Ei vizitează un muzeu.

Tu pictezi un tablou.

Ea dansează samba.

Voi organizați o petrecere.

Ele se plimbă prin parc.

Dumneata reciți frumos.

Dumnealor au aplaudat.

Dânsa va amenaja sala.

1. Transcrie propozițiile, apoi subliniază subiectele cu o linie și predicatelor cu două linii.
2. Precizează prin ce părți de vorbire sunt exprimate subiectele propozițiilor de mai sus.

El cântă la nai.
Cine cântă? → El (pronume)

Reținem!

Subiectul poate fi exprimat prin: substantiv, pronume personal sau prin alte părți de vorbire.

Exersăm!

1. Subliniază subiectele și predicatelor din următoarele propoziții.

Precizează prin ce părți de vorbire sunt exprimate subiectele.

Copiii se joacă în parc.

Ea stă pe bancă.

El desenează un șotron.

Ele coc prăjituri.

Alexandru vine cu rolele.

Ei petrec până seara.

2. Alcătuieste câte două propoziții în care subiectul să fie exprimat, pe rând, prin pronume personal și prin substantiv.
3. Realizează corespondența pentru a obține propoziții, apoi transcrie-le.

George

dumnealor

avionul

zboară

vorbesc

scrie

4. Formulează propoziții în care cuvintele *zmeu*, *Urișul*, *voi*, *mașina*, *dumneavoastră*, să aibă rol de subiect, ocupând diferite poziții în propoziție.

Acordul subiectului cu predicatul

Descoperim!

1. Identifică subiectele din propoziții. Observă și compară formele acestora.

Liliacul înflorește. → Liliicii înfloresc.
Ciripește pițigoii. → Ciripesc pițigoii.
Eu învăț. → Tu înveți.
Eu povestesc. → Voi povestiți.

Atunci când subiectul își modifică forma (numărul și persoana), și predicatul își schimbă forma (numărul și persoana) după subiect.

2. Precizează prin ce părți de vorbire sunt exprimate subiectele și predicatul din propozițiile de mai sus.

3. Analizează precizând, după caz, felul, numărul, genul, persoana, timpul părților de vorbire prin care sunt exprimate subiectele și predicatul din fiecare propoziție de la exercițiul 1.

Atenție!
Între subiect și predicat nu se pune virgulă.

Exersăm!

1. Alege predicatul potrivit (din paranteză) și realizează acordul cu subiectul.

Învățătoarea .... catalogul.

Învățătoarele .... catalogul.

El .... pentru concurs.

Tu .... pentru concurs.

Ghiocelul .... prin poienițe.

Ghioceii .... prin poienițe.

(a se pregăti, a deschide, a înflori)

2. Alcătuieste propoziții în care predicatul să fie exprimat prin verbe:

- la numărul singular, persoana a II-a;
- la numărul plural, persoana a III-a.

3. Sesizează și corectează greșelile din următorul fragment.

„Mireasa gătește cu mâna ei toate felurile de mâncare pentru tatăl ei.

Toți musafirii mănca și se vedeau. Numai tatăl miresei nu măncau. Mesenii a spus acestuia că mâncărurile este foarte gustoase.

Împăratul gustați din farfuria vecinului și își dădu seama că bucatele lui nu era la fel de gustoase.”

(Sarea în bucate după Petre Ispirescu)

Propoziția simplă. Părțile principale de propoziție

Descoperim!

Spectacolul „Sărbătoarea primăverii” a început. Cortina se deschide. Apare prezentatorul. Elevii vin pe scenă. Fetele cântă. Băieții dansează. Părinții îi aplaudă cu bucurie. Ei au urmărit un spectacol frumos.

1. Precizează predicatul și subiectele din propozițiile fragmentului alăturat.

2. Transcrie propozițiile alcătuite doar din subiect și predicat.

Reținem!

Propoziția alcătuită numai din predicat și subiect se numește **propoziție simplă**.
Predicatul și subiectul sunt **părți principale de propoziție**.

Exersăm!

1. Alcătuieste propoziții simple, în care cuvintele de mai jos să îndeplinească rol de subiect sau predicat.
prietenul, florile, eu, răsar, discută, mănânc
2. Subliniază predicatul cu verde și subiectele cu albastru. Transformă apoi propozițiile în propoziții simple.
  - Vântul primăverii bate ușor.
  - Căinele meu latră tare.
  - Gâzele mici zboară vesele.
  - Mirabela cântă la chitară.
3. Alcătuieste două propoziții simple despre elevi.

Propoziția dezvoltată. Părțile secundare de propoziție

Descoperim!

„Uriașul îl luă în brațe pe micuțul băiețel. El îl așeză pe o ramură groasă. Îndată copacul se acoperi de frunze. Florile copacului dintr-o dată au înflorit. Copilul fericit îl îmbrățișă pe Uriaș cu drag.”
(adaptare după *Grădina Uriașului* - poveste populară)

1. Transcrie fragmentul de mai sus și subliniază părțile principale de propoziție.
2. Precizează dacă, pe lângă părțile principale de propoziție, mai există și alte părți de propoziție.

Reținem!

Propoziția alcătuită din predicat, subiect și alte părți de propoziție se numește **propoziție dezvoltată**. Părțile de propoziție care se adaugă pe lângă subiect și predicat se numesc **părți secundare de propoziție**.

Exersăm!

1. Transformă propozițiile simple în propoziții dezvoltate.
  - Norii apar.
  - Sună clopoțelul.
  - Ploaia a încetat.
  - Avionul zboară.
  - Berzele clocesc.
  - Noi construim.
2. Alcătuieste propoziții dezvoltate, respectând cerințele:

- a) subiect exprimat prin substantiv + predicat exprimat prin verb + parte secundară exprimată prin substantiv;
- b) parte secundară exprimată prin substantiv + predicat exprimat prin verb + subiect exprimat prin pronume;
- c) subiect exprimat prin substantiv + parte secundară exprimată prin adjectiv + predicat exprimat prin verb + parte secundară exprimată prin substantiv.

— Scriem corect!

1. Casa este zugrăvită cu **var**.
2. **V-ar** prinde bine o excursie la munte.

var
v-ar

- Se scrie **var** când cuvântul are înțelesul de *material de construcții*.
- Se scrie **v-ar** când sunt două cuvinte diferite care se rostesc într-o singură silabă.

JOC

Formați echipe de câte patru elevi. Alcătuiți câte o propoziție simplă, apoi dezvoltați-o adăugând mai întâi două, apoi trei și apoi patru părți secundare de propoziție.

1. Completează spațiile libere după model: **v-ar cânta**
v-ar ...   v-ar ...   v-ar ...
2. Alege forma corectă a cuvintelor **v-ar** și **var**.

În cameră pereții sunt văruiți cu **var/ v-ar** alb.
Var/ V-ar plăcea să mâncați prăjituri?
Am cumpărat o pungă cu **var/ v-ar** pastă.
Dacă profesorul **var/ v-ar** vedea lucrarea, **var/ v-ar** felicita.

Organizatori grafici

1. Brainstorming (furtună de idei)

La ce vă gândiți când auziți cuvântul *migrație*?

2. Știu, vreau să știu, am învățat

Completează primele două rubrici ale tabelului cu ceea ce știi și vrei să afli despre barză. Ultima coloană completeaz-o după citirea și discutarea textului.

știu	vreau să știu	am învățat

Barza

Odată cu venirea primăverii, vremea caldă aduce cu ea întoarcerea în țară a celor mai îndrăgite păsări călătoare, berzele.

Plecate la începutul lunii septembrie către țările calde, alungate acolo de frigul toamnei, berzele albe numite și cocostârci se întorc la sfârșitul lunii martie, pentru a-și reocupa cuiburile sau pentru a construi unele noi.

Acest ciclu al vieții păsărilor călătoare se numește migrație.

Primul care sosește și inspectează teritoriul este bărzoii, urmat la 4-5 zile de femela-barză.

Primele berze albe au fost observate în zona Carpaților acum peste 800 de ani, când numărul lor nu depășea 9 000 de exemplare. În prezent, numărul total al berzelor depășește 170 000, răspândite în Europa, nordul Africii și Asia Centrală și Vestică.

Barza albă, cu denumirea științifică *Ciconia ciconia*, este singura pasăre de talie mare care s-a apropiat de om și care își construiește cuibul în vecinătatea noastră.

Are picioare lungi și ciocul roșu, penele corpului sunt albe, iar **remigele** negre. Masculul este mai mare (în medie 3,8 kg) decât femela (3,3 kg). Vârsta berzelor poate să ajungă până la 30 de ani.

Barza albă zboară cu gâtul și picioarele întinse.

În România, cea mai mare **longevitate** s-a înregistrat la o barză **inelată** în 1960 în Delta Dunării, care a fost regăsită după 12 ani și 6 luni în Tanzania. Este una dintre puținele păsări mute. Totuși, produce un clămpănit prin lovirea celor două maxilare.

Hrana berzei albe este foarte variată și cuprinde insecte (lăcuste, greieri etc.), răme, amfibieni, pești, șoareci de câmp, șerpi, șopârle etc.

Berzele se hrănesc singure sau în grupuri, pe terenuri umede și în zonele arabile aflate pe o rază de 800 - 3 000 metri de la locul cuibului. Necesarul zilnic de hrană al unei berze adulte se ridică la 500 g (un echivalent, spre exemplu, a 16 șoareci). În perioada lor de maximă creștere, puii au nevoie de o cantitate și mai mare de hrană de aproximativ 1 200 g. Acest lucru înseamnă că o pereche de berze cu patru pui adună într-o singură zi aproape 6 kg de hrană. Pentru a putea asigura această cantitate, suprafața din care își adună hrana trebuie să fie cuprinsă între 100 și 800 hectare.

Multe specii de berze își construiesc cuib în fiecare an pe un loc înșorit și înalt cu vedere bună asupra zonelor de hrănire. Construcția cuibului durează aproximativ 8 zile.

Există și berze care folosesc același cuib ani la rând. În acest caz, berzele adaugă noi bețișoare și nuielușe la ce era deja construit, unele cuiburi ajungând cu adevărat imense: aproape 2 m adâncime, **diametrul** 1,5 m și pot cântări chiar 900 kg.

Bărzoii este cel care adună bețișoarele, iar femela le assemblează. Deseori, când construcția cuibului s-a încheiat, masculul aduce o nuielușă cu frunze verzi, ca și cum ar decora noua locuință.

La noi în țară, cel mai vechi cuib cunoscut a fost construit în anul 1934 și se află în localitatea Gurghiu din județul Mureș. În trecut cuiburile erau construite numai pe clădiri și copaci. Din 1958 stâlpii rețelelor electrice din localități au devenit suporturile cele mai **agreate** pentru amplasarea cuiburilor.

Femela depune între 2 și 7 ouă albe pe care masculul și femela le **clocesc alternativ**. În timpul clocitului, pe coaja ouălor pot apărea pete maronii. Puii ies din ouă în luna iunie, după aproximativ 32 zile de clocit.

Puii au la început 65-80 grame și sunt acoperiți cu un puf alb. Ciocul și picioarele sunt negre. Mai târziu, picioarele devin roșii-maronii, iar de la vârsta de nouă săptămâni, culoarea ciocului se pigmentează treptat în roșu. Doar vârful ciocului rămâne de culoare neagră.

Numărul mediu al puilor dintr-un cuib este în general 3, dar poate să ajungă până la 6.

În primele săptămâni puii sunt protejați și supravegheați de unul dintre adulți, care va rămâne permanent lângă ei. Puii sunt hrăniți la cuib timp de 53-55 zile de ambii adulți, care adună hrana în gușă. Aceasta va fi ulterior **regurgitată** în mijlocul cuibului, de unde va fi preluată de puii aranjați sub formă de cerc.

Puii mici sunt hrăniți cu râme și insecte. Când ating vârsta de trei săptămâni pot fi deja hrăniți cu animale mici. În zilele foarte calde, părinții aduc și apă la cuib, vărsând-o sub formă de stropi, în ciocurile deschise ale puilor.

La vârsta de șapte săptămâni, puii ating mărimea părinților, iar pe la sfârșitul lunii iulie părăsesc cuibul. De la depunerea primului ou până când puii părăsesc cuibul, viața de familie a berzelor durează în jur de șaisprezece săptămâni.

La noi, berzele albe preferă câmpiile joase și zonele umede de-a lungul marilor râuri. Cele mai multe berze se găsesc în nord-vestul și sud-vestul țării, în depresiunile intramontane din estul și sudul Transilvaniei și în Lunca Dunării. Cea mai mare altitudine la care cuibărește barza albă în România este la peste 900 de metri, în zona Bilborului din Carpații Orientali, județul Harghita.

Vocabular

remigele: penele mari ale aripilor unei păsări

longevitate: durată lungă a vieții

inelată: (referitor la păsări) care are un inel inscripționat cu un cod pentru a putea fi urmărite și identificate

diametru: segment de dreaptă care unește două puncte ale unui cerc, trecând prin centrul lui

alternativ: (aici) pe rând

agreat: acceptat

a cloci: a sta pe ouă pentru a scoate din ele pui

regurgitație: întoarcerea alimentelor din stomac în gură

Textul de informare

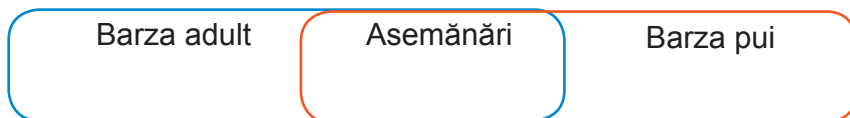
este textul în care sunt prezentate informații exacte din diferite domenii și aspecte din realitate.

În textele informative, cuvintele sunt folosite cu sensul lor propriu.

E primăvară iar!

3. Diagrama Venn - Euler

Completează diagrama.

— Extragerea unor elemente considerate importante dintr-un text de informare —

Etapa I

Lectura individuală cu creionul în mână

În timp ce recitești textul de informare *Barza*, notează pe caiet aspecte din text, pe care le consideri importante.

Etapa II

Organizarea informațiilor

Citește notițele, apoi organizează-le într-un text scurt și într-un organizator grafic (ciorchinele, tabelul, diagrama Venn-Euler etc.).

Textul creativ cu titlu dat

1. Argumentează de ce titlul textului din care face parte fragmentul de mai sus este *Barza*.

2. Scrie un text creativ în care unul dintre personaje să fie barza. Alege un titlu dintre cele de mai jos.

- a) Cioc-Lung
- b) Barza și puișorul năzdrăvan
- c) O întâmplare neobișnuită

3. Alcătuieste un text creativ, având ca titlu pe cel preferat de tine, din lista de mai jos.

- Singur acasă
- Călător printre stele
- Ceasul cu inimă
- Casa bunicilor
- O invenție trăsnită
- Peștișorul de aur

Titlul unui text creativ poate sugera indicii despre conținutul textului creativ. El poate fi redat printr-un nume de personaj, numele unui loc în care se desfășoară acțiunea etc.

Invitație la lectură

Te-ai informat, din textul *Barza*, despre modul de viață al berzelor, păsări migratoare.

Tot pasăre migratoare este și prepelița.

Citește *Puiul* de Ioan Alexandru Brătescu-Voinești și vei afla o întâmplare a unei familii de prepelițe.

JURNAL DE CITITOR

JOC DE ROL

Imaginează-ți un dialog între o barză și puiul ei, despre călătoria în țările calde. Interpretează împreună cu un coleg acest dialog.

PORTOFOLIU

În timp ce urmărești o emisiune audio sau video, notează pe o coală elementele pe care le consideri importante.

Organizează aceste informații și prezintă-le în fața colegilor.

EXPRIĂ-ȚI PĂREREA!

În basme și în povești pot apărea personaje fantastice. De ce crezi că autorii folosesc astfel de personaje în poveștile lor?

— Formularea de concluzii simple pe baza lecturii unui text informativ —

1. Scrie care este concluzia pe care o poți formula pe baza următoarelor enunțuri din textul *Barza*.

Bărzoii este cel care adună bețișoarele, iar femela le assemblează.
Femela depune între 2 și 7 ouă albe pe care masculul și femela le clocesc alternativ.
Puii sunt hrăniți la cuib timp de 53-55 zile de către cei doi adulți.

2. Extrage elemente din textul de informare *Barza*, care fac referire la viața puiilor de barză. Formulează și scrie o concluzie pe baza acestor informații.
3. Selectează informații, din diverse cărți, despre clima și vegetația de la noi din țară. Formulează o concluzie pe baza acestor informații.

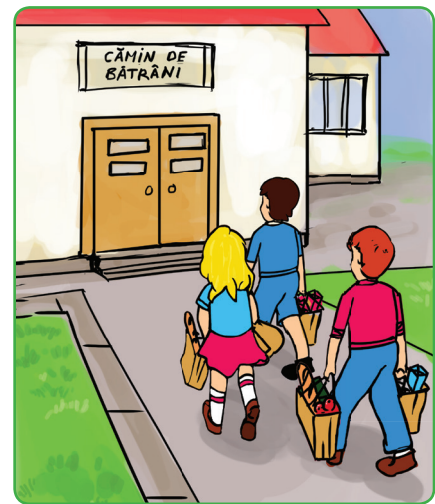
Atenție!
Concluzia se formulează clar pe baza unor argumente sau constatări.

Prezentarea unei activități

Ne amintim!

Prezentarea unei activități trebuie să conțină informații corecte despre conținutul și momentele activității.

Prezentarea activității trebuie să fie ordonată logic și cronologic.

1. Prezintă în ordine logică și cronologică activitatea redată în imaginile de mai sus.
2. Realizați un concurs de prezentări orale pe o temă stabilită în clasă (de exemplu: o serbare, o vizită la un obiectiv turistic etc.). Juriul ales dintre elevii clasei va avea în vedere, pentru aprecierea prezentărilor, următoarele criterii:
  - prezentarea în ordine logică și cronologică a etapelor activității;
  - exprimarea clară și corectă din punct de vedere gramatical;
  - adaptarea mesajului la particularitățile interlocutorilor;
  - folosirea unor elemente ale comunicării nonverbale (gesturi, mimică) în timpul prezentării.

Povestirea scrisă a unei activități

Ne amintim!

Povestirea scrisă a unei activități este prezentarea, în scris, a momentelor desfășurării activității în ordine logică și cronologică, redând ceea ce este important și eliminând ceea ce este mai puțin important.

1. Povestește în scris activitatea prezentată în imaginile de la pagina 39.
2. Prezintă o activitate extrașcolară pe care ai desfășurat-o și ilustrează-o prin desene.
3. Povestește în scris activitatea prezentată la exercițiul 2.

Informațiile importante se pot găsi cu ajutorul întrebărilor: *cine?, ce face?, cum?, unde?, de ce a făcut?, când?*

Textul creativ în care se introduce dialogul

1. Realizează la alegere:
  - a) un dialog cu un coleg, despre o emisiune vizionată;
  - b) un dialog cu unul dintre părinți, pe tema desfășurării unei activități la școală;
  - c) un dialog cu un prieten pe care l-ai reîntâlnit întâmplător în parc, după mai mult timp.
2. Redactează un text creativ în care să introduci dialogul realizat la exercițiul 1.
3. Scrie un text creativ cu începutul dat mai jos în care să-ți imaginezi dialogul dintre băiat și spiriduș.

Folosirea dialogului într-un text creativ are scopul de a lăsa cititorului impresia că se află de față la întâmplarea relatată.

„A fost odată un ștregar. Era înăltuș și subțirel, cu părul bălai. Mai toată vremea îi plăcea grozav să doarmă ori să mănânce, după care se apuca de tot felul de năzbâtii.

Într-o duminică, ștregarul stătea cocoțat pe marginea mesei, tare bucuros că părinții lui urmau să plece de acasă. Pe pervazul ferestrei se afla o oglinjoară în care se vedea mai toată încăperea.

Privind în oglindă, băiatul zărește un spiriduș care nu era mai înalt de-o șchioapă.”

(*Minunata călătorie a lui Nils Holgerson prin Suedia* după Selma Lagerlöf)

Familia de cuvinte

Reținem!

Familia de cuvinte reprezintă totalitatea cuvintelor înrudite ca sens, formate de la același cuvânt de bază. Exemplu: *floare* → *floricică, florărie, florăreasă, florar, flori* etc.

Exersăm!

1. Scrie familia de cuvinte pentru: *mugur, cânta, copil, pădure, scrie, tânăr, juca, negru, pachet*.

JOC - CONCURS

CUVINTE AMESTEGATE

Împărțiți în patru echipe, grupați cuvintele de mai jos, formând familii de cuvinte.

Câștigă echipa ce reușește să grupeze cuvintele înrudite în cel mai scurt timp.

aripioară, însănătoșesc, darnic, român, înaripată, dar, sănătate, românesc, nedăruit, nesănătos, a dăru, România, aripă, românaș, însănătoșire, dăruire, sănătos, româncă, darnicie, româncuță

RECAPITULARE

Concertul primăverii

de George Coșbuc

Chiar acum din **crâng** venii
– Și c-o veste bună!
Iarăși e concert, copii;
Merg și eu, și tu să vii,
Mergem împreună.

Vrei **programă**, lămurit?
Stai puțin să caut.
Cucul, un solist vestit,
De printr-alte țări venit
Va cânta din flaut.

Cântăreața dulce-n grai,
Cea numită „perla
Cântăreților din mai“,
Dulce va doini din nai
Multe doine mierla.

Va-ntona apoi un **psalt**
„Imnul veseliei“
Corul dintr-un fag înalt.
Vor cânta-n **sopran** și-n **alt**
Graurii câmpiei,

Turturelele-n **tenor**,
Și-alte voci măiestre,
Toate după glasul lor.
Vor urma dup-acest cor
Fel de fel de-orchestre,

Voci de gaițe **cari fac**
Să scoboare ploaia,
Și-ntr-o scoarță de copac
O **să bată** tica-tac
Tactul gheunoaia.

Iar naționale-apoi,
Cobze și-alte **hanguri**,
Glas de fluier și cimpoi
Pitpalaci și cintezoi
Și-un **taraf** de granguri.

Se vor pune-apoi pe joc
Până chiar și surzii,
Când vor prinde dintr-un loc
Să ne cânte hori cu foc
Din **tilincă** sturzii.

Vom cânta și noi ce-om ști,
Cântece din carte.
Și, de va putea veni
Vântul, și el va doini,
Că e dus departe.

Cine-i contra, să-l vedem,
Ca să-l știe soții!
De-aveți chef, tovarăși, **blem** -
Ura-n cer! Cu toții-avem,
Mergem dar cu toții!

Vocabular

crâng: pădurice de arbori tineri și lăstari

programă: program

va-ntona: va intona, va cânta

psalt: cântăreț de strană în biserică

sopran: cântare cu cea mai înaltă voce feminină

alt: cântare cu cea mai joasă voce feminină

tenor: cântare cu cea mai înaltă voce bărbătească

cari: care

să scoboare: să coboare

hanguri: instrumente muzicale care țin acompaniamentul

taraf: mică formație muzicală

tilincă: vechi instrument muzical popular de suflat, asemănător cu fluierul, dar fără găuri laterale, făcut din scoarță de paltin, răchită, tei

blem: să mergem

E primăvară iar!

1. Răspunde la întrebări.

- Ce păsări vor participa la concert?
- Cine este numită „perla cântăreților din mai”?
- Ce va cânta corul?

2. Transformă propozițiile simple în propoziții dezvoltate, folosind informații din poezia *Concertul primăverii* de George Coșbuc.

- Eu am venit.
- Cucul va cânta.
- Noi mergem.

3. Identifică și numește părțile principale de propoziție, apoi precizează prin ce părți de vorbire sunt exprimate.

Concertul se desfășoară în crâng.
Eu caut programul pentru concert.

Orchestrale vor cânta după cor.
Gaițele aduc ploaia.

4. Explică sensul cuvintelor subliniate în poezia *Concertul primăverii* de George Coșbuc.

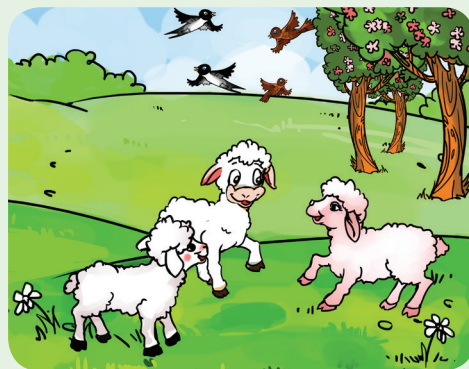
5. Alcătuieste enunțuri în care cuvintele explicate la exercițiul 4 să aibă alte sensuri decât cele din poezie.

6. Identifică subiectele și predicatul din fragmentul de mai jos și completează două tabele ca cele date, după caz.

„Primăvara a sosit. Bat vânturi puternice. Zilele cresc mereu. Soarele vesel încălzește pământul. Pe câmpul verde se joacă miei. Au înfrunzit pădurile. Agricultorii încep să are. Pomii au înflorit. Mierla fluieră în zăvoi. Noaptea cântă privighetoarea. Cucul își strigă numele prin pădure. El se aude de departe. Toate păsările construiesc cuiburi. Ele zboară cu paiele în cioc, toată ziua.

Veselia cuprinde toată natura.”

(*Primăvara* - adaptare după George Coșbuc)

subiectul	exprimat prin	felul	numărul	genul	persoana

predicatul	exprimat prin	numărul	persoana	timpul

7. Realizează acordul predicatului cu subiectul.

- Buburuzele (a ieșit) la soare.
- Prin flori (colindăm) albine.
- Ele (se duce) la bunici.
- Astăzi dumnealor (va sosi).
- Mihaela (plantăm) florile.
- Pomii (înflorește) primăvara.

8. Completează enunțurile, folosind cuvintele *var* sau *v-ar*.

Tata a cumpărat .... de la magazinul de materiale pentru construcții.

.... plăcea o prăjitură cu nucă sau cu lămâie?

Pentru amenajarea camerei .... fi de folos o pungă cu .... colorat.

9. Extrage elemente considerate importante din următorul fragment și completează *diagrama Venn - Euler*.

Struțul african este considerat cea mai mare pasăre din lume. Acesta trăiește în Africa, în deșertul Sahara și în savane.

Struțul este o pasăre alergătoare, neputând zbura din cauza greutății, ce poate atinge 150 kg. Înălțimea lui poate ajunge la 2,5 m.

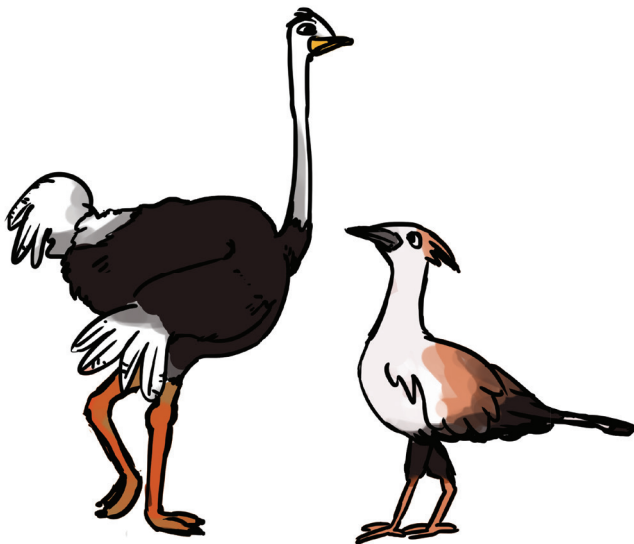
Se hrănește cu plante, semințe, fructe, reptile și mamifere mici. Uneori înghite lucruri necomestibile (care nu sunt bune de mâncat).

Un ou de struț cântărește 2 kg. Un struț trăiește în jur de 80 ani.

Tot în Africa, în savane, trăiește și dropia Kori, o pasăre ce are aspectul asemănător struțului, dar este mai mică decât acesta și are gâtul mai scurt. Este considerată cea mai grea pasăre zburătoare, putând atinge o greutate de 19 kg și o înălțime de 1,2 m.

Această pasăre se hrănește cu insecte, iarbă, semințe, reptile și mamifere mici. Oul păsării cântărește aproximativ 160 g.

Ca și struțul african, dropia Kori este o bună alergătoare, de obicei, evitând să zboare. Ea trăiește în jur de 30 ani.

Struțul african

Asemănări

Dropia Kori

10. Formulează o concluzie despre cele două păsări, pe baza informațiilor din fragmentul de la exercițiul 9.

11. Redactează un text creativ cu titlul „E primăvară iar!” în care să introduci dialogul.

JOC DE ROL

Imaginează-ți că faci parte dintr-o orchestră care va susține în crâng „Concertul primăverii”.

Prezintă-te în fața colegilor, cu ajutorul informațiilor din poezie.

PORTOFOLIU

Caută informații despre viața păsărilor din poezie și ilustrații cu acestea. Prezintă-le în fața clasei.

Realizați o expoziție cu ilustrațiile.

EXPRIMĂ-ȚI PĂREREA!

Care anotimp consideri că este cel mai important? Argumentează-ți răspunsul!

PROIECT

Modelează din plastilină păsările care apar în poezie. Pe parcursul unei săptămâni, realizează împreună cu alți colegi o machetă în care să prezinți evenimentul redat în poezia *Concertul primăverii*.

Invitație la lectură

Dacă vrei să afli mai multe despre veselia și frumusețea anotimpului primăvara, citește poezia *Rapsodii de primăvară* de George Topîrceanu.

JURNAL DE CITITOR

EVALUARE

Povestea iepurașului Peter

după Helen Beatrix Potter

Au fost odată patru iepurași, având numele de Împiedicilă, Ghemotoc, Codiță-de-bumbac și Peter. Ei trăiau împreună cu mămica lor într-un culcuș de nisip, aflat dedesubtul unui brad foarte mare. Într-o dimineață de primăvară, iepuroaica le-a spus iepurașilor:

– Dragii mei, aveți voie să vă jucați pe câmpia cu floricele sau pe potecă, dar să nu ajungeți niciodată în grădina domnului Gregor. Acum puteți să ieșiți afară, dar să aveți mare grijă la tot ce faceți!

Apoi, iepuroaica-mamă și-a luat coșul și umbrela și a plecat prin pădure, către brutărie, ca să cumpere pâine neagră și chifle cu stafide.

Împiedicilă, Ghemotoc și Codiță-de-bumbac erau iepurași cuminiți, așa că s-au dus pe potecă să culeagă mere. Peter însă, care era neascultător, a fugit direct în grădina domnului Gregor, furișându-se pe sub poartă.

Ajungând în grădina interzisă, Peter a mâncat mai întâi niște salată și fasole verde, apoi s-a îndopat cu niște ridichi. În cele din urmă, simțindu-se cam rău, a căutat niște pătrunjel, dar când a ajuns la capătul răzoruului de castraveți, l-a întâlnit pe domnul Gregor.

Stăpânul grădinii planta niște verze fragede. Când l-a văzut pe Peter a sărit imediat în picioare și a încercat să-l prindă, strigând în gura mare:

– Oprește-te, hoțule!

Peter a alergat speriat prin toată grădina, dar uitase pe ce drum se ajunge către poartă. Tot alergând, el își pierde unul dintre pantofi printre verze, iar pe celălalt l-a scăpat printre cuiburile de cartofi.

Fără încălțări, iepurașul a fugit mai departe, dar a nimerit într-o tufă de **agrișe**, agățându-se între ele cu hăinuța sa albastră, pe care o primise cadou de la un băiețel pe nume Sam.

Peter începuse să plângă neajutorat. Niște rândunele prietenoase au zburat către el și l-au ajutat să scape de acolo. Iepurașul și-a lăsat haina în tufa de agrișe și a luat-o la sănătoasa. A nimerit într-un șopron și a sărit într-o stropitoare în care era destulă apă cât să-l ude bine. Domnul Gregor îl căuta pe Peter printre ghivecele de flori, pe care le îngrijea cu mare atenție.

Ud, Peter strănută deodată și domnul Gregor se repezi către el, încercând să-l prindă. Peter, însă, cu ultimele puteri, a sărit pe fereastra șopronului, spărgând trei ghivece cu flori. Domnul Gregor n-a mai putut să-l urmărească. Peter, obosit peste puteri, tremura și de frig și de frică și nu știa încotro să se mai îndrepte.

Auzind un câine lătrând, s-a adăpostit sub o tufă, dar văzând că nu i se întâmplă nimic, s-a urcat pe o roabă de lângă un răzor cu cepe. Domnul Gregor era întors cu spatele la el. În apropiere se afla și poarta de intrare în grădină. Fără să-i mai pese dacă domnul Gregor îl vede, s-a furișat pe sub poartă și nu s-a mai oprit decât în casa lui de sub brad.

Era atât de obosit, încât **se împleticea**, iar ochii i se închideau de somn. Mama lui era ocupată la bucătărie, dar când a vrut să-l cheme la masă, l-a găsit dormind într-un colțișor, zgribulit și fără haine. Bănuia că și astăzi Peter făcuse vreo năzbâtie.

Domnul Gregor a folosit haina și pantofii iepurașului pentru a face o sperietoare de ciori.

A doua zi de dimineață, Peter luă porția lui de mâncare din seara trecută, o chiflă, o bucată de pâine neagră și un coșuleț cu mure și a pornit spre grădina domnului Gregor, cu gândul să-l împace pe stăpânul grădinii. Dorea să-și ceară scuze pentru comportarea de ieri.

De dimineață sosiseră și nepoții domnului Gregor, Sam și Sindy, aducând bunicului câte un ghiveci cu flori și un coș cu ouă încondeiate de ei, ca dar de Paște.

De la distanță, Sam zări hăinuța albastră dăruită de el lui Peter.

– Ce-o fi căutând hăinuța asta aici? Oare ce a pățit iepurașul?

Tocmai atunci apăruse și Peter care se bucură mult întâlnindu-l pe Sam. Și-a dat însă seama că prietenul care-i dăruise hăinuța albastră era rudă cu domnul Gregor. Speriat, puse darul său lângă darurile copiilor.

– Ce bine-mi pare că te întâlnesc, spuse Sam. Chiar voiam să te prezint surorii mele.

Atunci apără și domnul Gregor. Își îmbrățișă bucuros nepoții, dar a devenit furios când l-a zărit pe Peter. A vrut să se repeadă spre el, dar imediat a intervenit Sam.

– Bunicule, tocmai voiam să-ți prezint un bun prieten, iepurașul Peter. Uite, ți-a adus și el un dar! În schimb, nu știi de ce se află agățată acolo hăinuța cea albastră pe care eu i-am dăruit-o în primăvara trecută.

– Dar e un obraznic! **A dat buzna** în grădina mea ieri și-a făcut o grămadă de stricăciuni, interveni domnul Gregor.

– Vă rog să mă iertați, domnule Gregor. Promit că voi fi cuminte de acum înainte!

– Bine, bine, acum haideți acasă că v-am pregătit o masă gustoasă!

– Dar și cu Peter, bunicule! Și te rog să-i dai hăinuța și pantofii înapoi, zise Sam.

Vocabular

agrișe: fructul agrișului; boabă verzuie, roșie sau galbenă, cu gust dulce-acrișor și cu multe semințe

a se împletici: a merge clătinându-se

a da buzna: a năvăli pe neașteptate

1. Cadranele

I De ce Peter a adormit fără să mai mănânce?

II Alcătuieste un enunț în care cuvântul *a luat* să aibă alt sens decât cel din propoziția de mai jos.

leporașul a luat-o la sănătoasa.

III Scrie motivul pentru care Peter i-a adus un cadou domnului Gregor.

IV Alcătuieste o propoziție dezvoltată în care să introduci cuvântul *agrișe*.

2. Alcătuieste câte o propoziție în care cuvintele *Peter*, *grădină* și *el* să fie subiecte.

Citește *Medalionul literar* după ce ai rezolvat și ai verificat testul.

Medalion literar

Helen Beatrix Potter (1866 - 1943), născută în Anglia, a fost autor, ilustrator, om de știință.

Își petrecea ore în șir desenând natura, ciuperci și flori. A avut multe animale de companie.

A scris și ilustrat 23 cărți cu povești pentru copii, având ca personaje principale animalele ei de companie, cea mai îndrăgită fiind *Povestea iepurașului Peter*.

E primăvară iar!

3. Precizează părțile principale de propoziție subliniate în textul *Povestea iepurașului Peter*, menționând:

- prin ce părți de vorbire sunt exprimate;
- felul, numărul și genul substantivului;
- numărul, persoana și genul pronumelui personal;
- numărul, persoana și timpul verbului.

4. Alcătuieste câte o propoziție dezvoltată după fiecare imagine.

5. Transformă propozițiile alcătuite la exercițiul 4 în propoziții simple.

6. Realizează acordul predicatului cu subiectul.

- Nepoții (a venit) la bunic în vizită.
- Ghemotoc, Codiță-de-bumbac și Împiedicilă (este) în pădure.
- Dumnealui (s-au supărat) pe iepuraș.

7. Alcătuieste un text creativ în care să introduci următorul dialog:

„– Dar e un obraznic! A dat buzna în grădina mea ieri și-a făcut o grămadă de stricăciuni.

– Vă rog să mă iertați! Promit că voi fi cuminte de acum înainte!

– Bine, bine, acum haideți acasă că v-am pregătit o masă gustoasă!”

	S	B	FB
1.	un cadran completat	două - trei cadrane completate	patru cadrane completate
2.	o propoziție	două propoziții	trei propoziții
3.	unu - două cuvinte analizate	trei - patru cuvinte analizate	cinci - șase cuvinte analizate
4.	o propoziție	două propoziții	trei propoziții
5.	o propoziție	două propoziții	trei propoziții
6.	o propoziție	două propoziții	trei propoziții
7.	Îndeplinește următorii descriptori cu patru - cinci omisiuni: - alcătuirea propozițiilor într-un text; - prezența elementelor textului creativ (introducere, cuprins, încheiere); - introducerea dialogului dat în textul creativ, în mod logic; - exprimare corectă din punct de vedere gramatical și ortografic; - așezarea corectă a textului în pagină; - complexitate/ originalitate.	Îndeplinește următorii descriptori cu două - trei omisiuni: - alcătuirea propozițiilor într-un text; - prezența elementelor textului creativ (introducere, cuprins, încheiere); - introducerea dialogului dat în textul creativ, în mod logic; - exprimare corectă din punct de vedere gramatical și ortografic; - așezarea corectă a textului în pagină; - complexitate/ originalitate.	Îndeplinește următorii descriptori cu o omisiune sau fără omisiuni: - alcătuirea propozițiilor într-un text; - prezența elementelor textului creativ (introducere, cuprins, încheiere); - introducerea dialogului dat în textul creativ, în mod logic; - exprimare corectă din punct de vedere gramatical și ortografic; - așezarea corectă a textului în pagină; - complexitate/ originalitate.

DIN TĂINELE NATURII

Conținuturi

- Relatarea orală și scrisă a unei întâmplări imaginate pe baza unor întrebări de sprijin
- Felurile propozițiilor după aspectul predicatului
- Scrierea corectă a cuvintelor întruna/ într-una
- Prezentarea unui proiect și a rezultatelor acestuia
- Textul creativ după un plan propriu de idei
- Comunicarea nonverbală
  - Formularea de solicitări formale și informale
  - Proiectul de documentare
  - Afișul
  - Exprimarea propriilor opinii
  - Textul creativ liber
    - Scrierea corectă a cuvintelor mie/ mi-e
    - Cartea poștală

Lacrima unui fir de iarbă

după George Mihail Zamfirescu

Un bulgăre de pământ a fost leagănul unui fir de iarbă în adăpostul unui zid. În zori, vântul aduce pe aripi cântec de păsări. Fir-de-iarbă ridică fruntea și clipi repede, nedumerit. Cerul albastru se **răsfângea** în ochii lui ca o apă din povești. Soarele răsărea, îl scâldea în lumină. Bulgăr-de-**tină** îl hrănea cu dragoste de mamă bună.

Copiii se strângeau pe coline. Fir-de-iarbă se făcea mic, la picioarele lor. Era și el copil. Ar fi vrut să strige: „Sunt și eu ca voi, să ne jucăm!” Nu-l lua nimeni în seamă. Se gândea: „Să fug după ei. Să mă joc. Nu, lasă-i... Sânul mamei e cald ca o rază de soare. Mă leagănă, mă **dezmiardă**. Să rămân cuminte, la sânul mamei. Pe coline, unde se duc copiii neascultători, sunt multe primejdii.”

Trecea o furnică sprintenă, cu un grăunte mare în spinare.

– Bună dimineața, Furnicuță! Unde ai fost? Întreabă Fir-de-iarbă.

– Bună dimineața! Am fost la muncă să duc mâncare la copilași.

– Sunt cumiți copiii tăi? Sunt cumiți ca mine, Furnicuță?

– Ca tine, Fir-de-iarbă. Acum muncesc eu pentru copiii mei. Mai târziu, când voi fi bătrână, vor munci și ei pentru mine.

– Dacă așa fac toți copiii cumiți, așa voi face și eu!

Fir-de-iarbă era fericit. Aflase o taină.

Lângă el se culcase un câine bătrân și lățos. Acesta îl salută politicos:

– Bună dimineața, Câine-lățos!

– Să ajungi la bătrânețile mele cinstite, fiule! Ce obosit sunt!

– Ai dormit azi-noapte?

– Nu am dormit. Sunt paznic în ograda stăpânului meu.

– Ai putea și tu să dormi. Parcă știe el...

– Eu sunt câine cinstit, Fir-de-iarbă. Cinstea e podoaba vieții. Să nu înșeli pe cel care îți poartă de grijă, pe cel ce te hrănește. Stăpânul adoarme în paza mea. E bun cu mine, iar eu îmi fac datoria!

– Și eu doresc să îmi fac datoria!

– Numai așa ai să treci peste toate necazurile vieții.

– Sunt multe necazuri în lume?

– Sunt, dar cine e cinstit trece ușor peste greutate. Ține minte, Fir-de-iarbă: Cinstea!

Fir-de-iarbă se gândea: „Bătrânii sunt oameni înțelepți. Dau sfaturi bune. Cine ascultă pe bătrâni află lucruri folositoare. Și eu am să-i ascult și să-i cinstesc.”

Gângania roșie îl ascultă și râde:

– Mare **credul** ești, Fir-de-iarbă! Ascultți sfaturile unui bătrân câine? Mai bine faci ca mine. Sunt liber, fără griji, fără necazuri! Nu dau socoteală nimănui.

– Cum, tu nu muncești? Cu ce trăiești, atunci?

– Nu îmi place să muncesc! Trăiesc foarte ușor: stau toată ziua, ori umblu **hoinar**, cântând. Mâncarea îmi iese în cale, ca la comandă. Ce bine e să dormi, mai ales când știi că alții muncesc și fac eforturi pentru a-și câștiga traiul! Nu-mi trebuie nici casă!

– Dacă nu ai casă, când e furtună, ce faci?

Bulgăr-de-tină râde blând:

– Ce să facă? Tremură! Nu te lua după **trântorul** ăsta. Tu nu ai mamă, Gânganie?

– Am părăsit-o din prima zi...

– Ești un copil neascultător! zise Fir-de-iarbă întristat.

– Rămâi un supus, Fir-de-iarbă! spuse Gângania cu un aer batjocoritor.

Pe drum venea o căruță. Gângania voia să treacă drumul. Se împiedică de un bob de mei și căzu cu fața în sus. O roată trece peste el. Fir-de-iarbă se sperie.

– Așa pățesc copiii neascultători... spuse Câine-lățos, trezit din somn.

– Eu am să fiu mereu ascultător!

– Așa, nepoate, așa: ascultător! Mama lui, săraca, îl caută acum, întreabă... iar el, uite-! Eu cunosc durerea de părinte. Am avut și eu o **odraslă**. Zburda prin curte. Mă uitam la el, cu dragoste! Și a crescut mare, drăgălaș, mă ajunsese pe mine. Dar nu era **copt la minte**. **Credea că tot ce zboară se mănâncă**, vorba stăpânului meu. Îl sfătuiam întruna: Stai lângă mine, Cuțule! Așa îl che-
ma. Îl sfătuiam: stai lângă mine! Uite, acolo, la gard, o mulțime de dulăi. Au ochi dușmănoși și colți ascuțiți. Nu tremura! Acum ești lângă mine, nu se apropie ei, că îi tăvălesc toată strada. Dar să te ferești când vei fi singur! Mai ales, să nu pleci pe ulițe sau prin alte părți! Nu m-a ascultat, nu...

Câine-lățos închide ochii și rămâne câteva clipe cu botul pe labe, tăcut, cuprins de gânduri.

– Într-una din zile eram dus cu stăpânul, să-i fiu pază. Seara, la întoarcere, am auzit **larmă**. Îmi tremura inima. Mi se părea că aud și țipătul odraslei mele. Mă apropiam, îngândurat, și auzeam limpede. Cuțu mă chema în ajutor. Am ajuns târziu. Abia mai răsufla... Un dulău îl rănise grav.

Fir-de-iarbă se cutremură. Câine-lățos duce laba la ochi și își șterge o lacrimă.

– Am plâns zile întregi, plâng, îl chem pe nume: Cuțule, Cuțulache, tată! Nu se mai întoarce...

Vezi, așa se întâmplă: comportamentul copiilor neascultători îi supără pe părinți. De rămânea în curte trăia și azi, bucurându-ne împreună de viață.

Bulgăr-de-tină oftă adânc. Fir-de-iarbă își șterge lacrima și promite să nu facă în viața lui ca odrasla bătrânului ori ca gângania cu veșmântul roșu.

Vocabular

a se răsfârâge: (aici) a se oglindi

tină: pământ, lut

a dezmierda: a mângâia

credul: naiv, neștiutor

hoinar: rătăcitor, pribeag

trântor: leneș

odraslă: copil

a fi copt la minte: a gândi ca un adult

a crede că tot ce zboară se mănâncă: a fi credul

larmă: zgomot, gălăgie, zarvă

Medalion literar

George Mihail Zamfirescu (1898 – 1939), născut la București, a fost scriitor român, care a scris comedia tragică *Domnișoara Nastasia* (1927), *Idolul și Ion Anapoda*.

A debutat în 1918 cu un volum de versuri. A fost redactor de reviste, conducător de companii teatrale, director de scenă la Teatrul Național din Iași (1933-1939).

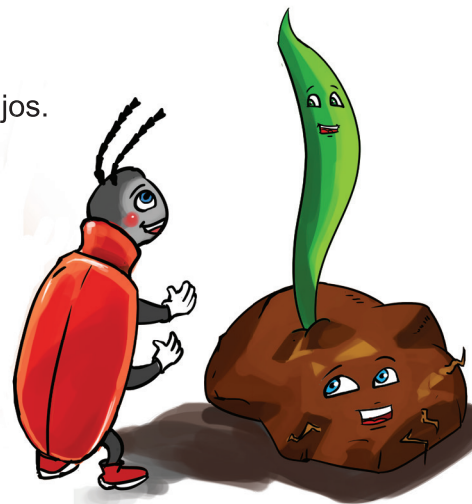
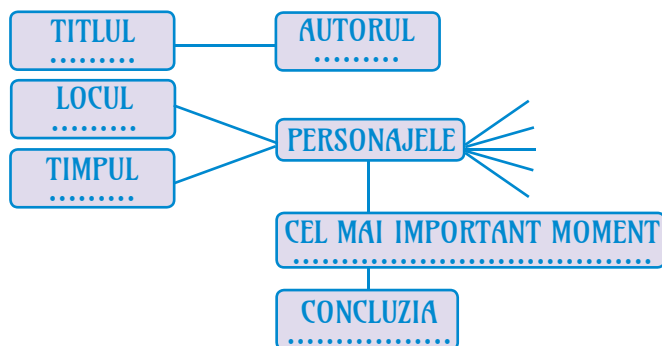
Primul său volum, *Flamura albă* (1924), cuprinde episoade de război și din anii imediat următori.

Din tainele naturii

Înțelegem textul!

1. **Harta textului** Realizează harta textului, după modelul de mai jos.

2. Prezintă ordinea în care s-au petrecut întâmplările din text.

Relatarea orală și scrisă a unei întâmplări imaginate pe baza unor întrebări de sprijin

1. Imaginează-ți un alt final al povestirii *Lacrima unui fir de iarbă* după George Mihail Zamfirescu, pe baza răspunsurilor la următoarele întrebări și relatează acest final.

Întrebări de sprijin					
Cine?	Când?	Ce a făcut?	Cum?	De ce?	Unde?

2. Povestește în scris finalul povestirii *Lacrima unui fir de iarbă* după George Mihail Zamfirescu, imaginat de tine.

3. Exercițiu de imaginație

Imaginează-ți că te afli într-o expediție pe vârful unui munte. Ce auzi? Ce vezi? Ce miresme simți? Ce se întâmplă? Cu ce scop se întâmplă? Care este finalul?

Cu ajutorul răspunsurilor date la întrebările de mai sus, relatează oral și în scris o întâmplare imaginată.

LUCREZ ÎN ECHIPĂ

Împărțiți în echipe de câte patru elevi, scrieți un text creativ după o temă liber aleasă, respectând următoarele etape:

- propuneți cel puțin trei idei de fiecare elev, despre tema textului creativ;
- selectați ideile care vi se par interesante;
- construiți firul narativ (relatați întâmplările în ordinea desfășurării);
- reveniți asupra textului creat, pentru a-l redacta în forma finală.

Reprezentantul echipei va citi textul creativ de pe „scaunul povestitorului”.

Felurile propozițiilor după aspectul predicatului

Citește propozițiile, apoi compară predicatul din cele două coloane.

Fir-de-iarbă salută politicos.	⇨	Fir-de-iarbă nu salută politicos.
Câine-lăptos, ai dormit azi-noapte?	⇨	Câine-lăptos, nu ai dormit azi-noapte?
Bulgăr-de-tină râde blând.	⇨	Bulgăr-de-tină nu râde blând.

Care este cuvântul ce însoțește predicatul din a doua coloană?

Reținem!

După aspectul predicatului, propoziția poate fi:

- **afirmativă** - când în fața predicatului nu se află cuvântul *nu*;
- **negativă** - când în fața predicatului se află cuvântul *nu*.

Exersăm!

1. Jurnalul dublu

Propoziții negative	Propoziții afirmative
Ea nu este ascultătoare.	Ea este ascultătoare.
Nu voi ajunge la timp la stadion.	
Mara nu va interpreta rolul.	
Eu nu îi apreciez pe cei modești.	
Copiii nu traversează corect strada.	

2. Scrie cinci propoziții afirmative din textul *Lacrima unui fir de iarbă* după George Mihail Zamfirescu, apoi transformă-le, astfel încât propozițiile să devină negative.

— Scriem corect!

1. Îl sfătuiam **întruna**: stai lângă mine!
2. **Într-una** din zile eram dus cu stăpânul, să-i fiu pază.

întruna
într-una

- Se scrie **întruna** când cuvântul are sens de *mereu*, *încontinuu*.
- Se scrie **într-una** când sunt două cuvinte diferite **într-** (între) și **una**, unite cu ajutorul cratimei.

Exersăm!

1. Înlocuiește cuvintele *mereu* și *încontinuu* cu alte cuvinte cu sens asemănător.

- Mi-a repetat încontinuu ce am de făcut.
- Mereu l-am sfătuit să spună adevărul.
- Mă gândesc mereu cum să rezolv problema.
- De trei zile plouă încontinuu.

2. Alcătuieste câte două enunțuri în care să introduci cuvintele *întruna* și *într-una*.

Invitație la lectură

Citește *Cântărețul* de Emil Gârleanu!

Desenează personajul pe care autorul l-a numit „cântăreț”!

JURNAL DE CITITOR

JOC DE ROL

Imaginează-ți că ești Fir-de-iarbă și vrei să o convingi pe Gânganie să fie cuminte și ascultătoare.

Interpretează aceste roluri împreună cu un coleg.

CONCURS

Împărțiți în echipe alcătuite din câte două propoziții după următoarele cerințe:

- propoziții simple, afirmative;
- propoziții dezvoltate, afirmative;
- propoziții simple, negative;
- propoziții dezvoltate, negative.

Câștigă echipa care a alcătuit corect toate propozițiile.

• EXPRESSĂ-ȚI PĂREREA!

Describe comportamentul fiecărui personaj din text. Cu ce comportament dintre acestea ești de acord?

Argumentează-ți răspunsul!

Furtuna

fragment

de Ștefan Octavian Iosif

A revenit albastrul mai!
Flori în grădină, flori pe **plai**
Și flori la pălărie!
Stau ca pe spini, stau ca pe foc!
E timpul numai bun de joc
Și bun de **ștregărie**...

Grivei, tovarășul meu drag,
Nerăbdător așteaptă-n prag
S-azvârl în colț ghiozdanul...
I-e dor ca s-o pornim **haihui**:
Mă dau mai bine-n partea lui,
Că nu e mai tot anul!

O șterg de-acasă frumușel:
Grivei cu mine, eu cu el,
Și satu-n **colb** se-neacă...
Intrăm în codru, și Grivei
A-nnebunit de vesel ce-i:
Mă mușcă, sare, joacă...

Dă spaima-n vrăbii, latră-n vânt,
Își face mendrele; eu cânt,
Și codrul lin răsună...
Pe sus trec leneș nouri grei –
Noi nici nu ne gândim la ei,
Și doar aduc furtună!

Abia o creangă s-a mișcat,
Și-n **freamăt** lung, neașteptat,
Lumina-n zări se stinge...
Un roi de frunze joacă-n drum –
Tot codrul e-un **vârtej** acum,
Și eu pornesc a plânge...

Cad în genunchi, prins de fior...
Răzbubuind din nor în nor,
Un trăsnet se descarcă!
Zic *Tatăl nostru*, și Grivei
Se uită țintă-n ochii mei:
Și el se roagă parcă...

Dar iată! cât ne-am închinat,
Un colț de cer s-a luminat,
Și codru-i plin de soare...
Ieșim voioși la câmp deschis
Și-mi pare că a fost un vis
Furtuna trecătoare!...

Vocabular

plai: meleag, ținut, regiune

ștregărie: pozna, năzbâtie, farsă

haihui: fără țintă, fără grijă; hoinar

colb: praf, pulbere

a-și face mendrele: a face tot ce-i place

freamăt: zgomot produs de frunzele mișcate de vânt

vârtej: vânt puternic, vijelios, care se învârte cu viteză pe loc, ridicând în aer obiecte ușoare

a răzbubui: a bubui tare

Medalion literar

Ștefan Octavian Iosif
(1875-1913) născut la Brașov,
a fost poet și traducător român.

A primit premii ale Academiei
Române pentru volumele *Poezii*,
în anul 1902 și *Credințe*, în anul
1906.

Înțelegem textul!

1. Despre ce fenomen al naturii se vorbește în poezie?
2. Precizează anotimpul în care are loc fenomenul prezentat în poezie.
3. **Explozia stelară**

Formulează întrebări și răspunsuri, legate de conținutul poeziei *Furtuna* de Ștefan Octavian Iosif.

4. Transcrie versurile care exprimă:
  - nerăbdarea copilului de a pleca la joacă;
  - teama copilului din cauza furtunii;
  - veseliea lui Grivei;
  - starea de bine a copilului după furtună.
5. Explică sensul expresiilor: *stau ca pe spini, mă dau în partea lui, o șterg de-acasă, un roi de frunze*.

— Prezentarea unui proiect și a rezultatelor acestuia

Reținem!

Proiectul este un plan de a organiza, de a face un lucru. Activitățile din cadrul lui au un scop precis.

Un proiect trebuie să răspundă la întrebările: **De ce?** (scopul), **Ce?** (subiectul), **Cum?** (căile de realizare), **Cine?** (repartizarea sarcinilor), **Cu ce?** (resurse materiale), **Când?** (fixarea termenelor), **Cu ce rezultate?** (utilitatea proiectului).

1. Alege un proiect din cele desfășurate de-a lungul anului școlar la disciplina Limba și literatura română sau la alte discipline.

Prezintă proiectul ales, parcurgând următoarele etape:

- anunțarea temei sau a titlului proiectului;
- specificarea perioadei și a locului în care s-a derulat proiectul;
- prezentarea scopului pentru care s-a desfășurat proiectul;
- prezentarea membrilor echipei care au desfășurat proiectul;
- enumerarea materialelor ce au fost necesare pentru derularea proiectului;
- prezentarea pe scurt a activităților desfășurate în cadrul proiectului;
- prezentarea rezultatelor proiectului.

JOC DE ROL

Imaginează-ți un dialog între soare și ploaie, în care fiecare își susține opinia cu privire la beneficiile aduse naturii și oamenilor. Interpretează acest dialog cu un coleg.

Invitație la lectură

Citește poezia *Plouă* de George Topîrceanu și memorează strofa care ți-a plăcut cel mai mult!

JURNAL DE CITITOR

EXPRIMĂ-ȚI PĂREREA!

Consideri că teama unor copii față de tunetele și fulgerele care pot apărea în timpul ploilor este justificată? Argumentează-ți răspunsul!

PORTOFOLIU

Caută curiozități despre fenomene ale naturii și notează-le pe o fișă.

LUCREZ ÎN ECHIPĂ

Împărțiți în echipe, stabiliți câte un proiect pe care ați dori să-l desfășurați în viitor.

Elaborați proiectul, dezvoltând fiecare etapă prezentată la exercițiul 2, apoi prezentați-l în fața colegilor.

Desemnați-l pe cel mai bine prezentat.

Din tainele naturii

Textul creativ după un plan propriu de idei

1. Alcătuieste un text creativ despre un fenomen al naturii care se produce în anotimpul preferat.
2. Redactează un plan propriu pentru textul creativ, stabilind:
  - informațiile din introducere (locul, timpul, unele personaje și cine povestește);
  - întâmplările în ordinea desfășurării în timp;
  - finalul (vesel sau trist).
3. Alcătuieste un text creativ după un plan propriu de idei.

Când cel care povestește este din afara povestirii, se prezintă faptele, folosind verbe la persoana a III-a.

Când cel care povestește este un personaj care participă la acțiune, se folosesc verbe la persoana I.

Comunicarea nonverbală

Ne amintim!

Comunicarea nonverbală este comunicarea fără cuvinte, care se realizează prin gesturi și mimică.

Ne folosim cunoștințele!

1. Ce exprimă cei doi copii din imagini prin gesturi și prin mimică?
2. Urmărește un dialog dintre doi colegi. Arată ce gesturi au făcut aceștia, pentru a-și întări mesajul.

JOC

Exprimați prin mimică și prin gesturi, diferite mesaje. Evidențiați cel mai expresiv și convingător mesaj.

Formularea de solicitări formale și informale

Ne amintim!

Când formulăm o solicitare (cerere), aceasta trebuie să fie clară și corectă.

Ne folosim cunoștințele!

1. Formulează o solicitare către colegul tău de bancă.
2. Formulează o solicitare către doamna învățătoare.

3. Realizează corespondența.

Solicitarea către un coleg este ...

politicoasă

Solicitarea către doamna învățătoare este ...

familiară

Descoperim!

1. Unde se petrece acțiunea prezentată în imagini?
2. Cum se adresează eleva doamnei director? a) politicos b) familial
3. Cu ce scop se prezintă eleva în biroul doamnei director?
a) să anunțe un eveniment b) să facă o solicitare c) să îi înmâneze o invitație

Reținem!

În funcție de conținutul solicitării și de context, solicitarea poate fi:

- **formală** - când ne adresăm în context oficial (către o instituție sau o persoană cu o anumită funcție: director, bibliotecar, secretar, cadru didactic etc.);
- **informală** - când ne adresăm în alte contexte decât cele oficiale (familiale).

Atât solicitarea formală, cât și cea informală pot fi orale sau scrise.

Exersăm!

1. Prezintă un dialog în care să formulezi o solicitare către vânzătorul de la magazinul cu fructe.
2. Alcătuește replici potrivite fiecărui rol, pentru una din următoarele situații de comunicare: la bibliotecă, la magazinul de dulciuri, în cabinetul domnului director.

JOC DE ROL

Formați echipe de câte doi colegi și interpretați rolurile de solicitant și de persoană care are o anumită funcție.

- Când formulăm o solicitare formală trebuie să folosim formulele de politețe: *vă rog, îmi permiteți, îmi acordați, vă mulțumesc* etc.
- Când formulăm o solicitare informală putem folosi atât formule de politețe, cât și formule de adresare familiară.

Pasul 1 Imaginează-ți și scrie pe scurt începutul textului, în prima rubrică a tabelului, pornind de la titlul *Povestea mărului*.

Pasul 2 Citește primul fragment al textului *Povestea mărului*.

Pasul 3 Completează a doua rubrică a tabelului cu informațiile descoperite „la pasul 2”, prezentându-le pe scurt în succesiunea lor logică.

Repetă cei trei pași pentru fiecare dintre celelalte nouă fragmente ale textului *Povestea mărului*. Pentru fiecare trebuie să ai în vedere fragmentul anterior.

PREDICȚII (ce crezi că se va întâmpla)	CE SE ÎNTÂMPLĂ CU ADEVĂRAT (informațiile descoperite în text)

Povestea mărului

legendă

🍏 A fost odată un băiețel zglobiu al cărui nume era Mer. El era vesel și plin de viață în fiecare zi.

🍏 În spatele grădinii de lângă casa lor, familia lui avea o livadă plină cu pomi fructiferi. Printre aceștia se găsea un măr uriaș. Locul de sub acest măr era locul de joacă preferat al lui Mer. Copilul venea foarte des aici, iar în vacanțe își petrecea aproape întreaga zi în preajma mărului. Se urca până în vârful copacului, se juca atârându-se de crengile lui viguroase, mânca câteva mere mari și **rumene**, apoi cobora, se mai **zbenguia** pe sub ramurile cu frunze dese printre care îi plăcea să privească cerul și dormea ore întregi, fericit, la umbra acestui copac. Băiețelului îi plăcea tare mult mărul, dar și mărului îi plăcea mult de el.

🍏 Într-una din zile, Mer vine lângă copacul său preferat din livadă, tare **posomorât**. Se citea tristețea pe chipul lui **gingaș**.

Copacul îl observă și îl **îmbie** cu blândețe:

– Vino, Mer, să te joci cu mine!

Băiețelul îi răspunde trist:

– Nu mai sunt chiar un copil, ca să mă joc în jurul copacilor. Vreau și eu jucării, cum au toți copiii, dar am nevoie de bani ca să le cumpăr. Familia mea nu are bani să îmi cumpere jucării. Va trebui să mă obișnuiesc cu această situație.

– Îmi pare rău, dar eu nu am bani! răspunde mărul.

Copilul se întristează și mai tare. Spera din tot sufletul ca prietenul său, mărul, să-l poată ajuta măcar cu un sfat.

– Nu te întrista, băiete, îi spune mărul. Uite ce idee am! Poți culege toate merele mele rumene, ca să le vinzi. Astfel vei avea bani și vei putea să-ți cumperi multe jucării.

 Ideea mărului i se păru foarte bună. Fericit, băiatul culese toate merele și plecă bucuros cu ele, să le vândă. Își cumpără mai multe jucării și se jucă toată ziua cu ele. Demult Mer nu a mai venit să viziteze copacul care-i dăruise fructele sale rumene pentru a putea face rost de bani, să-și cumpere jucăriile mult dorite, deși, nimeni altcineva nu-l ajutase să-și împlinească dorința.

 Într-o zi, Mer vine, din nou, la vechiul său prieten din livadă, mărul. Acesta îl îmbie și de această dată tot cu blândețe:

– Vino să te joci cu mine!

– Nu am timp de joacă! răspunde trist băiatul. Trebuie să muncesc alături de familia mea. Am nevoie de o casă nouă în care să locuiesc împreună cu familia mea. Cea pe care o avem s-a învechit, iar noi nu mai putem locui în ea.

– Îmi pare rău, dar eu nu am casă. Ți-aș da-o ție cu drag, dacă aș avea! Însă am o idee. Ești acum un tânăr puternic și tu poți tăia crengile mele ca să îți fie de folos la construcția casei.

 Așa că Mer, ascultând sfatul mărului, se apucă de treabă. A început să taie toate crengile copacului. Când a terminat a plecat fericit cu ele.

 A trecut mult timp până când, într-o zi de toamnă, Mer se întoarce la mărul din livadă.

– Vino să te joci cu mine! îi spune mărul fericit că îl vede.

– Oh, nu pot, sunt tare trist! Va trebui să călătoresc pe mare și nu am o barcă.

– Nu te întrista! Poți folosi trunchiul meu, ca să-ți construiești o barcă. Astfel, vei putea călători pe mări fericit, spre zări îndepărtate.

 Băiatul taie cu grijă trunchiul mărului și își face din el o barcă. Cu ea a călătorit pe mări.

 A trecut mult timp în care Mer nu a mai trecut pe la copacul din livada de acasă. Într-una din zile, după mulți ani, Mer se reîntoarce la copacul său.

– Îmi pare rău, băiatul meu, dar nu mai am nimic să-ți dau. Nu mai am mere pentru tine.

– Nici eu nu mai am dinți să le mănânc, răspunde mâhnit Mer.

– Nu mai am nici crengi de care să te agăți, să te poți juca sau să le folosești la ceva. Nici trunchi, ca să te urci pe el, nu mai am.

– Acum sunt prea bătrân. Nu mă mai pot urca în copaci.

– Mer, din păcate nu mai am nimic să îți ofer. Doar rădăcinile mele care acum sunt bătrâne.

– Nu mai vreau nimic, decât un loc liniștit, de odihnă, răspunde Mer. Sunt atât de obosit!

– Rădăcinile mele sunt cel mai bun loc de odihnă. Vino aici, lângă mine, și te odihnește!

Mer se așază lângă vechiul și bunul lui prieten, rezemat cu capul de rădăcinile bătrâne și se odihnește. Este fericit că a găsit, în sfârșit, un loc **prielnic** pentru **tihnă**. N-ar mai pleca niciodată de aici.

 Mărul este, de asemenea, fericit. Cu ultimele lui puteri, el îl mai ajută, încă, pe cel care a crescut sub ochii lui și venea cu drag, odinioară, să se joace vesel sub ramurile sale.

Mărul zâmbește. Acum sunt din nou împreună.

Vocabular

rumen: de culoare roșu-aprins, înroșit

a se zbungui: a se juca alergând și sărind, a zburda

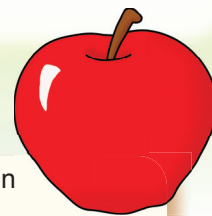
posomorât: mohorât, trist, posac

gingaș: plăpând, firav, delicat, fin

a îmbia: a îndemna, a invita

prielnic: potrivit, favorabil

tihnă: liniște deplină, pace, odihnă, repaus

- Alcătuieste câte o propoziție în care să folosești cuvintele evidențiate cu verde de la vocabular.

Din tainele naturii

Înțelegem textul!

1. Răspunde la întrebări.
  - De ce locul de sub măr era locul de joacă preferat al lui Mer?
  - Cum l-a ajutat mărul de fiecare dată pe Mer, când acesta a avut nevoie?
  - Cum îi vorbea mărul lui Mer?
  - Când și de ce s-a întors Mer pentru ultima dată la măr?
2. Alcătuieste planul dezvoltat de idei al textului.
3. Povestește textul, urmând planul de idei alcătuit la exercițiul 2.
4. Întâmplările povestite în acest text sunt reale sau imaginare? Argumentează-ți răspunsul.
5. **Scheletul de recenzie (prezentarea pe scurt a textului)**
  - Scrie informația esențială a textului, într-o propoziție.
  - Spune ce conține textul, într-o expresie.
  - Rezumă într-un cuvânt esența textului.
  - Realizează un desen care să surprindă esențialul.
  - Precizează culoarea pe care o asociezi cu textul și argumentează-ți alegerea.
  - Notează cel mai important aspect (idee, gând).

Proiectul de documentare

Descoperim!

Ai aflat, din text, despre foloasele mărului: în alimentație, în construcții, în confecționarea de diferite obiecte, în activități de joc și relaxare.

Documentându-ne (informându-ne) despre măr și din alte surse, mai putem afla informații referitoare la: înmulțirea și creșterea merilor, soiuri de meri, îngrijirea acestora și alte lucruri interesante.

Reținem!

Pentru a realiza un proiect de documentare este indicat să parcurgem următoarele etape:

1. alegerea subiectului despre care dorim să ne documentăm;
2. stabilirea surselor de documentare din care ne vom informa;
3. documentarea propriu-zisă;
4. selectarea informațiilor relevante pentru subiectul despre care ne documentăm;
5. organizarea logică a informațiilor și redactarea acestora;
6. valorificarea informațiilor obținute din documentare.

Exersăm!

1. Documentează-te despre bărzoi, din textul *Barza* de la pagina 36, din manual. Selectează informațiile relevante, organizează-le, apoi redactează-le.
2. Realizează un proiect de documentare despre un animal îndrăgit de tine. Prezintă-l în fața clasei.

Sursele de documentare pot fi: cărți și reviste de specialitate, dicționare, emisiuni TV, internet, profesori și alte persoane care pot oferi informații, prezența la fața locului etc. Aceste surse trebuie menționate la finalul proiectului.

Ne amintim!

Afișul

Afișul este o înștiințare imprimată (scrisă) expusă public, prin care se transmit anumite informații referitoare la diverse evenimente.

Primăria localității noastre vă invită să
participați la evenimentul public

„O carte pentru fiecare!”.

ce va avea loc în data de
30 mai, anul curent, în Parcul Central,
între orele 10-18.

Dacă vrei să dăruiești sau să primești o carte, te așteptăm cu drag.

LUCREZ ÎN ECHIPĂ

Împreună cu un coleg, realizează un proiect de documentare despre viața și opera unui scriitor preferat de voi. Folosiți ilustrații sau desene. Legați filele într-o cărticică, făcându-i și coperte. Prezentați-o colegilor de la o altă clasă.

ACTIVITATE PRACTICĂ

Realizați o expoziție cu afișele realizate la exercițiul 2.

Ne folosim cunoștințele!

1. Extrage informații referitoare la evenimentul prezentat în afiș.

- Ce instituție organizează evenimentul?
- Care este locul desfășurării evenimentului?
- În ce dată și la ce oră se desfășoară evenimentul?
- Ce sugerează imaginea?

Comunicările din
afișe trebuie să fie
scurte, convingătoare
și atractive.
Pe afișe se folosesc
desene și fotografii.

2. Realizează un afiș însoțit de desene potrivite, pornind de la una dintre sugestiile:

- anunțarea unei acțiuni cu tema „Ocrotiți natura!”;
- anunțarea unui târg de cărți;
- anunțarea unui concert de muzică a formației preferate.

EXPRESĂ-ȚI PĂREREA!

Observă cu atenție un afiș expus într-un loc public. Exprimă-ți părerea în legătură cu elementele care ți-au plăcut și cu cele care nu ți-au plăcut.

Exprimarea propriilor opinii

Exersăm!

1. Exprimă-ți părerea în legătură cu evenimentul public „O carte pentru fiecare!”, prezentat în afișul de mai sus.
2. Cunoaștem faptul că unii oameni aruncă resturile menajere la întâmplare. Exprimă-ți opinia în legătură cu acest fapt.
3. Povestește o întâmplare trăită, apoi exprimă-ți opinia în legătură cu aceasta, folosind expresiile: *eu cred că...; deoarece...; părerea mea este...; pentru că...; în opinia mea...; fiindcă...*

Invitație la lectură

Mergeți la bibliotecă și selectați ghicitori, proverbe, zicători și legende despre prietenie! Prezentați-le în cadrul unei șezători literare!

JURNAL DE CITITOR

Textul creativ liber

Descoperim!

1. Discutați despre lecturi citite.
2. Propuneți subiecte preferate despre care ați dori să realizați un text creativ.
3. Alege unul dintre aceste subiecte.
4. Selectează expresii deosebite în legătură cu subiectul ales.
5. Întocmește un plan de idei adecvat subiectului ales.
6. Redactează un text creativ după planul de idei întocmit, apoi dă-i un titlu potrivit.

Când ne exprimăm părerea este recomandat să o susținem cu argumente.

Din tainele naturii

Reținem!

Textul creativ liber este cel în care se pot imagina orice fel de întâmplări la care pot participa personaje cu trăsături și calități neobișnuite.

Pentru a realiza un text creativ liber este bine să respectăm următoarele etape:

1. stabilirea subiectului;
2. selectarea unor expresii deosebite;
3. întocmirea planului dezvoltat de idei;
4. redactarea textului creativ;
5. stabilirea titlului (se poate face fie la final, fie după stabilirea subiectului).

Exersăm!

1. Realizează un text creativ liber, respectând etapele enumerate mai sus. Citești textele creative de pe „scaunul autorului”. Notați pe caiete ceea ce vi se pare interesant de la fiecare coleg, făcând schimb de idei.
2. Redactează un text creativ în care personajul Statu-Barbă-Palmă-Cot călătorește cu metroul.

Atenție!
Respectă părțile unui text creativ!
Între titlul și conținutul textului creativ trebuie să existe o legătură logică.

— Scriem corect!

1. Frigiderul costă o **mie** de lei.
2. În pepinieră s-au plantat o **mie** de brazi.
3. **Mie** îmi place stiloul roșu.
4. **Mi-e** dor de bunica Maria.

mie
mi-e

- Se scrie **mie** când cuvântul arată numărul 1 000 sau are înțelesul de *eu* (persoană).
- Se scrie **mi-e** când sunt două cuvinte diferite care se rostesc într-o singură silabă.

Exersăm!

1. Alege forma corectă a cuvintelor *mie/ mi-e*.
  - Bicicleta a costat o *mie/ mi-e* de lei.
  - *Mie/ Mi-e* îmi plac legumele.
  - *Mie/ Mi-e mie/ mi-e* drag să te ascult.
  - Dicționarul primit are o *mie/mi-e* de cuvinte.
  - *Mie/ Mi-e* nu *mie/ mi-e* greu să învăț.
2. Transformă propozițiile de mai jos, după model:
Mi-e dor de bunici. → *Îmi e dor de bunici.*
Mi-e drag să învăț. →
I-am spus că *mi-e* ușor să desenez. →
Mie mi-e foame. →

Cartea poștală

Ne amintim!

Cartea poștală (vederea) este o bucată de hârtie sau de carton, ilustrată pe o parte, iar pe cealaltă având spațiu pentru scrierea unui mesaj scurt și spațiu pentru adresa destinatarului.

Destinatarul este persoana care primește cartea poștală. Pentru a fi expediată, cartea poștală are nevoie de timbru. Aceasta se expediază prin poștă.

Ne folosim cunoștințele!

1. Transcrie textul cărții poștale expediată de Daria, apoi răspunde la întrebări.
  - Cui îi este destinată cartea poștală?
  - Din ce localitate trimite Daria cartea poștală? La ce dată?
  - Cum se adresează fetița bunicilor?
  - Ce informații le transmite?
  - Care este formula de adresare folosită de către Daria?
2. Confectionează o carte poștală adresată unui prieten.

Mamaia, 17 august 2017

Dragi bunici,
Vă transmit salutări
și gânduri bune de la
mădul Mării Negre.
Vă îmbrățișez,
Daria

Carte poștală

Destinatar: Ionușcu Dan
Strada: Obșidei Nr. 15
Localitatea: Alexandria
Județul: Telerman
Țara: România
Cod poștal: 400400

Lot 2.00

RECAPITULARE

Povestea anotimpului uitat

după Jonathan Swift

A fost odată ca niciodată, a fost odată dragi copii, într-o vreme îndepărtată, când pământul era plin de animale care se înțelegeau bine și de oameni care nu se dușmăneau,... a fost odată... un împărat puternic.

Acest împărat stăpânea tot pământul și era bun și blând, darnic și înțelegător. Pe atunci, în timpul anului, nu erau patru anotimpuri, ci unul singur, în care le întâlneai pe toate patru, după cum îți era dorința. Și nu numai pe cele patru anotimpuri pe care le cunoaștem acum, ci întâlneai și multe altele, azi necunoscute nouă, nici măcar din auzite. Aceste multe stări ale vremii erau, toate, copiii Împăratului Timp.

Trăiau în bună înțelegere, fără supărare sau ceartă. Soarele strălucea întruna neobosit, răspândind peste întreaga natură o lumină caldă, care îi făcea pe toți să fie mereu veseli și în continuă mișcare. Găseai alături, fără să îți se pară nimic neobișnuit în asta, copaci în floare și câmpii acoperite de zăpadă, ploii torențiale, livezi coapte și furtuni de praf.

Dar, după un timp, pentru că nu se puteau odihni nicio clipă deoarece erau tot timpul într-o continuă mișcare, toți au început să obosească.

Într-una din zile, Împăratul Timp, care dormea – vedeți bine că era un împărat cuminte, care dormea în fiecare după-masă, știind că trebuie să crească mare – deci, într-o după-masă, împăratul a avut un vis tare ciudat.

Se făcea că cerul veșnic luminat al împărăției sale s-a întunecat brusc. Era o noapte neagră și nici măcar vreun licurici nu se zărea prin întuneric. Nu se mai vedea nimic în jur, iar în aer se simțea frigul pătrunzător, din ce în ce mai pătrunzător. Plantele și animalele au început atunci să înghețe încetul cu încetul.

Speriat, Împăratul Timp și-a chemat toți copiii în ajutor.

Primii au venit băieții cei mari care, cu răsuflarea lor proaspătă, au dezghețat pământul. Apoi, Soarele s-a ivit printre norii pufoși și lumina sa caldă a început să pătrundă printre crengile copacilor. Pe urmă au venit

Din tainele naturii

fetele cele mai frumoase ale împăratului, care au făcut o hora mare împrejurul soarelui și acesta a încălzit întreaga lume.

Au venit și băieții mici ai împăratului, iar aceștia, fiind nespunși de harnici, au făcut pământul să rodească. La sfârșit, și-au făcut apariția și fetele mai liniștite ale împăratului, care au suflat peste împărăție, adormind-o într-un somn binefăcător și au acoperit-o cu o **mantie** albă de zăpadă pufoasă.

După ce s-a trezit din somn, Împăratul Timp și-a privit împărăția și apoi a căzut pe gânduri. Imaginile pe care le visase nu-i mai ieșeau din minte. Se uita cu atenție la copaci și animale și observa că erau cu toții foarte obosiți, că păreau foarte plictisiți. Trăiau de prea multă vreme în același anotimp. Până și albastrul cerului părea lipsit de sens, decolorat și palid.

Și atunci, Împăratul a luat o hotărâre: avea să facă așa după cum visase.

Chemându-și copiii, îi împărți în patru anotimpuri și le spuse:

– **Mie** îmi sunteți dragi cu toții. Voi, le spuse el celor mai mari, veți fi Primăvara. Tu vei fi Boarea, tu vei fi Înmușurirea, tu vei fi Ploaia Caldă.

Apoi spuse fetelor frumoase:

– Voi veți fi Vara. Tu vei fi Arșița, tu Furtuna, iar tu Mirosul Adormitor al Noptilor de Vară.

Și tot așa, își numi copiii pe rând: Rodnicia, Îmbeșugarea, Crivățul, Zăpada, Cerul Înstelat.

– **Mi-e** drag să vă am alături pe toți, dragii mei copii!

După ce îi **investi** pe fiecare cu câte o haină aleasă, Împăratul Timp se **cufundă** în vise.

Mai doarme încă și azi, iar copiii lui au luat în stăpânire lumea. Ei sunt cele patru anotimpuri.

De atunci, primăvara ne întâmpină cu veselie și ne trezește cu ghiocelii la ureche, după iarna albă și geroasă. Boarea topește și alungă zăpezile, Înmușurirea trezește pomii la viață, iar Ploaia Caldă dezgheață apele și cheamă animalele afară, în lumină și căldură. Când vine vara, Arșița aleargă despletită pe câmpii și zorește plantele să crească, le mângâie tulpinile verzi și le cântă despre sosirea fratelui ei, Rodnicia.

Furtuna face oamenii să râdă sau să plângă, iar Cerul Înstelat alungă norii în nopțile senine și aduce cu el mirosul proaspăt al florilor. Roua mărunță cuprinde Pământul și împrăștează răsuflarea celor însetați. Toamna e adusă de Prințesa Îmbeșugare și Prințul Rodnicie, iar sora lor mai mare și mai leneșă, Burnița, îi ajunge din urmă. Nerăbdători și entuziasmați, toți se pregătesc să primească **alaiul** vesel al sfârșitului de an.

În sfârșit, **vajnicii** vestitori ai Iernii gonesc păsările călătoare spre alte țări și le aduc în săniile lor grele pe fetele adormite ale Împăratului Timp, care îngheață aerul cu privirea și suflarea lor rece. Plutesc deasupra orașelor, munților și câmpiilor și dezleagă **baierile** Cerului cu brațele lor albe, scuturându-și pletele de fulgii ușori de nea cristalină.

Dar stăpânul peste această împărăție a rămas până în zilele noastre tot Împăratul Timp.

Vocabular

mantie: pelerină lungă și largă

vlagă: putere, forță

a investi: a acorda cuiva un drept, o atribuție

a cufunda: (aici) a se lăsa absorbit de somn

alai: mulțime

vajnic: energic, viguros, puternic, aprig

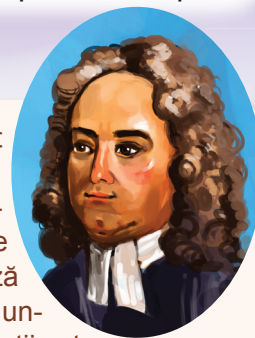
baieră: curea, sfoară, ață etc.

Medalion literar

Jonathan Swift (1667- 1745) a fost scriitor englez născut în Irlanda.

Rămas orfan de tată, mama sa fiind nevoiașă, este crescut și educat de un unchi bogat. Având ambiție, studiază mult, devenind secretarul particular al unchiului său, apoi preot. În ultimii ani ai vieții este decan al Catedralei Saint Patrick din Dublin.

A scris satire și pamflete. Swift a devenit cunoscut mai ales prin cartea *Călătoriile lui Gulliver, operă satirică* începută în 1720 și terminată șase ani mai târziu.

1. Răspunde la întrebări.

- Care sunt personajele textului?
- Cine povestește întâmplarea?
- Autorul participă la evenimente? Argumentează-ți răspunsul.
- Care este momentul cel mai important al întâmplării?

2. Cunoaștem, din textul *Povestea anotimpului uitat*, faptul că Împăratul Timp a împărțit anul în patru anotimpuri. Exprimă-ți opinia în legătură cu acest fapt.

3. Transformă propozițiile negative în propoziții afirmative.

- Primăvara nu ne întâmpină cu veselie.
- În mugurirea nu trezește pomii la viață.
- Ploaia caldă nu dezgheață apele.
- Arșița nu zorește plantele să crească.
- Cerul înstelat nu alungă norii în nopțile senine.

JOC

Transmiteți câte un mesaj colegilor, folosind, pe rând, gesturile, mimica și postura corpului.

Evidențiați cea mai convingătoare reprezentare.

4. Relatează o întâmplare imaginată în care să formulezi solicitări formale și informale. Folosește, ca suport, răspunsurile la întrebările de mai jos.

cine?	ce a făcut?	unde?	când?	de ce?	cum?
-------	-------------	-------	-------	--------	------

5. Redactează un text creativ după un plan propriu de idei, în care să relatezi o întâmplare trăită.

6. Alcătuieste câte o propoziție în care să introduci cuvintele subliniate din textul *Povestea anotimpului uitat*, astfel încât să aibă același înțeles ca cel din text.

7. Realizează un proiect de documentare despre cele patru anotimpuri. Folosește ca surse de informare textul *Povestea anotimpului uitat* după Jonathan Swift, manualul de Științe ale naturii etc.

Prezintă proiectul în fața clasei.

8. Scrie o carte poștală al cărei conținut să aibă legătură cu una dintre imaginile de mai jos. Vei avea în vedere: scrierea datei, formula de adresare, conținutul mesajului, formula de încheiere, completarea cu adresa destinatarului.

LUCREZ ÎN ECHIPĂ

Împărțiți în echipe de câte trei elevi, realizați câte un afiș în care să faceți cunoscută data în care va avea loc concursul de cultură generală „Din tainele naturii”.
Realizați o expoziție cu aceste afișe.

EVALUARE

Cioc! Cioc! Cioc!

după Emil Gârleanu

Și păsările se înțeleg între ele. Dumneavoastră poate nu mă veți crede. Atâta **pagubă!** Dar eu știu multe despre acest lucru de la **gaița** mea, de la gaița mea care, fiindcă am învățat-o să vorbească omenește, mi-a descoperit câteva taine ale graiului păsăresc.

Dumneata, de **pildă**, când auzi ciripind o rândunică, crezi că i-a venit, așa, un chef să facă gălăgie, în vreme ce dânsa dă povețe puilor ei: „Nu ieșiți la marginea cuibului!”, „Nu strigați când nu sunt eu cu voi!”, „Veți atrage atenția!”, „Sst! Pisica!”. O vrabie ciripește pe un gard. Dumitale puțin îți pasă. Și ei, biata! i-a sărit inima din loc: „Am văzut uliul!”. În nopțile cu lună ascuți privighetoarea, te încântă. Ajungi să crezi că pentru tine trimite triluri ca o ploaie de **mărgăritare**. Nici nu bănuiești că-și plânge numai dragostea ei.

Așa, mulțumită gaiței mele, am ascultat, zilele trecute, o convorbire între un **măcăleandru** și un **scatiu**. Să v-o povestesc chiar acum:

„Cioc! Cioc! Cioc!” se aude de departe. Măcăleandru zice:

- E ciocănitorea!
- Ciocănitorea, ce-o fi ciocănind mereu? Întreabă scatiul.
- O caută pe veverița cea roșcată, îl lămurește măcăleandru.
- Pe veveriță? De ce o caută așa, cu mult interes?

– Nesuferiți mai sunteți voi, scatii, că nu știți niciodată nimic. Dacă nu îi cunoști povestea o să ți-o spun eu:

(Mărturisesc că vreo câteva ciripiri nu le-am înțeles, dar le-am ținut însă minte. Acasă i le-am spus gaiței, și gaița mi le-a tradus. Așa, vă pot spune întocmai, după zisele măcăleandrului, povestea ciocănitorei.)

– Demult... m-ascuți, scatiule? Începe măcăleandru. Demult tare, la început, pe când oamenii erau puțini de tot și **poamele** și mai puține, veverița a dat, într-o bună zi, peste un pom ciudat cu roada rotundă, tare, dar cu miezul dulce și gustos. Dăduse, frate, peste alun! I-au plăcut alunelile și, vezi, ființă prevăzătoare, să nu mai pătească cum o pățise când roses o iarnă întreagă coaja copacilor, să se hrănească, ce i-a venit în gând? Să strângă alunelile. Și și-a umplut scorbura de cu toamnă cu alunelile. Tocmai se bucura că dăduse norocul peste dânsa, făcea planuri mari, să nu se miște toată

iarna din căsuța ei, nici cu vârful botului să nu simtă **vifornița**, când, într-o bună dimineață, se zgârie la un picior într-o coajă. Caută - coajă de alună! De unde? Că ea nici nu se atinsese încă de alunele strănse. Cercetează: un sfert de alune erau mâncate! S-a mâhnit veverița, dar s-a și mâniat. S-a pus la pândă, ca să îl prindă pe hoț. S-a ghemuit în fundul scorburii, făcându-se una cu copacul, și a așteptat. Ce era? Ciocănitoarea, cum o vezi: sari ici, vâra-te colea, dă de scorbură, în scorbură, de alune, și, cum e iscusită, a înțelese ea că în alune trebuie să fie ceva. Plisc are, slavă Domnului! Craț! Iată și miezul. Bun! Craț-craț-craț, s-a pus pe mâncat. Din ziua aceea venea în fiecare amiază la scorbură veveriței roșcate să își ia prânzul gustos.

În dimineața când o pândea veverița, ciocănitoarea a sosit tot așa zglobie, dar de-abia intră în scorbură, că veverița se repezi către dânsa. Ciocănitoarea voi să o zbughească afară, dar veverița o prinse de coadă. Dă-i în sus, dă-i în jos, lăasă coada, ca șopârta, în laba veveriței, și pe ici țî-i drumul.

Mai târziu, când i-a venit inima la loc și s-a văzut fără coadă, s-a întors la veveriță să se roage de dânsa. Nu a mai intrat în scorbură și, **smerită**, a bătut cu ciocul: cioc! cioc! cioc! Dar veverița își mutase culcușul. De atunci mereu ciocănește la fiecare copac, dar nici că dă de răspuns...

– Zi, de atunci nu are ciocănitoarea coadă? întrebă scatiul curios.

– Vezi bine... Sst! Uite-o...

Mă uit și eu. O fulgerare roșie străbate luminișul. Ciocănitoarea se cațără cu ghearele de trunchiul unui mesteacăn bătrân și îl ciocănește de jos până sus. Apoi trece la alt copac, și la altul. Fagul sună mai tare, frasinul mai încet. Un stejar găunos răsună ca un vas vechi spart. Și ciocănașul bate mereu, se duce, pierd din ochii mei. De-abia se mai aude departe: „Cioc! Cioc! Cioc!”.

Scatiul ciripește din nou:

– Știi una, frate măcăleandru? Eu cred că tot ce mi-ai spus până acum sunt numai niște vorbe. Ea ciocănește fiindcă soarbe din mustul copacilor, pentru că i-o fi plăcând hrana asta mult.

Măcăleandru se supără și zise:

– Se cunoaște că ești pasăre neisprăvită. S-o fi hrănind ea cu mustul copacilor, dar ce și-o fi zis: „Dacă îmi e dat să ciocănesc mereu, cel puțin să trag din asta un folos, să mă hrănesc!”

– Asta așa e! încheie scatiul pe un ton serios.

Aceste lucruri le-am auzit zilele trecute povestite de către un măcăleandru unui scatiu. Un lucru, însă, vă cer: dacă veniți în vizită pe la mine, să nu spuneți cumva gaiței mele cele ce v-am destăinuit. O să mă asurzească cu **ocările**. Vă rog!

Vocabular

pagubă: pierdere, distrugere

gaiță: pasăre care poate imita sunetele scoase de alte păsări

pildă: învățătură, model de urmat

mărgăritar: (aici) perlă; plantă

măcăleandru: pasăre cântătoare mică, cenușie, cu părțile laterale ale capului, ale gâtului și pieptului roșii-galbene

scatiu: pasăre cântătoare mică, cu penele verzi-gălbui, cenușii pe spate, iar pe aripi cu două dungi negre

poamă: rod comestibil al pomilor fructiferi

viforniță: furtună, vijelie

smerit: umil, supus, respectuos

ocară: vorbă care mustră, ceartă pe cineva

Citește *Medalionul literar* după ce ai rezolvat și ai verificat testul.

Medalion literar

Emil Gârleanu (1878 - 1914) s-a născut la Iași, a fost prozator, regizor, scenarist de film și jurnalist român.

A debutat la revista ieșeană *Arhiva* în 1900 cu schița *Dragul mamei* și cu poezia *lubitei* sub pseudonimul Emilgar.

A fost redactor al revistei *Făt-Frumos*.

Cel mai cunoscut volum a lui Emil Gârleanu este *Din lumea celor care nu cuvântă* (1910), în care a relatat întâmplări din viața găzelor, păsărilor, animalelor și plantelor.

Alte volume publicate sunt *Bătrânii* și *Nucul lui Odobac*.

Din tainele naturii

1. Ai aflat, din text, fapta ciocănitorei. Tu ce crezi despre această faptă? Argumentează-ți răspunsul în maxim 3 rânduri.
2. Imaginează-ți ce s-ar fi întâmplat dacă veverița nu ar fi prins-o pe ciocănitore. Relatează întâmplarea în maxim 5 rânduri, pe baza următoarelor întrebări de sprijin: *Cine?, Ce a făcut?, Cum?*
3. Transcrie enunțurile, alegând forma corectă a cuvintelor evidențiate.
  - Mie/ Mi-e ușor dacă îmi spui mie/ mi-e ce să fac.
  - Întruna/ Într-una dintre zile a plouat întruna/ într-una.
4. Scrie un dialog de maxim 5 rânduri în care să formulezi o solicitare către doamna bibliotecar.
5. Alcătuieste trei propoziții afirmative și trei propoziții negative.

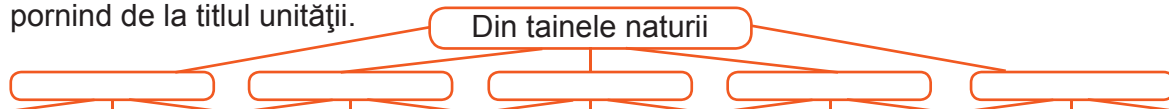

	S	B	FB
1.	Îndeplinește următorii descriptori cu trei omisiuni: - formularea corectă din punct de vedere gramatical; - corelarea răspunsului cu întrebarea; - argumentarea opiniei; - respectarea spațiului indicat.	Îndeplinește următorii descriptori cu două omisiuni: - formularea corectă din punct de vedere gramatical; - corelarea răspunsului cu întrebarea; - argumentarea opiniei; - respectarea spațiului indicat.	Îndeplinește următorii descriptori cu o omisiune sau fără omisiuni: - formularea corectă din punct de vedere gramatical; - corelarea răspunsului cu întrebarea; - argumentarea opiniei; - respectarea spațiului indicat.
2.	Îndeplinește următorii descriptori cu trei omisiuni: - exprimarea corectă din punct de vedere gramatical și ortografic; - întâmplarea relatată să fie corelată cu situația dată; - respectarea spațiului indicat.	Îndeplinește următorii descriptori cu două omisiuni: - exprimarea corectă din punct de vedere gramatical și ortografic; - întâmplarea relatată să fie corelată cu situația dată; - respectarea spațiului indicat.	Îndeplinește următorii descriptori cu o omisiune sau fără omisiuni: - exprimarea corectă din punct de vedere gramatical și ortografic; - întâmplarea relatată să fie corelată cu situația dată; - respectarea spațiului indicat.
3.	o variantă	două-trei variante	patru variante
4.	Îndeplinește următorii descriptori cu patru omisiuni: - prezența elementelor specifice dialogului; - exprimarea corectă din punct de vedere gramatical și ortografic; - utilizarea formulelor de adresare și solicitare adaptate situației; - respectarea spațiului indicat.	Îndeplinește următorii descriptori cu două-trei omisiuni: - prezența elementelor specifice dialogului; - exprimarea corectă din punct de vedere gramatical și ortografic; - utilizarea formulelor de adresare și solicitare adaptate situației; - respectarea spațiului indicat.	Îndeplinește următorii descriptori cu o omisiune sau fără omisiuni: - prezența elementelor specifice dialogului; - exprimarea corectă din punct de vedere gramatical și ortografic; - utilizarea formulelor de adresare și solicitare adaptate situației; - respectarea spațiului indicat.
5.	două-trei propoziții	patru-cinci propoziții	șase propoziții

ROADELE CUNOAȘTERII

Realizează o fișă cu titlul *Din tainele naturii* în care să rezolvi cerințele de mai jos.

1. **Ciorchinele** Completează un ciorchine cu informații desprinse din textele studiate în această unitate tematică, pornind de la titlul unității.

2. Exprimă-ți opinia în legătură cu învățăturile desprinse din textele studiate, susținând-o cu argumente.
3. Desenează trei personaje pozitive întâlnite în textele studiate și descrie-le.

S	●
B	●●
FB	●●●

Autoevaluare	Interevaluare (evaluarea unui coleg)	Evaluare (cadru didactic)

Conținuturi

- Povestirea orală a unei întâmplări trăite
- Povestirea scrisă a unei întâmplări trăite
- Scrierea corectă a cuvintelor ceai/ ce-ai
- Mesajul text
- E-mailul

La scăldat

după Ion Creangă

Într-o zi, pe-aproape de Sânt-Ilie, se îngrămădisise o mulțime de treburi pe capul mamei. Ş-apoi, vorba ceea: „Nu şedea, că-ţi şede norocul”. Treabă era, căci venea **iarmarocul** de la Fălticeni. Şi mă scoală mama atunci mai de dimineaţă decât alte dăţi şi-mi zice cu toată inima:

– Nică, dragul mamei! vezi că tată-tău e dus la coasă, căci se scutură ovăzul acela pe jos. Eu nu-mi văd capul de treburi. Tu mai lasă drumurile şi stai lângă mămuca, să legeni copilul. Îţi voi lua de la Fălticeni o pălăriuţă cu **tăsma** şi o cureluşă!

– Bine, mamă! dar, în gândul meu, numai eu ştiam.

Toate ca toate, la cusut şi **sărăduit sumane** mă întreceam cu fetele cele mari, dar când auzeam de legănat copilul, nu ştiu cum îmi venea. Însă ce era să faci când te roagă mama?

În ziua aceea, în care mă rugase ea să o ajut la treburi, era un senin pe cer şi așa de frumos şi de cald afară, că-ţi venea să te scalzi pe uscat, ca găinile. Văzând eu o vreme ca asta, am **şparlit-o** la baltă. Mama, crezând că sunt prin livadă undeva, iese afară şi începe a mă striga. Văzând ea că nu răspund, lasă toate la pământ şi se ia după mine la baltă, unde ştia că mă duc. Acolo, mă vede **tologit**, cu pielea goală pe nisip, apoi, în picioare, ținând la urechi câte-o **lespejoară** fierbinte de la soare, sărind când într-un picior, când în celălalt, spunând cuvintele:

„Auraş, păcuraş,
Scoate apa din urechi,
Că ți-oi da parale vechi.”

Toate acestea le privea biata mamă, de după un **dâmb** din **prund**, aproape de mine. Dar eu n-o vedeam pe dânsa. În sfârşit, mama vine tiptil, în vârful degetelor, îmi ia toate hainele frumuşel de pe mal şi mă lasă cu pielea goală în baltă, zicându-mi cu supărare:

– Îi veni tu acasă, **coropcarule**, dacă te-a răzbi foamea, şi atunci vom avea altă vorbă!

Ei, ei! Ce-i de făcut, loane?! Fetele, care văzuseră asta, chicoteau pe socoteala mea. Iară eu intram în pământ de ruşine. Dar vorba aceea: „Poți opri vântul, apa şi gurile oamenilor?”

Le-am lăsat şi eu pe fete să râdă, pândindu-le când pleacă acasă, şi o iau la sănătoasa. Şi așa fugeam de tare pe prund, de săreau pietrele. Şi fuga, şi fuga, fără să mă uit în urmă, până ce

dau între **hudiți**, pe drumul care ducea la noi acasă. Dar nu merg pe drum, de rușine să nu întâlnesc vreun om, și când aproape să ies din grădină, mă simt câinii lui Trăsnea. Ce-i de făcut? Auzisem eu din oameni că, dacă vrei să nu te muște câinii și să te lase în pace, cum îi vezi că sar la tine, să te **tupilezi** jos la pământ și să-i lași să te latre cât le place, fără să te urnești din loc.

În sfârșit, după ce m-au lăsat câinii lui Trăsnea în pace, am sărit în răscrucea unui drum, iar de acolo, în grădină la noi. Atunci mi s-a părut că mă aflu în sânul lui Dumnezeu. Și merg eu acum fără grijă prin **păpușoi**, până în dreptul ogrăzii, mă uit prin gard și văd pe mama cum se da în vânt după treburi, când în casă, când afară. Îmi era tare milă de dânsa, dar și de **pântecele** meu cel **stocit** de apă îmi era milă. Vorba aceea: „Milă mi-e de tine, dar de mine mi se rupe inima...” Și ne-maiputând răbda de foame, încep a spune de după gard:

– Mămucă, iacătă-mă-s! Iartă-mă!

Ș-odată sar în ogradă, așa **chupos** cum eram, îi apuc mâna, o sărut și zic:

– Mamă, fă ce știi cu mine, numai dă-mi ceva de mâncare, că mor de foame! Ea, atunci, cum e mama cu bunătate, se uită **galeș** la mine și zice oftând:

– Bine-ți stă, să umbli **lele** pe drumuri și să mă lași fără ajutor? Hai de mănâncă, dar să te porți de-acum tare bine, să mai fiu ceea ce-am fost pentru tine.

Și, văzând că m-am pus rău cu mama, îi promit eu că ce-am făcut n-oi mai face. Apoi nu ies din cuvântul ei, nici cu fapta, nici cu vorba, căci: „Vorba dulce mult aduce”. La treburi sunt hărnicuț cât se poate: **dereticam** și măturam prin casă ca o fată mare, de n-avea mama grijă când se ducea undeva. Și-ntr-o zi o văd că mă sărută și-mi zice cu blândețe:

– Dumnezeu să te **înzilească**, Ionică, dragul mamei, și să-ți dea din toate darurile sale cele bogate dacă te vei purta cum văd că te porți de la o vreme încoace!

Atunci, eu am început a plânge. Și mai multă mustrare am simțit în mintea mea decât oricând. Și de m-ar fi bătut mama cu toate gardurile și de m-ar fi izgonit de la casă ca pe un străin, tot n-aș fi rămas așa de umilit în fața ei, ca atunci când m-a luat cu binișorul.

Vocabular

iarmaroc: târg

tăsma: tasma, panglică

sărădui: cusut, împodobit cu fire negre de lână

suman: haină țărănească lungă

a o șparli: a pleca undeva pe neobservate, pe furiș

tologit: culcat, întins, lungit

lespejoară: piatră

dâmb: colină, deal mic

prund: pietriș mărunț amestecat cu nisip

coropcar: hoinar

hudiță: uliță, ulicioară

a se tupila: a se ascunde

păpușoi: porumb

pântece: pântec, stomac

stocit: golit

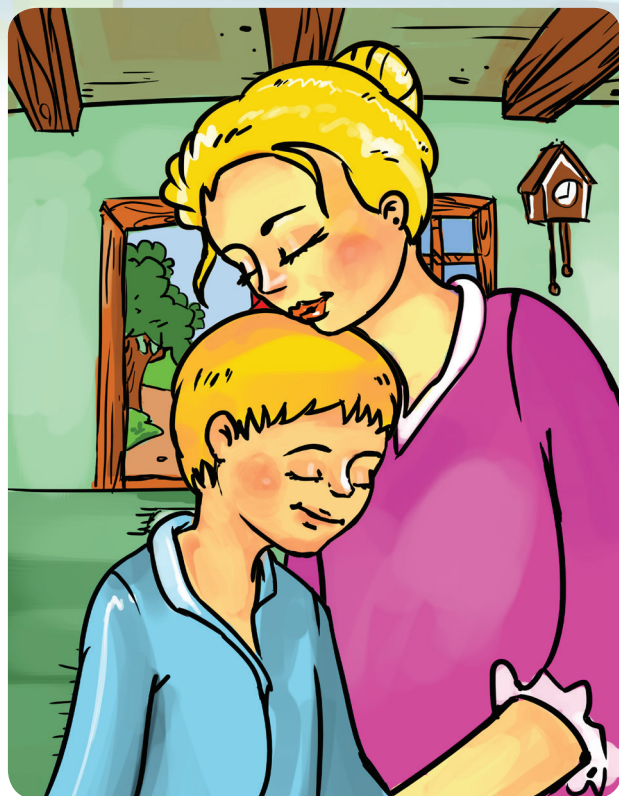
chupos: chipeș, frumos

galeș: drăgăstos, duios

lele: (aici) fără rost, brambura

a deretice: a face ordine și curățenie în casă

a înzili: a face să trăiască mult

Întâmplări dintr-o vară

Înțelegem textul!

1. Precizează, din textul *La scăldat* după Ion Creangă, personajele, cauza și momentul cel mai intens al povestirii.
2. Sfârșitul povestirii este vesel sau trist?
3. Alcătuiește enunțuri în care să introduci cuvinte cu sens asemănător celor evidențiate cu verde la vocabular. Precizează ce sunt ca părți de vorbire aceste cuvinte.
4. Scrie ideea corespunzătoare din text, pe baza întrebărilor de sprijin.
  - rugămintea mamei → Cine? Ce face? Cu ce scop?
Mama îl roagă pe Nică să aibă grijă de frățiorul său.
  - hotărârea lui Nică → Cine? Ce face? Unde? Cu ce scop?
  - acțiunea mamei → Cine? Ce face? Unde? De ce?
  - pedeapsa lui Nică → Cine? Ce face? În ce mod? Unde?
  - recunoașterea greșelii → Cine? Ce face? Cui? Ce?
  - comportamentul lui Nică → Cine? Ce face? Cum?
  - iertarea → Cine? Ce face? Pe cine?
  - trăirile (gândurile) lui Nică → Cine? Ce a simțit?
5. În acest text te-a amuzat felul de a vorbi al personajelor sau acțiunile unora dintre acestea? Exemplifică!

În vocabularul limbii române există cuvinte cu același înțeles, dar formă diferită, în funcție de regiunile țării.

Exemplu: porumb = păpușoi (în regiunea Moldovei)
porumb = cucuruz (în regiunea Ardealului)

Povestirea orală și scrisă a unei întâmplări trăite

Descoperim!

1. Care sunt personajele ce participă la acțiunile din textul *La scăldat* după Ion Creangă?
2. Autorul participă la întâmplările povestite?
3. La ce timp sunt povestite întâmplările? Ce impresie creează folosirea acestui timp?
4. Amintește-ți o întâmplare trăită și relateaz-o.

Reținem!

Povestirea unei întâmplări trăite presupune relatarea unor întâmplări, fapte sau evenimente trăite, într-o succesiune logică.

Exersăm!

- Te-ai aflat vreodată într-o situație asemănătoare cu cea trăită de Nică, în care ți-ai încălcat promisiunea făcută? Povestește-o în scris.

Scriem corect!

1. Aseară am băut **ceai** de sunătoare.
2. **Ce-ai** văzut la Grădina Zoologică?

ceai
ce-ai

- Se scrie **ceai** când cuvântul denumește o băutură obținută din plante medicinale.
- Se scrie **ce-ai** când sunt două cuvinte diferite, (**ce**) și (**ai**), care se rostesc într-o singură silabă.

Exersăm!

1. Alege forma corectă a cuvintelor **ceai/ ce-ai**.
  - **Ceai/ Ce-ai** învățat la cursul de limba engleză?
  - Tiberiu a înțeles **ceai/ ce-ai** explicat.
  - Dimineața bea un **ceai/ ce-ai** cu lămâie.
  - Vreau să-mi povestești **ceai/ ce-ai** citit la istorie.
  - **Ceai/ Ce-ai** primit?
2. Formulează câte două propoziții, folosind cuvintele **ceai** și **ce-ai**.

Mesajul text

Ne amintim!

Comunicarea poate fi verbală, scrisă, nonverbală sau prin imagini.

Comunicarea scrisă presupune transmiterea unui mesaj scris, atunci când nu sunt posibile celelalte forme ale comunicării.

Descoperim!

1. Cum poți transmite mesaje scrise?
2. Care este canalul de comunicare prin care se transmite mesajul din imaginea alăturată?
a) poștă   b) poștă electronică   c) telefonie

Reținem!

Mesajul text transmis prin intermediul telefonului trebuie să fie formulat corect, clar, scurt și adecvat destinatarului, pentru a fi ușor de citit și înțeles.

Este indicat să evităm folosirea cuvintelor inventate pentru prescurtarea unor expresii și cuvinte (de exemplu: *cf* pentru *ce faci*).

Exersăm!

1. Redactează un mesaj telefonic, pe care l-ai transmite unuia dintre părinți, pentru a-i cere acordul să îl vizitezi pe colegul tău.
2. Ce a vrut Mihai să transmită în mesajul de mai jos? Redactează mesajul fără să folosești prescurtări.

Cf? vreau sa vb unde ești?

E-mailul

Ne amintim!

Mesajele scrise se pot transmite și electronic, prin e-mail (poștă electronică).

Ne folosim cunoștințele!

1. Redactează un mesaj prin care să comunici cu un coleg despre modul de rezolvare a unui exercițiu la matematică, apoi transmite-l prin e-mail.
2. Redactează un mesaj pe care l-ai transmite prin e-mail, în care ceri informații unui cadru didactic despre un proiect desfășurat în școală.

În redactarea unui mesaj ce va fi transmis prin e-mail trebuie să folosim formule de adresare potrivite, în funcție de persoana căreia îi scriem. Încheiem mesajul cu o formulă politicoasă, apoi ne scriem numele și prenumele.

JOC DE ROL

Împreună cu un coleg, interpretează rolul mamei și al lui Nică, în momentul întoarcerii de la scădat.

Invitație la lectură

Dacă vrei să afli și alte năzdrăvăniile ale lui Nică, citește *Amintiri din copilărie* de Ion Creangă.

JURNAL DE CITITOR

EXPRIMĂ-ȚI PĂREREA!

Nică este un personaj sau o persoană reală?
Argumentează-ți răspunsul!

LUCREZ ÎN ECHIPĂ

Împărțiți pe echipe, stabiliți cel puțin cinci responsabilități, pe care doriți să le îndepliniți în cadrul familiei, pe parcursul vacanței de vară.

EXERCITIUL DE IMAGINAȚIE

Imaginează-ți că pe vremea lui Nică ar fi existat telefoane mobile.

Cum crezi că ar fi influențat acest lucru desfășurarea întâmplărilor povestirii *La scădat*?

Prezintă aceste întâmplări!

RECAPITULARE

Merlin vrăjitorul

Legendă britanică

Demult, pe Insulele Britanice îndepărtate, s-a născut un copil pe nume Merlin. Acest copil era înzestrat cu daruri magice. El vorbea și înțelegea mai multe limbi din această lume fără ca cineva să-l fi învățat. Pe măsură ce Merlin creștea, dădea tot mai mult dovadă de calități deosebite. Merlin știa să citească gândurile oamenilor și își putea schimba înfățișarea. Când a crescut, el a devenit vrăjitor.

Într-o zi, când regele unui ținut din insulele britanice a murit, **nobilimea** țării l-a rugat pe Merlin să aleagă un nou rege.

– Să așteptăm până la Crăciun! le-a răspuns vrăjitorul.

În seara de Crăciun, s-au adunat toți nobilii. Printre ei se afla și un tânăr nobil pe nume Arthur. Când mulțimea adunată la slujba de Crăciun a ieșit de la biserică, a văzut cu uimire că în centrul orașului se găsește o imensă piatră cioplită. Piatra era atât de mare, încât era imposibil ca ea să fi fost pusă acolo de un om. În piatră era înfiptă o sabie minunată, iar dedesubt se putea citi această inscripție: „Cel care va fi în stare să scoată această sabie din piatră, acela să fie regele țării.”

Nobilii și-au încercat imediat norocul, fiecare sperând să fie el cel ales. Dar nimeni n-a reușit să miște sabia din loc, deși trăgeau de ea din toate puterile, o scuturau cât puteau de tare, înroșindu-se de efort.

Sabia stătea neclintită, fără niciun rezultat. Văzând sabia tot la locul ei, în piatră, mulțimea a început să-și piardă interesul. Dezamăgiți, oamenii se pregăteau de plecare. Încă nu aveau un nou rege la conducerea țării.

Deși nu era un cavaler nobil, tânărul Arthur își dorea și el să încerce să scoată sabia din piatră. Merlin aflate gândul lui Arthur și simțea că el este înzestrat cu acele calități necesare unui rege. S-a apropiat de Arthur:

– Fiule, du-te, te rog, și adu-mi sabia! i s-a adresat el.

– Cu plăcere! i-a răspuns bucuros tânărul.

Arthur și-a luat inima în dinți, s-a apropiat curajos de piatra cioplită, apoi a apucat sabia imensă cu ambele mâini și a scos-o din piatră cu multă ușurință. Piatra a dispărut aproape imediat, iar mulțimea și-a salutat cu strigăte de bucurie noul rege, Arthur.

Din acest moment, Merlin a devenit sfătuitorul regelui.

La scurt timp după **încoronarea** lui Arthur, Merlin trecea călare prin pădurea Avalon, admirând peisajul. Ajungând la un izvor, vrăjitorul a zărit pe mal o fată tânără, șezând lângă apa curată. Fata era atât de frumoasă și de drăguță, încât Merlin s-a hotărât să-i cucerească inima, învățând-o să facă vrăjitorii. I-a arătat nenumărate lucruri, de exemplu cum se poate face ca un castel să dispară dintr-un loc și să reapară în alt loc, cum poți umbla pe apă fără să te uzi sau cum se poate scoate apă dintr-o stâncă, într-un deșert fierbinte.

– Îți promit că te voi urma dacă mă înveți încă o vrăjitorie, i-a spus Vivien, frumoasa fată.

Merlin și-a scos bagheta magică. Cu o mână a desenat un cerc și, în acel moment, a apărut dintre copaci un grup mare de dame, cavaleri și nobili, deși pădurea era nelocuită. Apoi au apărut minunate castele, înconjurate cu grădini splendide, pline de flori multicolore și cu miros îmbietor. Totul era foarte frumos. Toți se țineau de mână și dansau grațios. Numai că acel castel era invizibil, el nu putea fi zărit de nimeni în afară de Merlin și Vivien. Apoi, închipuirea a dispărut în apa curată a lacului, tot atât de repede cum a apărut. Vivien l-a întrebat atunci pe un ton calm:

– Scumpul meu prieten, cum aș putea să țin pe cineva lângă mine, în așa fel încât să fie pentru totdeauna prietenul meu și să nu mă părăsească niciodată fără permisiunea mea?

Auzind acestea, Merlin a oftat, știind ce planuri are fata.

– Știi cine este cel care vrei să-ți fie prieten pentru totdeauna. Eu sunt acela! Dar vai, te iubesc prea tare, așa că îți voi face pe plac.

Și Merlin a învățat-o pe fată toate vrăjile pe care le cunoștea. Erau prieteni pentru totdeauna.

Peste câțiva ani, un om a traversat pădurea de la Avalon. Dintr-odată s-a lăsat ceața și o voce îndepărtată i-a vorbit:

– Oprește-te o clipă, om curajos, i-a spus vocea. Du-te, spune-i regelui Arthur că Merlin, vrăjitorul, a devenit pentru totdeauna prizonierul ceții. Vivien, stăpâna cea frumoasă a lacului, este cea care mă ține lângă ea. Povestește-i regelui ce s-a întâmplat cu mine: într-o zi, pe când dormeam în pădure, Vivien a venit la mine și a desenat un cerc magic în jurul tufișului în care dormeam. Când m-am trezit, eram într-un palat splendid, într-o cameră atât de frumoasă cum nici nu o puteai visa vreodată. Totul era minunat în jurul meu. Numai că, orice aș fi făcut, n-am mai putut ieși de acolo. Cred că regele Arthur nu mă va mai putea întâlni niciodată. Și acum, că mi-ai ascultat povestea, du-te!

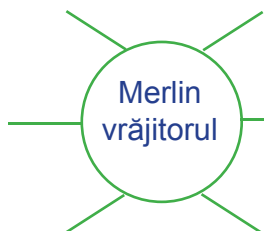
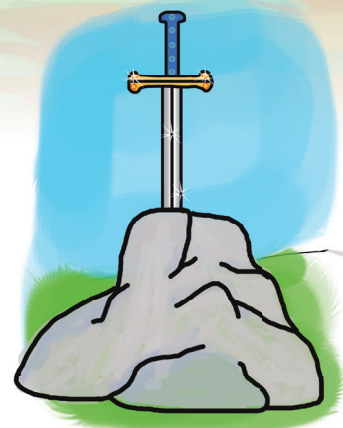
Vocabular

nobilime: categorie socială ai cărei membri se bucură de mari privilegii, datorate originii, bogăției și poziției lor sociale

a încorona: (aici) a-l numi, a-l pune rege

1. Rețeaua personajelor

Împărțiți în echipe de câte trei elevi, realizați rețeaua personajelor textului *Merlin vrăjitorul*, notând în jurul numelor acestora, trăsăturile fizice și sufletești. Argumentează cu exemple din text sau cu exemple care se deduc din text.

înțelept

Nobilimea l-a rugat pe Merlin să aleagă un nou rege, deoarece aveau încredere în alegerea lui.

Întâmplări dintr-o vară

2. Cadranele

I. Delimitează textul *Merlin vrăjitorul* în fragmente, apoi scrie planul dezvoltat de idei.

II. Găsește cuvinte cu înțeles opus și înțeles asemănător celor date, apoi alcătuește enunțuri cu acestea.

vorbea, nou, imensă, noroc, dezamăgiți, curajos

III. Extrage din textul *Merlin vrăjitorul*:

- două verbe la persoana a III-a, numărul singular, timpul trecut;
- două verbe la persoana I, numărul singular, timpul prezent;
- două substantive comune la numărul singular, genul feminin;
- două substantive proprii;
- două adjective la numărul plural, genul neutru;
- un pronume personal, persoana I, numărul singular;
- un pronume personal, persoana a III-a, numărul singular, genul masculin.

IV. Identifică subiectele și predicatele din propozițiile de mai jos, apoi precizează prin ce sunt exprimate.

- Sabia stătea neclintită.
- Acum Arthur urcă pe cal.
- El va scoate sabia din piatră.

3. Imaginează-ți că vrăjitorul Merlin îi trimite regelui Arthur un mesaj text de pe telefonul mobil. Scrie acest mesaj.

4. Rețeaua discuțiilor

Grupați-vă în două echipe, una **pro** și una **contra**, în funcție de răspunsul la întrebarea de mai jos.

Au procedat bine nobilii când l-au rugat pe Merlin, care era vrăjitor, să aleagă el un nou rege? Argumentați!

5. Gândiți - lucrați în perechi - comunicați

Împărțiți în echipe de câte doi elevi, creați o poveste asemănătoare legendei *Merlin vrăjitorul*, dar în care Merlin nu este vrăjitor.

Prezentați povestea în fața clasei.

6. Transcrie, din text, enunțuri care arată trecerea timpului.

7. Explică folosirea semnelor de punctuație în următoarele enunțuri:

- În piatră era înfiptă o sabie minunată, iar dedesubt se putea citi această inscripție: „Cel care va fi în stare să scoată această sabie din piatră, acela să fie regele țării.”
- – Fiule, vrei să îmi aduci sabia?
- – Cu plăcere! i-a răspuns tânărul.

8. Alcătuește câte un enunț, folosind următoarele cuvinte: *cel, ce-l, sar, s-ar, mia, mi-a, ai, a-i*.

9. Realizează un text creativ în care să povestești o întâmplare amuzantă trăită de tine.

JOC DE ROL

Interpretați rolurile, potrivit următoarelor situații:

- solicitați înscrierea la cercul de pictură;
- solicitați o informație de la ghișeu de bilete al gării;
- solicitați ajutorul fratelui tău, pentru a rezolva o problemă.

Stejarul și trestia de La Fontaine

Stejarul, într-o vreme, îi spuse trestiei așa:

– Poți să te plângi de soarta ta.

O pasăre micuță îți este o povară

Și chiar ușorul vânt

Ce fața apei mișcă, din simplă întâmplare,

Te-apeacă la pământ

Și te doboară –

În timp ce fruntea mea de **Caucaz semeț**

Nu numai că oprește chiar razele de soare,

Ci-nfruntă și furtuna, îndrăzneț.

Ce pentru tine este **crivăț**, **zefir** e pentru mine

Și de te-ai fi născut **încalte**

Sub ramurile mele-nalte,

Ferită de furtuni te-aș ține.

Dar tu te naști, vezi bine,

În umede ținuturi de vânt cutreierate.

Natura ți-e **ingrată**, cum nici nu se mai poate.

Și trestia îi spuse-ndată:

– De o **atare** milă mă simt profund mișcată.

Dar să lăsăm aceasta, căci după cât îmi pare,

Îi e, Nălțimii Voastre cu mult mai de temut

Decât e pentru mine, când bate vântul tare:

M-apeacă, nu mă frânge puternica-i suflare.

În ce privește însă tot ce ați susținut –

Că rezistați din temelii

Oricărei vijelii,

Să așteptăm sfârșitul dar. Abia rostise-acest cuvânt,

Că dinspre nord s-a **năpustit** cel mai teribil vânt.

Rezistă la-nceput stejarul și trestia se **înmlădie**.

Dar vântul crește, crește, și celui care până-n cer

Își înălțase capul, deodată forțele îi pier...

Izbit și smuls din rădăcină, s-a prăbușit pentru vecie.

Vocabular

Caucaz: numele unui lanț muntos situat între Marea Neagră și Marea Caspică

semet: mândru, falnic, măreț

crivăț: vânt puternic și rece care suflă iarna

zefir: vânt slab, călduț, care suflă primăvara

încalte: măcar, cel puțin

ingrată: nerecunoscătoare

atare: asemenea

a năpusti: a izbucni, a răbufni, a țâșni

a înmlădia: a se înclina, a se îndoi, a se legăna ușor

Medalion literar

Jean de La Fontaine (1621-1695)

a fost poet, dramaturg și prozator francez, cunoscut îndeosebi pentru fabulele sale.

A transformat vechile fabule în adevărate opere de artă publicate în 12 cărți, în perioada 1668-1694.

Prin intermediul fabulelor, La Fontaine a criticat cu mult umor obiceiurile din Franța și viciile nobilimii, necruțându-l nici pe rege și nici pe curtenii săi. Astfel de fabule sunt: *Corbul și vulpea*, *Lupul și mielul*, *Greierile și furnica* etc.

1. Enumeră personajele care apar în poezie.

2. **Diagrama Venn-Euler**

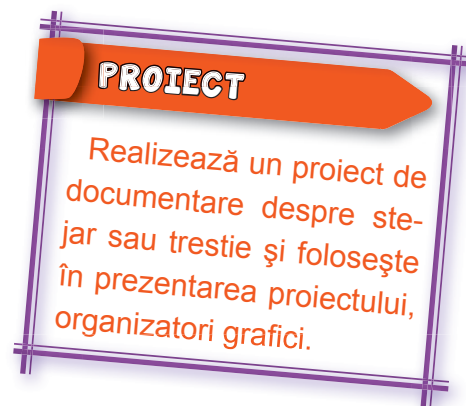
3. Alcătuieste câte un enunț în care cuvintele *privește* și *dar*, să aibă alte sensuri decât cele din poezie.

4. Ai aflat din poezie că stejarul se consideră foarte puternic. Tu ce crezi despre aceasta?

5. Care este învățătura desprinsă din text?

6. Împărțiți în grupe, după preferințe, realizați sarcinile de mai jos, apoi prezentați rezultatele în fața colegilor.

- Realizați benzi desenate care să ilustreze poezia.
- Interpretați rolul trestiei, al stejarului și al povestitorului.
- Compuneți un cântec despre învățătura desprinsă din text.
- Realizați un afiș în care să faceți publică o activitate ecologică.

7. Realizează corespondența între subiecte și predicate, făcând acordul dintre acestea, apoi transformă propozițiile simple obținute în propoziții dezvoltate.

La final verificați corectitudinea rezolvării, lucrând în perechi.

- Trestia
- Dumneata
- Noi
- Crengile

- reziști.
- am rezistat.
- vor rezista.
- va rezista.

EVALUARE

Legenda Lebedei

legendă britanică

Demult, trăia într-un sat o femeie harnică și văduvă, care avea o fetiță mică și cuminte. Lebăda, căci așa se numea fetița, se făcea tot mai cuminte și frumoasă, încât întreg satul o lăuda și o da **pildă** celorlalți copii.

Când a împlinit vârsta de șapte ani, mama sa a trimis-o la școală, unde ea învăța foarte bine. Când Lebăda **isprăvi** școala, mama ei s-a îmbolnăvit grav, iar fata a rămas singură. Atunci, un om înstărit și milos a luat-o la casa lui să o crească. Însă Lebedei îi lipsea mângâierea de mamă, iar copiii acestuia o **sâcăiau**.

Într-o zi, în timp ce toți ai casei erau duși după treburi, Lebăda a luat o carte și s-a hotărât să meargă în pădurea din apropiere ca să citească și să mai uite de dorul mamei.

Era o zi caldă de vară. Lebăda mergea pe drumul prăfuit, gândindu-se cum unii copii stau fără griji la casele părinților lor.

Nu după mult timp, ajunse în pădure. Acolo, ea se așeză pe iarba verde, să citească, iar mai târziu se afundă printre copaci, să caute flori parfumate și fructe de pădure.

Deodată băgă de seamă că se înserase. Un fior îi străbătu tot corpul. Ce să facă? Nu mai găsea drumul și apoi unde să se ducă noaptea?

Nori groși și negri prevesteau sosirea unei furtuni. Lebăda, speriată, începu să alerge căutând drumul, dar se rătăcise de-a binelea.

Deodată, un fulger roșu **brăzdă** cerul. Urmă un bubuit puternic și un vânt vijelios începu să bată cu furie. Furtuna sosise. Sărmana fată, plângând și tremurând de spaimă, se adăposti lângă un arbore gros, ascunzându-și fața în mâini. Își aminti cum mama sa o învățase, ca în timp de furtună, să zică o rugăciune.

Repede se ridică în picioare și, cu mâinile împreunate, șopti rugăciunea. Dumnezeu, care întotdeauna ascultă ruga copiilor cuminți, îi veni în ajutor. Ca prin minune furtuna încetă.

O femeie nespus de frumoasă, îmbrăcată cu o haină luminoasă și pantofi țesuți din fir de aur, cu stea în vârf, apăru lângă Lebăda. Părul său auriu ca razele de soare, se revărsa în valuri bogate pe spate, iar copacii își plecau crengile, ca și cum i s-ar fi închinat.

– Fetița mea, eu sunt Zâna-Zorilor și, auzindu-ți rugăciunea, am venit să te iau cu mine. Știu că ești orfană, de aceea vei merge la palatul meu, unde vei trăi liniștită și în siguranță.

Fata îi mulțumi Zânei, apoi se pomeni plutind pe deasupra munților, câmpiilor, satelor și orașelor. Ajunseră la porțile unui palat de cristal, cu douăsprezece turnuri de aur. În vârful fiecărui turn strălucea câte un **luceafăr**.

Era palatul Zânei. Îndată, Lebăda a fost îmbrăcată cu veșminte frumoase și a fost numită

Întâmplări dintr-o vară

supraveghetoare a personalului palatului, care era format din felurite păsări și animale.

După un timp, Lebăda se schimbă cu totul și-n loc de fată smerită, cuminte și miloasă cum era, deveni mândră și începu să **persecute** bieteles păsări și animale. Pe cele care i se păreau că nu-i intră în voie, le certa și nu le da de mâncare.

Răbdară bieteles ființe o vreme, dar, când văzură că nu mai e chip de scăpare, se adunară în ascuns, să se sfătuiască cum să scape de necaz.

O cioară zburlită păși în fața tuturor și zise:

– Eu am găsit soluția salvatoare și tot eu o voi duce la îndeplinire.

Într-o seară, pe când Lebăda se plimba pe aleile grădinii, cioara îi ieși în cale și după ce se tăvăli de mai multe ori pe jos, ca semn de plecaciune, zise:

– Dragă fată, fie-mi iertat că îndrăznesc, dar mai toate vietățile din palat ne-am hotărât să te alegem ca stăpâna noastră.

Lebăda, mirată de cele auzite, răspunse:

– Dar cum se poate una ca asta ? Nu Zâna e stăpâna voastră? Cum pot eu să-i iau locul?

– Îți voi spune eu cum, zise cioara, numai dacă vrei.

– Bine, vreau, numai spune-mi cum să fac.

– Fură cheia de argint de la palatul Zânei, du-te în turnul cel mai înalt, deschide ușa de acolo și intră. Vei vedea o baie de aur plină cu lapte și, dacă te vei scălda în ea, vei deveni ca Zâna, iar dânsa nu va mai avea nicio putere.

Lebăda, ispitită și mândră că va deveni zână, se duse repede, fură cheia și intră în camera de baie a Zânei. N-apucă să se înmoaie bine în baie, că văzu cu groază cum tot trupul i se acoperi cu pene albe, cum mâinile i se prefăcură în aripi, picioarele în labe ca de găscă, iar capul i se prefăcu în cioc. A vrut să țipe, dar glasul îi era pițigăiat.

Înțelegând că a fost pedepsită pentru mândria și nesocotința ei, ieși cum putu și își luă zborul până a ajuns la un lac și, de atunci, plutește mereu pe ape, căindu-se de greșeala pe care a făcut-o.

Vocabular

pildă: model de urmat, învățătură

a isprăvi: a termina

a săcăi: a nu lăsa pe cineva în pace, a-l necăji întruna

a brâzda: a străbate dintr-o parte într-alta

luceafăr: stea

a persecuta: a urmări pe cineva cu scopul de a-i cauza un rău, a prizoni, a asupri

1. Răspunde la întrebări.

Cu ce scop s-a dus Lebăda în pădure?

De ce cioara a convins-o pe Lebăda să-i ia locul Zânei?

Care a fost urmarea faptului că Lebăda a avut un comportament neadecvat, furând cheia?

2. Enumeră trei însușiri sufletești ale Lebedei, pe care le avea în situația de început și trei însușiri sufletești, pe care le-a dobândit în timp ce trăia la palatul Zânei.

3. Extrage din text:

- un verb, precizându-i numărul, persoana și timpul;

- un substantiv, precizându-i felul, numărul și genul;

- un adjectiv, precizându-i numărul și genul;

- un pronume, precizându-i felul, numărul, persoana și genul.

4. Precizează două subiecte și două predicate din versurile de mai jos, apoi specifică prin ce sunt exprimate.

„Somnoroase păsărele
Pe la cuiburi se adună,
Se ascund prin rămurele (...)
Trece lebăda pe ape
Printre trestii să se culce (...)”

(Mihai Eminescu - *Somnoroase păsărele*)

5. Care este mesajul ce reiese din versurile de mai sus? Alege varianta corectă.

Păsările migrează. Păsările dorm. Păsările se pregătesc de culcare.

6. Scrie o invitație adresată părinților, prin care îi inviți să participe la serbarea finalului de an școlar.

7. Povestește fragmentul în care Lebăda se transformă în pasăre.

	S	B	FB
1.	un răspuns	două răspunsuri	trei răspunsuri
2.	două însușiri	trei - patru însușiri	cinci - șase însușiri
3.	o parte de vorbire analizată	două părți de vorbire analizate	trei - patru părți de vorbire analizate
4.	o parte de propoziție	două - trei părți de propoziție	patru părți de propoziție
5.	-	-	răspuns corect
6.	redactează mesajul	redactează mesajul și formula de adresare sau încheiere	redactează conținutul invitației
7.	Îndeplinește următorii descriptori cu patru omisiuni: - identificarea corectă a fragmentului; - corelarea povestirii cu conținutul fragmentului; - exprimarea corectă din punct de vedere gramatical și ortografic; - așezarea corectă a textului în pagină; - folosirea corectă a semnelor de punctuație; - povestirea fragmentului la persoana a III-a.	Îndeplinește următorii descriptori cu două-trei omisiuni: - identificarea corectă a fragmentului; - corelarea povestirii cu conținutul fragmentului; - exprimarea corectă din punct de vedere gramatical și ortografic; - așezarea corectă a textului în pagină; - folosirea corectă a semnelor de punctuație; - povestirea fragmentului la persoana a III-a.	Îndeplinește următorii descriptori cu o omisiune sau fără omisiuni: - identificarea corectă a fragmentului; - corelarea povestirii cu conținutul fragmentului; - exprimarea corectă din punct de vedere gramatical și ortografic; - așezarea corectă a textului în pagină; - folosirea corectă a semnelor de punctuație; - povestirea fragmentului la persoana a III-a.

EVALUARE - JURNAL DE CITITOR

Evaluează-ți **JURNALUL DE CITITOR** realizat pe parcursul anului școlar, după următoarele criterii:

- notarea unor aspecte preferate pentru fiecare dintre textele studiate;
- corectitudinea informațiilor notate în jurnal;
- aspectul general al jurnalului (aspectul îngrijit, originalitate).

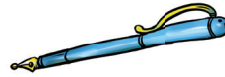
S	•
B	••
FB	•••

Autoevaluare	Interevaluare (evaluarea unui coleg)	Evaluare (cadru didactic)

Listă orientativă pentru lectura de vacanță

Tudor Arghezi - <i>Cartea cu jucării</i>	Daniel Defoe - <i>Robinson Crusoe</i>
Iordan Chimet - <i>Cele douăsprezece luni ale visului</i>	Cornelia Funke - <i>Când Moș Crăciun cade din cer,</i>
Constantin Chiriță - <i>Cireșarii</i>	<i>Devoratorul de cărți</i>
Mihai Eminescu - <i>Poezii, Făt-Frumos din lacrimă</i>	Steven Hawking - <i>George și cheia secretă a</i>
Silvia Kerim - <i>Povestiri despre prietenii mei</i>	<i>Universului, George și Big Bangul</i>
Adina Popescu - <i>Miriapodul hoinar și alte povești</i>	Erich Kastner - <i>Emil și detectivii</i>
Mihail Sadoveanu - <i>Povestiri pentru copii</i>	Paul Maar - <i>Sâmbăta, când vine Sambo</i>
Mircea Sântimbreanu - <i>Recreația mare</i>	J. K. Rowling - <i>Harry Potter</i>

Cuprins

UNITATEA 5 - UNIVERSUL COPILĂRIEI 5	Textul creativ cu titlu dat 38
<i>Iarna pe uliță</i> de George Coșbuc 6	Formularea de concluzii simple pe baza lecturii unui text informativ 39
Poezia. Strofa. Versul 7	Prezentarea unei activități 39
Înțelegerea mesajului poeziei 7	Povestirea scrisă a unei activități 40
Formularea de concluzii simple pe baza unei poezii 8	Textul creativ în care se introduce dialogul 40
Scriem corect mia/ mi-a 8	Familia de cuvinte 40
<i>Întâlnirea lui Tom cu prințul</i> - adaptare după Mark Twain 9	RECAPITULARE - Concertul primăverii de George Coșbuc 41
Dialogul în textul narativ 11	EVALUARE - Povestea iepurașului Peter după Helen Beatrix Potter 44
Formularea de întrebări și răspunsuri 12	UNITATEA 7 - DIN TAINILE NATURII 47
Formularea unor predicții pe baza unor fragmente din text 13	<i>Lacrima unui fir de iarbă</i> după George Mihail Zamfirescu 48
Pronumele personal. Pronumele personal de politețe 13	Relatarea orală și scrisă a unei întâmplări imaginate pe baza unor întrebări de sprijin 50
Numărul pronumelui 14	Felurile propozițiilor după aspectul predicatului ... 50
Persoana pronumelui 14	Scriem corect întruna/ într-una 51
Genul pronumelui 15	<i>Furtuna</i> - fragment de Ștefan Octavian Iosif ... 52
Alte forme ale pronumelui personal 16	Prezentarea unui proiect și a rezultatelor acestuia 53
Textul creativ cu început sau sfârșit dat 16	Textul creativ după un plan propriu de idei 54
Sensurile cuvintelor 17	Comunicarea nonverbală 54
Relatarea unei întâmplări după banda desenată 18	Formularea de solicitări formale și informale ... 54
Scriem corect ai/ a-i 18	<i>Povestea mărilor</i> - legendă 56
RECAPITULARE - D-I Goe... după Ion Luca Caragiale 19	Proiectul de documentare 58
EVALUARE - Frumusețea Neagră după Anna Sewell 23	Afișul 58
UNITATEA 6 - E PRIMĂVARĂ IARI! 27	Exprimarea propriilor opinii 59
<i>Grădina Uriașului</i> - poveste populară 28	Textul creativ liber 59
Cuvântul - parte de propoziție 30	Scriem corect mie/ mi-e 60
Predicatul exprimat prin verb 31	Cartea poștală 60
Sensurile neobișnuite ale cuvintelor 31	RECAPITULARE - Povestea anotimpului uitat după Jonathan Swift 61
Textul creativ în care se introduc expresii și cuvinte de sprijin 32	EVALUARE - Cioc! Cioc! Cioc! după Emil Gârleanu 64
Subiectul. Subiectul exprimat prin substantiv ... 32	ROADELE CUNOAȘTERII 66
Subiectul exprimat prin pronume personal ... 33	UNITATEA 8 - ÎNTÂMPLĂRI DINTR-O VARĂ 67
Acordul subiectului cu predicatul 34	<i>La scăldat</i> după Ion Creangă 68
Propoziția simplă. Părțile principale de propoziție 34	Povestirea orală și scrisă a unei întâmplări trăite 70
Propoziția dezvoltată. Părțile secundare de propoziție 35	Scriem corect ceai/ ce-ai 70
Scriem corect var/ v-ar 35	Mesajul text 71
Organizatori grafici 36	E-mailul 71
<i>Barza</i> 36	RECAPITULARE - Merlin vrăjitorul - legendă britanică 72
Extragerea unor elemente considerate importante dintr-un text de informare 38	<i>Stejarul și trestia</i> de La Fontaine 75
	EVALUARE - Legenda Lebedei - legendă britanică 77
	EVALUARE - Jurnal de cititor 79
	Listă orientativă pentru lectura de vacanță 79